

ELŐTERJESZTÉS

Kövegy Község Önkormányzat Képviselő-testületének 2023. május 30. napján tartandó soros, nyílt ülésére

2023. évi Környezetvédelmi Program jóváhagyása

Tisztelt Képviselő-testület!

A települési önkormányzat a környezet védelme érdekében a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 46. § (1) bekezdés b) pontja szerint köteles önálló környezetvédelmi program kidolgozására, illetve annak felülvizsgálatára.

A Képviselő-testület **25/2023.(02.28.)** számú határozatával a Ciklus Környezetvédelmi Mérnöki Iroda Kft.-ét választotta a 2023. évi környezetvédelmi program aktualizálására.

A Ciklus Környezetvédelmi Mérnöki Iroda Kft. elkészítette Kövegy Község Környezetvédelmi Programját 2023-2028. évekre vonatkozóan.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy tárgyalja meg az előterjesztést és véleményezze Kövegy Község Környezetvédelmi Programját.

.../2023.(05.30.) Képviselő-testületi határozat

Tárgy: 2023. évi Környezetvédelmi Program jóváhagyása

HATÁROZATI JAVASLAT

Kövegy Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a Ciklus Környezetvédelmi Mérnöki Iroda Kft. által elkészített 2023. évi Környezetvédelmi programot megtárgyalta és a határozat mellékletét képező tartalommal jóváhagyja.

Határidő: értelem szerint

Felelős: Galgóczkiné Krobák Mária polgármester

Erről értesítést kap:

- Galgóczkiné Krobák Mária polgármester
- Csanádpalotai Közös Önkormányzati Hivatal jegyzője
- Ciklus Környezetvédelmi Mérnöki Iroda Kft
- Irattár

Kövegy, 2023.május 22.

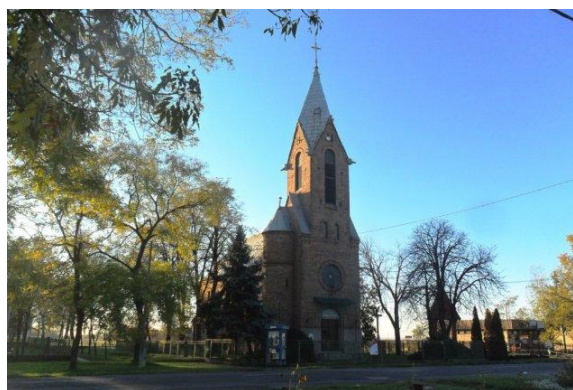
Galgóczkiné Krobák Mária
polgármester

Előterjesztést készítette:	Albertné Eszes Mariann igazgatási ügyintéző
látta:	Besenyi Ildikó jegyző
Tárgyalta:	-
Döntéshozatal:	egyszerű többség
Melléklet:	1db Környezetvédelmi Program

Kövegy Község Környezetvédelmi Programja

2023. május

ALÁÍRÓ-LAP

Készítette: CIKLUS Környezetvédelmi Mérnöki Iroda Kft.
6120 Kiskunmajsa, Móra Ferenc u. 9/C.
Dr. Feketéné Bicskei Éva
Vegyész, korrózióvédelmi és környezetvédelmi szakmérnök
Igazságügyi környezetvédelmi szakértő
MISZK azonosító 010675, MMK azonosító 03-0089

Aláírás

Ellenőrizte: Kövegy Község Önkormányzat Polgármesteri Hivatal
(6912 Kövegy, Kossuth u. 29.)
Besenyi Ildikó jegyző

Aláírás:

Jóváhagyta: Kövegy Község Önkormányzatának Képviselő-testülete
(6912 Kövegy, Kossuth u. 29.)
Galgócziné Krobák Mária polgármester

Aláírás:

2023

Bevezetés

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (Kvt.) a hazai tervezési rendszerek mellett egy új típusú tervezés alapjainak megteremtését irányozza elő és ennek keretében többek között elrendeli az önálló települési környezetvédelmi programok kidolgozását, ami természetesen összhangban kell, hogy legyen a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal. Ezen települési környezetvédelmi program elkészítésére Kövegy Község Önkormányzata a Ciklus Környezetvédelmi Mérnöki Iroda Kft-t bízta meg ***(Lásd 1. számú melléklet).***

Jelen települési Környezetvédelmi Program kettős szerepet tölt be: egyfelől olyan tevékenységeket irányoz elő, amelyek megvalósításával aktívan hozzájárul az országos és a regionális szinten prioritásnak tekintett környezeti problémák megoldásához, másfelől hatékony eszköz az adott település (önkormányzat, lakosság, gazdálkodók) által legfontosabbnak tekintett helyi problémák kezelésére.

A Program feladata feltárni Kövegy környezeti problémáit és azok lehetséges megoldásait, figyelembe véve a helyi természeti- és környezeti adottságokat, valamint az önkormányzati, hatósági és a környezeti tudatosság által szabott kereteket. Mindezt a fenntartható fejlődés szempontjainak érvényesítésén keresztül próbáltuk elérni. Ennek ellenére az elkészült program nem nevezhető helyi fenntartható fejlődés programnak, mert sem a szerkezete, sem a tartalma, sem a készítésének körülményei nem felelnek meg egy ilyen programmal szemben támasztható kritériumoknak.

Viszont a környezetvédelmi program egyik alapvető célkitűzése a kövegyi fenntartható fejlődés stratégia mielőbbi megszületésének elősegítése.

A programkészítők lehetőségei több szempontból is behatároltak. Egyrészt meghatározott a környezetvédelmi programok felépítése, tematikája. Másrészt behatároltak a program végrehajtójának, a településnek is a lehetőségei. Behatárolt, mert a környezet állapotát meghatározó feltételeket nem egyedül alakítja, csupán erősebb, gyengébb ráhatása lehet a környezetállapotot alakító szereplők szemléletére és tevékenységére.

A program készítői, amellet, hogy megfeleljenek a formai, tartalmi követelményeinek, igyekeztek figyelembe venni a legújabb megközelítéseket is, amelyek a fenntarthatóság igényéből vezethetők le. Ezen a téren az Európai Bizottság „Városi környezet” tematikus stratégiájának tervezetét vettük alapul. Figyelembe vettük a Nemzeti Környezetvédelmi Program és az AGENDA 21 mellett a környezetvédelmet érintő helyi és megyei programokat. A környezetvédelmi program elkészítését a település környezeti állapotával kapcsolatos adatok,

Kövegy Község Környezetvédelmi Programja
2023-2028

---

nyilvános információs rendszereken fellelhető adathalmazok és Kövegy Önkormányzatától kapott információk alapozták meg.

Köszönettel tartozunk azoknak a polgároknak, képviselőknek és vállalkozásoknak, akik adatszolgáltatással és véleményük megosztásával segítették a program megszületését.

Külön köszönjük az Önkormányzat munkatársainak segítségét a programkészítést megalapozó vélemények és információk begyűjtésében.

1. FELADATELLÁTÁS JOGI ESZKÖZ- ÉS FELTÉTELRENDSZERE

A települési környezetvédelmi program tervezésekor az alábbi pontokban felsorolt, általános, illetve szakterületenkénti előírásokat tartalmazó jogszabályokat kell figyelembe venni:

1.1 Általános környezetvédelmi és természetvédelmi feladatokat meghatározó törvények

- A helyi önkormányzatokról szóló 2011.évi CLXXXIX. törvény;
- A helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről szóló 1991. évi XX. törvény;
- Az Országos Területrendezési Tervről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény;
- A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény;
- A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 7/2020. (VII. 8.) önkormányzati rendelete Bács-Kiskun Megye Területrendezési Tervéről;
- Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény;
- A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény;
- A védett természeti területek védettségi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII. törvény;
- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény;
- A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény;
- A hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény;
- Az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény;
- Az állategészségügyről szóló 1995.évi XCI. törvény;
- A növényvédelemről szóló 2000.évi XXXV. törvény;
- A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény;

1.2. Szakterületenkénti környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi jogszabályok

1.2.1. Levegőtisztaság-védelem

- A levegő védelméről szóló 306/2010 (XII.23.) Korm. rendelet;
- A levegőterheltségi szint és a helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának vizsgálatával, ellenőrzésével, értékelésével kapcsolatos szabályokról szóló 6/2011 (I.14.) VM rendelet;
- A levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I.14.) VM rendelet;

- A 140 kWth és annál nagyobb, de 50 MWth-nál kisebb teljes névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések működési feltételeiről és légszennyező anyagainak kibocsátási határértékeiről szóló 53/2017. (X. 18.) FM rendelet;
- 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről;
- A fluortartalmú üvegházhatású gázokkal és az ózonréteget lebontó anyagokkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 14/2015. (II.10) Korm. rendelet;

1.2.2. Zaj- és rezgésvédelem

- A környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről szóló 280/2004. (X. 20.) Korm. rendelet;
- A környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet;
- A környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet;
- A zajkibocsátási határértékek megállapításának, valamint a zaj- és rezgés-kibocsátás ellenőrzésének módjáról szóló 93/2007. (XII. 18.) KvVM rendelet;
- A környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet;

1.2.3. Vízhőminőség-védelem

- A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet;
- Magyarország 2021. évi vízgyűjtő-gazdálkodási tervéről szóló 1242/2022. (IV. 28.) Korm. határozat;
- A felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet;
- Az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről 5/2023. (I. 12.) Korm. rendelet;
- 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól;
- 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról;

- A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet;
- A vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet;
- A közcélú ivóvízművek, valamint a közcélú szennyvízelvezető és -tisztító művek üzemeltetése során teljesítendő vízügyi és vízvédelmi szakmai követelményekről, vizsgálatok köréről, valamint adatszolgáltatás tartalmáról szóló 16/2016 (V.12.) BM rendelet;
- Vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási művek védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet;
- A vízközmű-szolgáltatásról szóló évi 2011. évi CCIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 58/2013. (II.27.) Korm. rendelet;
- A nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 24.) Korm. rendelet;
- 10/2010. (VIII. 18.) VM rendelet a felszíni víz vízszennyezettségi határértékeiről és azok alkalmazásának szabályairól;
- A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 8/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet;
- A Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és –tisztítási Megvalósítási Programról szóló 25/2002. (II. 27.) Korm. rendelet;

1.2.4. Hulladékgazdálkodás

- A hulladékgazdálkodási közszolgáltatás végzésének feltételeiről szóló 385/2014. (XII.31.) Korm. rendelet;
- A veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól szóló 225/2015. (VIII. 07.) Korm. rendelet;
- A hulladéklerakással, valamint a hulladéklerakóval kapcsolatos egyes szabályokról és feltételekről szóló 20/2006. (IV. 5.) KvVM rendelet;
- A hulladékgazdálkodási tervekre és a megelőzési programokra vonatkozó részletes szabályokról szóló 310/2013. (VIII.16.) Korm. rendelet;

1.2.5. Természet- és tájvédelem

- 346/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet a fás szárú növények védelméről;
- A növényvédelemről szóló 2000.évi XXXV. törvény;
- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet;
- A védett és fokozottan védett életközösségekre vonatkozó korlátozásokról és tilalmakról szóló 67/1998. (IV. 3.) Korm. rendelet;
- 362/2008. (XII. 31.) Korm. rendelet a Nemzeti Hírközlési Hatóság eljárásában közreműködő szakhatóságok kijelöléséről, valamint egyes szakhatósági közreműködések megszüntetéséről és módosításáról;
- Az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról szóló 2/2002. (I. 23.) KöM-FVM együttes rendelet;
- A természetvédelmi bírság kiszabásával kapcsolatos szabályokról szóló 33/1997. (II. 20.) Korm. rendelet;
- A védett állatfajok védelmére, tartására, hasznosítására és bemutatására vonatkozó részletes szabályokról szóló 348/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet;
- A természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 3/2008. (II.5.) KvVM rendelet;
- A fokozottan védett növény-, illetve állatfajok élőhelyén és élőhelye körüli korlátozás elrendelésének részletes szabályairól szóló 12/2005. (VI. 17.) KvVM rendelet;
- A védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet;
- A természet védelmét szolgáló egyes támogatásokra, valamint kártalanításra vonatkozó részletes szabályokról szóló 276/2004. (X. 8.) Korm. rendelet;

2. A KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM STRATÉGIAI ALAPELVEI

A környezetpolitika alapvető prioritásai az alábbiakban foglalhatók össze:

- az emberi egészség veszélyeztetésének csökkentése, megszüntetése, az életminőséget befolyásoló környezeti elemek védelme;
- a környezeti és gazdasági fejlődés harmonikus rendszerének megvalósítása;
- a bioszféra sokszínűségének megőrzése;

A korábbi, jellemzően egy-egy települést, üzemet, létesítményt vizsgáló szemlélettel szemben előtérbe kell helyezni a komplex elemzéseket együttesen vizsgált hatásmechanizmusokat.

A település környezetvédelmi programja – összhangban a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal – az alábbi alapelveken nyugszik:

- **A fenntartható fejlődés elve**, mely szerint az általános fejlődés folyamatában következetesen egyensúlyra kell törekedni a társadalmi, gazdasági, műszaki és környezeti feltételek között, szem előtt tartva a jövő generációk életfeltételeinek biztosítása érdekében a természeti erőforrásokkal való észszerű gazdálkodást.

A fenntartható fejlődés a környezeti értékek megtartását és a jövő generációkért érzett felelősség elvét érvényesíti. A társadalom fenntartható fejlődésének környezetvédelmi vetülete a környezet fenntartható használatát jelenti, vagyis azt az alapelvet, hogy úgy javítsuk az emberi élet minőségét, hogy közben a természeti erőforrásokat fenntartó ökológiai rendszerek teherbíró és megújuló képességeinek határain belül maradjunk.

A fenntartható fejlődés feltételezi, hogy egyensúlyt lehet teremteni a szükségletek kielégítése és a környezeti értékek megőrzése között.

- **A káros környezeti hatások megelőzésének elve**, mely feltételezi a környezetvédelmi jogszabályokban előírt hatásvizsgálatok, a környezeti auditálás bevezetését. A megelőzés elve olyan tevékenységeket igényel, amelyek lényegesen gazdaságosabbak, mint az utólagos, a már kialakult szennyezések felszámolására fordított tevékenységek (pl.: felülvizsgálatok, műszaki beavatkozások, stb.).
- **Az elővigyázatosság elve** szerint a kockázati tényezőket csökkenteni kell azokban az esetekben, amelyek során súlyos, vagy visszafordíthatatlan környezeti károk keletkezhetnek a jövőbeni emberi tevékenység során.
- **A környezethasználó és - szennyező fizet elvének** alkalmazása a gazdasági folyamatokban.

A környezetpolitika regionalizálása

- **A szubszidiaritás és a partneri viszony elve** – a szubszidiaritás elvének megfelelően egyre nagyobb szerep jut az önkormányzatoknak, illetve társulásaiknak a környezeti problémák megoldásában. A stratégiát és magát a programot elfogadhatóvá kell tenni a lakosság és a gazdasági élet szereplői számára. A stratégia célként tűzi ki az önkormányzati környezetvédelmi példamutatást, mert enélkül nem várható el a lakosság és a gazdasági élet szereplőinek a környezetvédelem érdekében történő cselekvése.
- **A környezet rehabilitációja és a helyreállítás** a már bekövetkezett szennyezések és a sérült területek esetében.

A program a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 48/B. §-ban előírt követelményeknek megfelelően tartalmazza:

- a környezeti elemek állapotának bemutatásán és az azt befolyásoló főbb hatótényezők elemzésén alapuló helyzetértékelést;
- a fenntartható fejlődéssel összhangban álló, elérni kívánt környezetvédelmi célokat, valamint környezeti célállapotokat;
- a célok és célállapotok elérése érdekében teendő főbb intézkedéseket (különösen a folyamatban lévő, illetve az előirányzott fejlesztésekkel és a működtetéssel kapcsolatos feladatokat), valamint azok megvalósításának ütemezését;
- a kitűzött célok megvalósításának szabályozási, ellenőrzési, értékelési eszközeit;
- az intézkedések végrehajtásának, valamint a szabályozási, ellenőrzési, értékelési eszközök alkalmazásának várható költségigényét, a tervezett források megjelölésével;

48/E. § (1) A települési környezetvédelmi programnak a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban – a 48/B. § (2) bekezdésben foglaltakon túl – tartalmaznia kell:

- a légszennyezettség-csökkentési intézkedési programmal, valamint a légszennyezéssel,
- a zaj és rezgés elleni védelemmel, a külön jogszabály alapján stratégiai zajtérkép készítésére kötelezett települési önkormányzatok esetén a stratégiai zajtérképek alapján készítendő intézkedési tervekkel,
- a zöldfelület-gazdálkodással,
- a települési környezet és a közterületek tisztaságával,
- az ivóvízellátással,

- a települési csapadékvíz-gazdálkodással,
- a kommunális szennyvízkezeléssel,
- a településhulladék-gazdálkodással,
- az energiagazdálkodással,
- a közlekedés- és szállításszervezéssel,
- a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításával és a környezetkárosodás csökkentésével kapcsolatos feladatokat és előírásokat.

3. A TELEPÜLÉS BEMUTATÁSA

3.1. A település általános jellemzése

Kövegy a Dél-Alföld régióban, Csongrád - Csanád vármegye D-DK-i részén fekszik, a román határtól mintegy 5 km-re. A település szoros kapcsolatot tart fent a szomszédos, 3,9 km-re fekvő Csanádpalota városával. A település Szegedtől D-K-i irányban, mintegy 51 km-re található.

A település az Alföld nagytájon, a Körös-Maros Köze középtájon, a Csongrádi-sík kistájon helyezkedik el. Az 1800 m² területű kistáj 80 és 101 méter közötti tengerszint feletti magasságú, enyhén a Tisza-völgy irányába lejtő, a marosi hordalékkúphoz kapcsolódó tökéletes síkság.

A kistáj Északon a Körös-szöggel, Keleten a Békési- háttal és Csanádi-háttal, Nyugaton a Dél-Tisza-völgygel, Délen a Maros-szöggel határos.

A település 1882-ig Csanádpalotához tartozott, később önálló település lett. 1973-tól 1990-ig Csanádpalotával közös tanácsú község volt, végül 1990 óta újra önálló település.

A település komoly történelmi múlttal rendelkezik, hiszen földrajzi elhelyezkedése olyan, hogy az írott emlékek előtti korok emberei is szívesen telepedtek meg ezen a vidéken.

A közel 971 hektáron fekvő község közigazgatási területét érinti az Európai közösségi jelentőségű NATURA2000 hálózathoz tartozó Hódmezővásárhely környéki és csanádi háti puszták nevű (HUKM20001) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület.

3.2. Történelmi környezet, a település kialakulása

A legkorábbi tárgyi emlékek az őskorból származnak. A későbbi műveltségek leletei nagyobb számban a XX. század közepétől folyó régészeti munkálatok nyomán kerültek felszínre. Megtalálhatók közöttük a szarmaták, avarok emlékei is.

Legkorábbi említése 1764-ből származik, ekkor még pusztaként szerepelt a krónikákban. A legelső betelepülők közé tartoztak azok a katolikus dohánykertész családok, akiket a kincstár 1843-ban, a környező településekről (Csanádpalota, Magyarcsanád, Bökénypuszta, Meggyesbodzás) idetelepített. Az 5166 kh területtel kialakított kertészséget a telepítést intéző Mednyánszky Alajos kamarai elnökről eleinte Mednyánszkyháznak is nevezték. A 19. század közepén mintegy 100 házból, a kincstári fölvyigázó lakásából, iskolából és korcsmából álló településnek csak 1902-ben lett temploma. 1935-ben épült a lelkészlak, ám az egyházközösség továbbra is a csanádpalotai parókiához tartozott. Végül 1973-ban emelték plébániai rangra.

Az akkori kertészség a szomszédos Csanádpalotához tartozott, 1882-ben lett önálló kisközség, majd 1895-ben nagyközség, lakóinak száma ezen időszakban 755 és 934 fő között mozgott. 1941-ben még 930 főt számláltak itt, de ettől kezdődően a lélekszám folyamatosan csökken.

1973-tól az 1990. évi helyhatósági választásokig Csanádpalota társközsége volt, közös tanács működött. 1990. november 1-től lett újra önálló. Az önkormányzatot a polgármester az 5 fős képviselő-testülettel irányítja. Ezen időponttól működik önálló Polgármesteri Hivatal.

2013-tól a kistérségek mellett államigazgatási (közigazgatási) területi egységként járásokat is kialakítottak, a két területi beosztás nem esett egybe. A kistérségek közigazgatási szerepe a járások létrejöttével megszűnt, majd 2014. február 25-én maguk a kistérségek is. Kövegy a Makói Járáshoz tartozó település.

3.3. Természetföldrajzi bemutatás, természeti adottságok, élővilág

A Csanádpalotától mindössze 3,9 km-re, a Körös-Maros Köze középtáj nyugati részén elhelyezkedő kistájon, a Csongrádi- sík tökéletes síkságon fekvő Kövegy sajátos természetföldrajzi-táji adottságú, jellegzetes településfejlődésű község.

Kövegy a meleg, száraz, forró nyarú éghajlati területhez tartozik. Nyáron a terület hazánk egyik legderültebb vidéke, ahol az augusztus hónap átlagos felhőzete még 35%-ot sem ér el. Ennek a csekély nyári felhőzetnek bőséges napsütés az eredménye és a terület az ország napfényben egyik leggazdagabb vidéke. A napsütéses órák átlagos évi összege meghaladja a 2100 órát. A téli napfényellátottság a gyakori ködképződés miatt – egyéb alföldi tájainkhoz képest – már nem ilyen kedvező. A jelentős napfényes órák különbségei a terület borultsági viszonyaival mutatnak szoros összefüggést. Kövegy körzetében ez augusztusi minimummal és decemberi maximummal jelentkezik. Általában a tavaszi időszakban tapasztalható jelentősebb napfényes óra ingadozás

A téli időszakban a napfényes órák számának, valamint a ködös napok számának főként az üvegházi természetben van jelentősége.

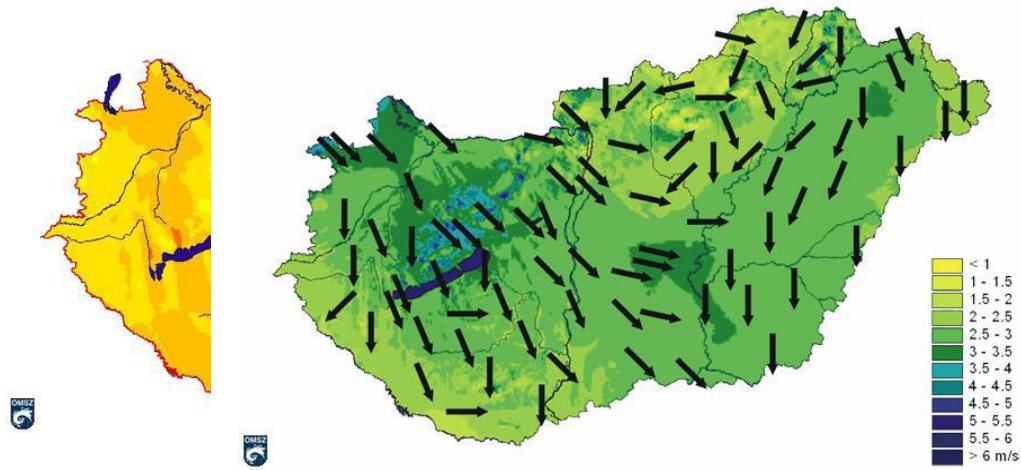
Hőmérsékletileg a táj legfőbb éghajlati sajátossága a forró nyár, amely nemcsak az átlagokban, hanem az erős felmelegedések nagy gyakoriságában is kifejeződik. A júliusi középhőmérséklet meghaladja a 22 °C-ot. Itt fordul elő hazánkban a legtöbb nyári nap (átlagban 85—90), és a hőségnapok száma is itt a legnagyobb (30 fölött). Jellemző a hosszantartó meleg ősz. A hőmérséklet napi középhőmérséklete csak október 25-e után süllyed 10 °C alá, míg az első őszi fagy bekövetkezése is november 1—5 között gyakori. A tél mérsékeltlen hideg, pl. a január középhőmérséklete —1,5 °C körüli, míg a téli napok száma 25—35 között változik. Tavasszal a

hőmérséklet napi középértéke már április 5—10 között 10 °C fölé emelkedik, s az utolsó fagy a területen április 5—10 között jelentkezik. Az ősz erősen szubmediterrán jellegű, jóllehet a domborzat hatására az egyes kitétségeken mediterrán jellegű éghajlati sajátossággal is találkozunk. Gyakori olyan téli évszak is, amikor az átlagos hőmérséklet alig süllyed 0 °C alá, olyan is előfordul, amikor a hótakaró nélküli zord téli napokon -25 °C alá hűl a levegő hőmérséklete.

A terület uralkodó szele az ÉNy-i, míg a második leggyakoribb szélirány a DK-i, amely főként a tavaszi hónapokban jelentkezik nagyobb gyakorisággal. E légmozgásnak viszonylagos nagyobb sebessége összefüggésben van az Al-Dunán tavasszal gyakorta fellépő viharos erejű DK-i széllel, a kossavával, amely hazánk DK-i pereméig – noha lényegesen veszít erejéből – még mindig az élénkebb szelek között szerepel. Hasonlóan jelentős a Ny-i szelekkel együtt járó csapadékmennyiség is, amely átlagban kb. 150 mm évenként, míg az É-i szélirányra már csak 80 mm-es nagyságú csapadékmennyiség jut. A legkevesebb csapadékot a D-i, DK-i irányú légtömegek szolgáltatják (36,5 mm). Ilyen légtömegek esetében erősen érvényesül a föhn-hatás. Ilyenkor a száraz, szikkasztó szél – különösen a vegetációs időszakban – károsan jelentkező légköri aszályokhoz vezet. A párolgás nagymértékben felfokozódik, ami a növényzet fiziológiai folyamataira erősen kihatással van.

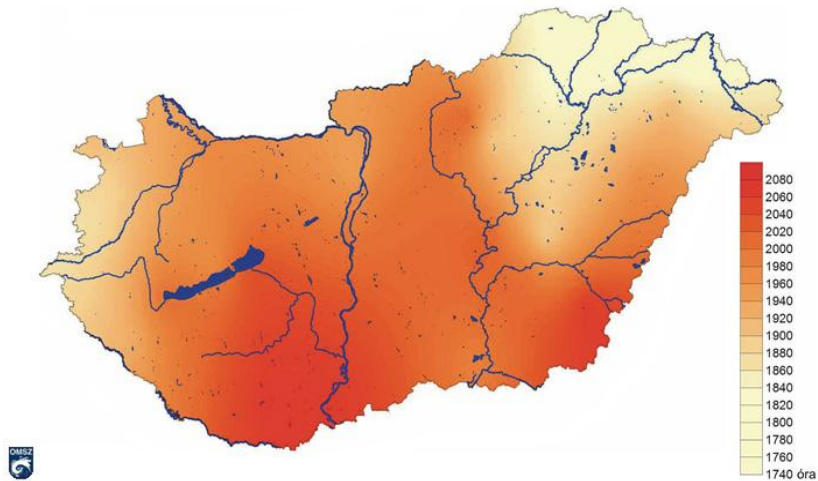
A századforduló első évtizedeihez mérten a tavaszi és az ősz végi – tél eleji hónapok szárazabbakká, az egyéb hónapok viszonylag csapadékosabbá váltak. Az átlagos évi csapadék a térségben 500 – 600 mm. A legcsapadékosabb hónap a június 60—70 mm, legszárazabb a január 30—35 mm csapadékkal. A nagyobb csapadékmennyiség a tavasz végi, nyár eleji időszakra jut. Ugyanakkor a pentád értékek alapján a csapadékszegény időszakok többnyire tavasz elején, nyár közepén, nyár végén, valamint a kora őszi hónapokban vannak. A száraz időszak gyakoriságával kapcsolatban megállapítható, hogy március, július, augusztus, szeptember, október hónapokban gyakori a csapadékhiány, amely gyakorlatilag a természetet erősen gátolja. Különösen a nyár második felében növekszik meg a hosszantartó csapadék nélküli időszak valószínűsége. A terület csapadékmennyisége a természeti feltételek szempontjából eléggé kevés és egyenlőtlen eloszlású. A kapásnövények tenyészidőszakában – a nyári félévben – az évi csapadéknak mintegy a fele hull le, és ez a csapadék az akkori melegebb körülmények között jelentősen elpárolog.

1. ábra: Az évi átlagos középhőmérséklet (°C) Magyarországon az 1971-2000 közötti időszakban az Országos Meteorológiai Szolgálat adatai alapján

Forrás: www.met.hu

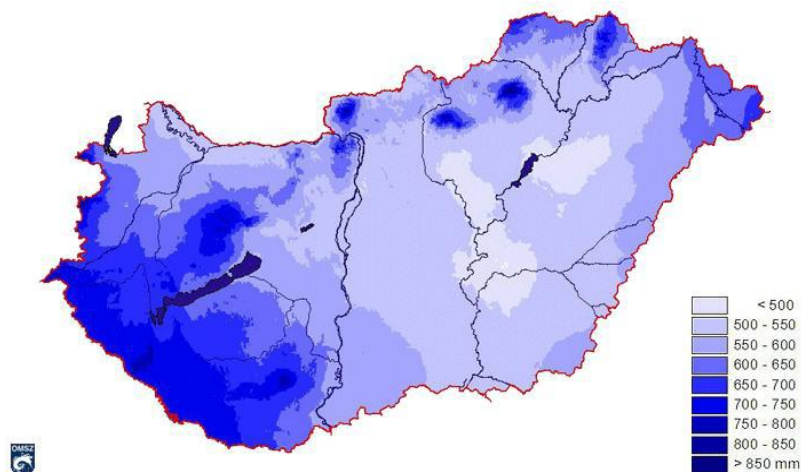

2. ábra: Az évi átlagos napfénytartam (óra) Magyarországon az 1971-2000 közötti időszakban az Országos Meteorológiai Szolgálat adatai alapján

Forrás: www.met.hu

3. ábra: Az évi átlagos szélsébségek (m/s) és az uralkodó szélirányok Magyarországon az Országos Meteorológiai Szolgálat adatai alapján (2000-2009) között

Forrás: www.met.hu

4. ábra: Átlagos éves csapadékösszeg Magyarországon az 1971-2000 közötti időszakban az Országos Meteorológiai Szolgálat adatai alapján
Forrás: www.met.hu

A település közigazgatási területét érinti az Európai közösségi jelentőségű NATURA2000 hálózathoz tartozó Hódmezővásárhely környéki és csanádi háti puszták nevű (HUKM20001) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület. A HUKM20001 kóddal Hódmezővásárhely környéki és csanádi háti puszták néven jelölt kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területhez tartoznak Kövegy község külterületének a Belezi csatorna és a közigazgatási határ között fekvő 070/28, 070/29 hrsz-ú telkei.

A kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUKM20001) esetében a legfontosabb cél, hogy a változatos földtani és felszínalakzati értékek fennmaradjanak az utókornak, illetve a honos erdőtársulások és a hozzájuk köthető élőhelyek megóvásra kerüljenek.

Kövegy igazgatási területe az alábbi karakteres tájtípusokkal jellemezhető:

- A belterülettől Északra, Északnyugatra eső Európai közösségi jelentőségű NATURA2000 hálózathoz tartozó Hódmezővásárhely környéki és csanádi háti puszták nevű (HUKM20001) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület.
- A település belterületét szinte körbeölelő mezőgazdasági művelés alatt álló területek. A művelési ágak közül legjelentősebb a szántó művelés, de a legelők aránya sem elhanyagolható.

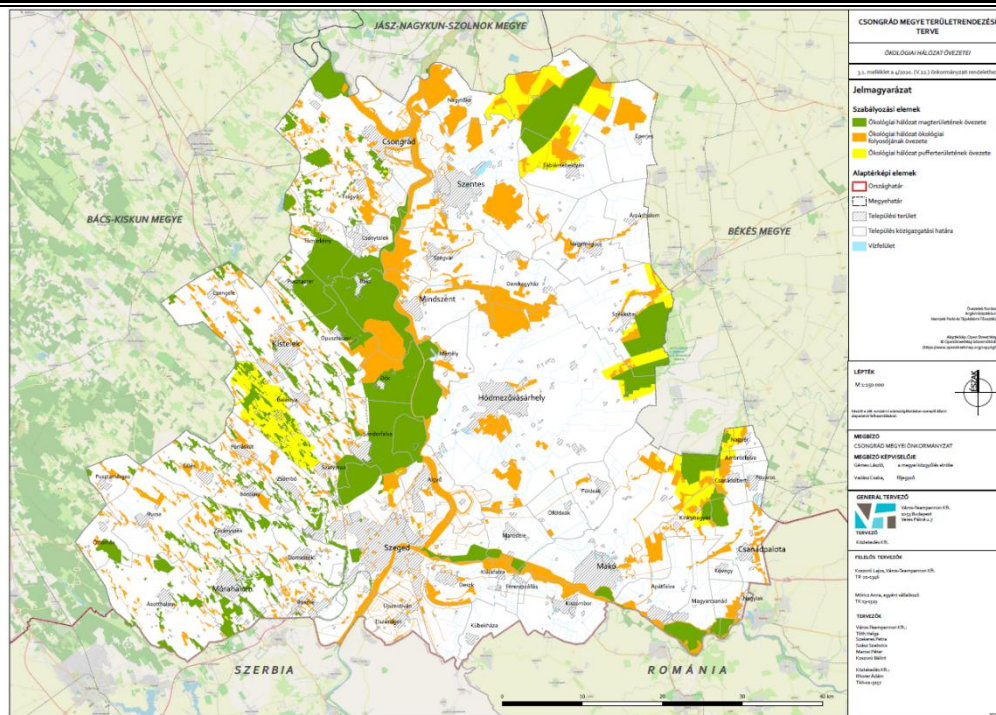
Kövegy község igazgatási területét az ÉNy-i sarkában húzódó Belezi - csatorna medrére, valamint a DK-i részen lévő Kövegyi öntöző csatorna medrére, továbbá a 023/9 hrsz-ú csapadékvízzel feltöltődött volt bányagödörre és a 012/8-9 hrsz-ú önkormányzati tulajdonú, volt anyaggyödörre vonatkozóan érinti az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. Törvény (OTrT) által kihirdetett országos ökológiai hálózat övezetének ökológiai folyosó övezete.

Országos jelentőségű és helyi jelentőségű természetvédelmi terület nincs Kövegy község területén.

Az érzékeny természeti területekre vonatkozó 2/2002. (I. 23.) KöM – FVM rendelet 2. számú melléklete alapján Kövegy a kiemelten fontos érzékeny természeti területekkel érintett települések közé tartozik. - „I. Kiemelten fontos ÉTT-ek térségei - 9.1.2 Vásárhelyi-Csanádi puszták”

A táji értékek különös kultúrtörténeti körébe tartoznak:

- Európai közösségi jelentőségű NATURA2000 hálózathoz tartozó Hódmezővásárhely környéki és csanádi háti puszták nevű kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUKM20001)
- hagyományos tanyasi életforma, tanyaudvarok;
- a hagyományos gazdálkodás fennmaradt táji-, települési-, tárgyi emlékei, pl.: pásztorélet emlékei; ősi magyar háziállatfajták génbankjának megőrzése;

5. ábra Nemzeti Ökológiai Hálózat magterület és folyósó övezete, illetve puffer területe Kövegy településre vonatkozóan
Forrás: Csongrád-Csanád Vármegye Területrendezési Terve

3.4. Település területe, népessége, fontosabb adatai

Kövegy a Dél-Alföld régióban, Csongrád - Csanád vármegye D-DK-i részén fekszik, a román határtól mintegy 5 km-re. A község Csanádpalotától 3,9 km-re, Szegedtől mintegy 51 km-re, a Körös - Maros Köze középtáj nyugati részén elhelyezkedő kistájon, a Csongrádi - síkon fekszik.

Földrajzi helye az északi szélesség $46^{\circ} 13' 25''$, és keleti hosszúság $20^{\circ} 41' 02''$ metszéspontjában van.

A település területe közel 971 hektár, ebből a belterület mintegy 109 hektárt tesz ki.

Szomszédos települések: Csanádpalota, Magyarcsanád

Kövegy település a Makói Járáshoz tartozik.

Makói Járásba tartozó települések: Ambrózfalva, Apátfalva, Csanádalberti, Csanádpalota, Földeák, Királyhegyes, Kiszombor, **Kövegy**, Magyarcsanád, Makó, Maroslele, Nagyér, Nagylak, Óföldeák, Pitvaros,

A település mind a régió, mind a megye szempontjából excentrikus helyet foglal el. Térszerkezeti, földrajzi helyzetéből adódóan Csanádpalotával való kapcsolata tovább javítható. Kövegy a „környezeti meghatározottságú természetközeli gazdálkodás területén” helyezkedik el.

A település könnyen megközelíthető a közigazgatási területének déli részén áthaladó M43-as gyorsforgalmi út, illetve a belterületet átszelő 4434 j. mellékút segítségével.

Kövegy regionális szerepköréről nem beszélhetünk Szeged és Makó közelsége miatt, hiszen ezek a városok betöltik ezt a szerepet. A község intézményrendszere (közigazgatás) helyi szintű, térségi szerepkört nem lát el.

Kövegy község nem rendelkezik jelentős gazdasági súllyal, a településen nincsenek nagy foglalkoztató vállalkozások, melyek felszívják a munkaerőt. Mivel a helyi munkalehetőség csekély, így Csanádpalota, Makó viszonylagos közelsége oldja meg a foglalkoztatások zömét.

A község meghatározóan mezőgazdasági jellegű település, ipara nincs.

Kövegyen jelenleg 855 ha, a település területének kb. 89%-a áll mezőgazdasági művelés alatt. A művelési ágak közül legjelentősebb a szántó művelés, ezen kívül a legelők aránya sem elenyésző (Belezi - csatorna menti területek).

Országosan elmondható, hogy a növénytermesztés veszített gazdasági jelentőségéből, megszűnt a jövedelemkiegészítő szerepe a gyenge talaj minőségek, az évek óta tartó vízhiány, az aszályok, a talajvízszint süllyedése és a szél pusztító hatása miatt.

A helyi munkaerő képzettségi szintje elmarad a kívánatostól. Elsősorban a középkorú, idősebb munkavállalók között magas az általános iskolai végzettségű, szakképesítéssel nem rendelkezők aránya.

Kövegy lakónépességének száma 2022. január 1-jén 331 fő volt. A népesség korösszetételét tekintve, az országos és megyei trendekhez hasonlóan, Kövegy lakosságát is az elöregedés jellemzi. A 2011-es népszámlás során a 60 éven felüliek aránya 27,06% volt, ami az országos trendekhez hasonló. A 14 év alatti lakosság 14,32%-os részaránya megyei összehasonlításban kedvezőnek tekinthető, a megyei átlag és a városi jogállású települések értékeivel közel egy szintben volt.

Szakmai oklevéllel rendelkezők aránya 29,31%, érettségivel rendelkezők aránya 12,07%, felsőfokú diplomával rendelkezők aránya 1,44% volt. A népesség gazdasági aktivitását a foglalkoztatottak és eltartottak magasabb, a munkanélküliek és inaktívak alacsonyabb aránya jellemezte. A nemzetiségi összetételt tekintve 99%-ban magyar anyanyelvű volt a lakosság.

2011. évi népsűrűség 1 km²-re 38,8 fő volt.

A településen belül a korábbi KSH adatszolgáltatás alapján nem jellemző a térbeli kirekesztés, a szegregáció jelenléte, nem található olyan terület, mely a szegregációs mutató alapján megfelelne a szegregátum feltételeinek.

A lakosság egy része főfoglalkozásként, más része kiegészítő tevékenységként foglalkozik mezőgazdasági termeléssel.

Az önkormányzat az alábbi közszolgáltatásokat látja el: helyi közutak, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása. A többi településüzemeltetési szolgáltatás (ivóvíz-szolgáltatás, gázosztály, áramszolgáltatás, hulladékgyűjtés, telefon-internet szolgáltatás, kéményseprő-ipari szolgáltatás, helyközi közlekedés) biztosítását külső cégek végzik.

Intézmények

- ***Kövegy Község Önkormányzat Polgármesteri Hivatal***

Önkormányzati és államigazgatási ügyek.

Oktatási intézmények

I. A következő intézmény fenntartását a Klebelsberg Intézményfenntartó Központjának (KLIK) Hódmezővásárhelyi Tankerületi Központja végzi.

- ***Csanádpalotai Dér István Általános Iskola***

A településen iskola nem működik, így az iskoláskorú gyermekek a Hódmezővásárhelyi Tankerületi Központ által fenntartott Csanádpalotai Dér István Általános Iskolába járnak.

II. A következő intézmény fenntartását a Csanádpalota Térségi Köznevelési Önkormányzati Társulás végzi.

- ***Napsugár Óvoda és Bölcsőde***

A településen óvoda és bölcsőde nem működik, így az óvodás és bölcsődés korú gyermekek a Csanádpalota Térségi Köznevelési Önkormányzati Társulás fenntartásában lévő Napsugár Óvodába és Bölcsődébe járnak.

A társulás tagjai: Csanádpalota, ***Kövegy***, Királyhegyes.

Egészségügyi intézmények

- ***Háziorvosi szolgálat***

A településen nem érhető el közvetlenül orvosi ellátást biztosító háziorvos, egészségügyi szakorvos. Az orvosi ellátást a szomszédos Csanádpalotán praktizáló háziorvosok biztosítják.

- ***Csanádpalotai Szociális Intézmény és Gyermejjóléti Szolgálat***

Telephelyek

- ***Védőnői szolgálat***

Kövegy település a Csanádpalota II. sz. ellátási körzethez tartozik. Heti két alkalommal van ügyfélfogadás a településen. A védőnői szolgálat az egészségügyi alapellátás része, magas színvonalú preventív ellátást biztosít a nővédelem, a várandós anyák, a gyermekágyas anyák, valamint a 0-16 éves korú gyermekek gondozása területén.

- *Nappali ellátást nyújtó klub*
- *„Naplemente” Idősek Gondozóháza*
- *Fizioterápia*

Kulturális intézmények

- *Könyvtári, Információs és Közösségi Hely*

A könyvtár nem önálló épületben található, alapterülete 45 m². A könyvtár a Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerének tagja. Állománya 4 187 db dokumentum (könyv).

Szolgáltatásai:

- könyvek, hangos könyvek helyben használata, kölcsönzése;
- a kölcsönzésben lévő könyvekre előjegyzés kérése;
- könyvtárközi kölcsönzés kérése, ha nincs meg a könyvtár állományában a kért mű;
- folyóiratok helyben olvasása, illetve kölcsönzése;
- számítógépes szolgáltatások igénybevétele;
- internetezési lehetőség;
- Európai Unióval kapcsolatos információkhoz való hozzájutás;
- rendezvényeken, klubfoglalkozásokon, tanfolyamokon való részvételi lehetőség;
- tájékoztatás, információszolgáltatás a könyvtár szolgáltatásairól, más könyvtárak szolgáltatásairól és gyűjteményeiről;
- tájékoztatás közhasznú információkról;
- KönyvtárMozi szolgáltatás;

Sport intézmények

A kövegyi sportpálya a településen élők számára biztosítja az egészséges, aktív életmód fenntartását. A sportpálya egyéb kulturális eseményeknek is helyt ad.

Egyéb intézmények, egyesületek

- *Makói Rendőrkapitányság, Pítvaros Rendőrőrs Körzeti Megbízott (Működési terület: Kövegy)*

- **Marosmenti Polgárőr Egyesület** (Működési terület: Makó, Ferencszállás, Kiszombor, Maroslele, Földeák, Óföldeák, Csanádalberti, **Kövegy**, Királyhegyes, Apátfalva)

Fejlesztések Kövegyen

Az elmúlt években az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége elsősorban a kötelezően ellátandó feladatokra, műszaki, infrastrukturális fejlesztésekre irányult. A község különböző pályázati források bevonásával végez fejlesztési tevékenységeket. **Az utóbbi években jelentős pályázati forrást sikerült beruházásokra fordítani az önkormányzati intézmények korszerűsítésére, napelemes rendszer építésére, csapadékvíz elvezetés fejlesztésére, közlekedés- és közbiztonsági beruházásokra.**

A településen az elmúlt 15 évben milyen beruházások, fejlesztések valósultak meg:

Jelenleg megvalósítás alatt álló projektek:

Jelenleg tervezés alatt álló projektek:

További projektek, amelyek megvalósultak az elmúlt években:

4. KÖRNYEZETI ÁLLAPOTFELMÉRÉS

4.1. Környezeti elemek állapota

4.1.1. Levegő

Egy terület levegőminőségi helyzetének megítélésénél egyik fő jellemző a légkört terhelő szennyező anyagok koncentrációja, amely a különböző forrásokból származó légszennyezőanyag kibocsátások, a légkörben zajló fizikai és kémiai folyamatok, a meteorológiai jellemzők, a domborzati és egyéb tényezők együttes hatásaként alakul ki. A kibocsátások hatása rendkívül változó, lehet lokális, amely csak a forrásokhoz közeli területeket érinti (pl. közlekedés) és lehet nagyobb régiókat érintő is (pl. ipari vagy erőművi magas kémények).

Kövegy település közigazgatási területén a levegőterheltségi szint – 4/2011. (I. 14.) VM rendelet 1. mellékletében meghatározott – egészségügyi határértékei az irányadók az ökológiai rendszerek védelmében meghatározott területek kivételével, ahol ezen rendelet 4. mellékletében szereplő az ökológiai rendszerek védelmében meghatározott kritikus levegőterheltségi szinteket kell alkalmazni.

Akár releváns is lehetne az ökológiai rendszerek védelmében meghatározott kritikus levegőterheltségi szint alkalmazása, ugyanis a település közigazgatási területét érinti az Európai

közösségi jelentőségű NATURA2000 hálózathoz tartozó Hódmezővásárhely környéki és csanádi háti puszták nevű (HUKM20001) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület. illetve megtalálhatóak az országos ökológiai hálózat övezetében tartozó folyosó övezetek is.

A település – levegőjének minőségét tekintve – a térség egyik legkevésbé szennyezett, legkevésbé terhelt levegőjű részéhez tartozik – az Országos Immissziómérő Hálózat adatai szerint – vagyis az alap légszennyezettség nem számottevő.

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet 1. számú melléklete szerint Kövegy közigazgatási területe olyan légszennyezettségi zónába esik, ahol a szén-monoxid, kén-dioxid, nitrogén-oxidok és a benzol légszennyező anyagok tekintetében a légszennyezettség nem haladja meg az alsó vizsgálati küszöböt, a szilárd légszennyező anyagok pedig a légszennyezettség felső és alsó vizsgálati küszöb közöttiek. A kibocsátások kizárólag antropogén forrásból, azon belül is elsősorban a fosszilis tüzelőanyagok eltüzeléséből származnak, amelyek közlekedési, mezőgazdasági, kommunális eredetűek.

Ez a település és környéke adottságainak köszönhető: viszonylag nagy területen elhelyezkedő település, kevés és jelentős levegőterhelést nem okozó ipari üzem, jelentős közúti közlekedés, viszonylag kevés paragon hagyott mezőgazdasági terület, azonban egyes helyeken deflációra érzékeny talajminőséggel.

Néhány kiemelt település és régió légszennyezettségére vonatkozó manuális mérőhálózati mérési eredmény Kövegy településre vonatkozóan nem áll rendelkezésre, automata online mérőhálózat méréspontja a településen nem működik.

A légszennyezés, ill. légszennyezettség mértékének megítélése szempontjából nagyon fontos a légszennyező anyagok élettani és az ökoszisztémára gyakorolt hatásainak ismerete **(Lásd 2. számú melléklet).**

A kémiai légszennyező komponensek tekintetében a település levegője tisztának mondható. A szilárd légszennyező komponensek (ülepedő- és szálló por) aránya időnként továbbra is számottevő a térségben a megnövekedett közúti forgalomnak, a burkolatlan útfelületeknek és a nem megfelelően karbantartott zöldfelületeknek, az egyes helyeken elhanyagolt, paragon hagyott mezőgazdasági területeken, deflációra érzékeny talajminőségének, valamint a csökkenő csapadék-mennyiségnek köszönhetően.

Az állattartó telep(ek) környezetében a bűzterhelés időnként nem elhanyagolható. A települési kibocsátások túlnyomó hányada tüzeléstechnikai, valamint közlekedési eredetű. A kibocsátások

jellemzően 10 m alatt, néhány esetben 10-20 m közötti magasságban történnek, így e terület nem játszik számottevő szerepet a nagy távolságba eljutó légszennyezés kialakításában. A település átszellőzöttsége megfelelő.

A fűtési módok megoszlása a településen a következő képet mutatja: a belterületen gázzal fűtő házak aránya magas, azonban nem elhanyagolható a vegyes tüzelésű kazánokban fával és egyéb szilárd fűtőanyagokkal fűtő külterületi házak aránya sem. A település külterületén vezetékes gázellátás nem áll rendelkezésre, így a téli időszakban a fűtésből származó légszennyezés nagyobb mértékű lehet.

2014 decemberétől kezdve minden évben az Agrárminisztérium országos tájékoztatási kampányt indított „Fűts okosan!” címmel. A kampány a helyes tüzelés fontosságára hívja fel a figyelmet, valamint arra, hogyan károsíthatja a környezetet és az egészséget a nem megfelelő tüzelőanyaggal és nem megfelelő technikával történő tüzelés.

Az allergiára hajlamos személyek számára gondot jelenthet a parlagon fekvő, illetve gondozatlan, gyomos, bolygatott külterületek nem elhanyagolható kiterjedése. A település belterületére ez nem jellemző.

Kellemetlen szagok az eseti illegális avarégetéskor, egyes állattartó telepek környezetében jelentenek problémát. Az önkormányzat az előzőekre tekintettel a 8/2015. (IV.30.) önkormányzati rendeletben határozta meg a belterületi szabadtéri égetés szabályait.

Száraz időszakokban jelentős diffúz légszennyezést a növényzettel időszakosan fedett szántóföldekről, illetve burkolatlan utakról származó por terhelése jelenti. Emellett mezőgazdasági munkák idején okozhat problémát a mezőgazdasági földterületekről származó porszennyezés is. A közlekedési eredetű emissziót jellemzően szénmonoxid, szén-dioxid, nitrogén-oxidok és telítetlen szénhidrogének alkotják. Ezek közül a telítetlen szénhidrogének közvetlenül az utak környezetében rakódnak le.

Légszennyező anyag kibocsátás szempontjából jelentős ipari üzemek, illetve termelő, vagy szolgáltató tevékenységet végző létesítmények Kövegy közigazgatási területén belül nem találhatóak.

4.1.2. Víz

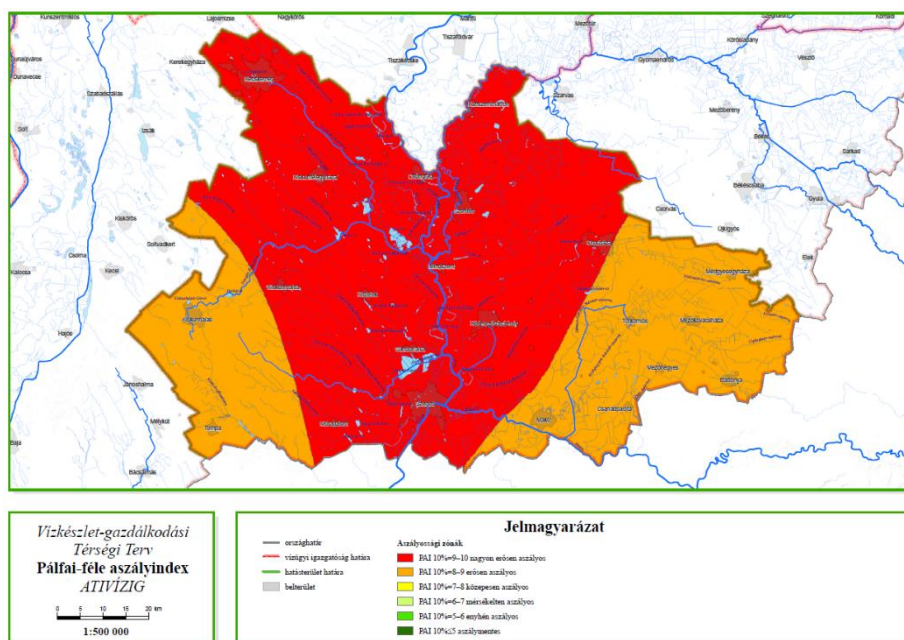
4.1.2.1. Felszíni vizek jellemzése

Kövegy a Dél-Alföld régióban, Csongrád - Csanád vármegye D-DK-i részén, a román határtól mintegy 5 km-re helyezkedik el. A község Csanádpalotától 3,9 km-re, Makótól kb. 17 km-re,

Szegedtől mintegy 51 km-re, a Körös - Maros Köze középtáj nyugati részén elhelyezkedő kistájon, a Csongrádi - síkon fekszik.

1980-as évek óta egyre fokozódó vízhiány tapasztalható a térségben, igen magas az ariditási index mértéke. A korábbi szabályozási munkálatok során épített csatornák többsége – az éghajlati és antropogén hatásra végbement talajvízszint-csökkenés miatt – kiszáradtak.

A PAI (Pálfai-féle aszályossági index) alapján a település területe az ország erősen aszályos területei közé tartozik.

6. ábra PAI (Pálfai-féle aszályossági index)

Forrás: Vízkészlet-gazdálkodási Térségi Terv – ATIVIZIG

A település közigazgatási területe a 2-21 Maros alegységre esik.

2-21 Maros alegység

Az alegység területe 1831,85 km², mely az ország területének körülbelül 1,9 %-a. Az alegység a Tiszától Keletre, illetve a Marostól D-re található. A tervezési alegység érdekes alakjából adódóan, a határai is kanyargósan alakulnak. Nyugaton, rövid szakaszon a Tisza jelenti a természetes határt, Délen, illetve Keleten az országhatár metszi el az egyébként morfológiailag egybefüggő területet. Északon a Tiszától kiindulva a Maros folyó, majd Nyugaton és Északon a 2-19 Kurca tervezési alegység víztestjeinek vízgyűjtője határolja a területet.

A terület legfontosabb vízfolyása a Maros, amely a Tisza legnagyobb mellékfolyója, a Kárpát - medence negyedik legfontosabb vízfolyása

**Kövegy Község Környezetvédelmi Programja
2023-2028**

A felszíni vizek minőségét a települési infrastruktúra, a csatornázottság színvonala, illetve a működő ipar befolyásolja. Hatással van a vízminőségre a mezőgazdasági művelés alatt álló területekről bejutó diffúz szennyezés, illetve a települési hulladékgazdálkodás is.

Kövegy belterületén elfolyó csapadékvizek befogadója a Kövegy - Tanácsi belvízcsatorna, mely a Magyar Állam kizárólagos tulajdonát képezi, és az az Alsó- Tisza- vidéki Vízügyi Igazgatóság (ATIVIZIG) Hódmezővásárhelyi Szakasztechnológusainak (6800 Hódmezővásárhely, Dr. Rapcsák András u. 10.) kezelésében áll.

ATIVIZIG Hódmezővásárhelyi Szakasztechnológusok illetékességi területén lévő állami tulajdonba került csatornák vagy csatornaszakaszok a következők (az ATIVIZIG Hódmezővásárhelyi Szakasztechnológusok adatszolgáltatása alapján):

1. táblázat Kövegy közigazgatási határát érintő csatornák

Csatorna neve/ Címe	csatorna km kezdet	csatorna km vége	Helység	Vízhozam (m ³ /s)
Kövegyi csatorna	6+440	7+940	Kövegy	1
Kövegy - Tanácsi csatorna	1+230	3+158	Kövegy	0,6

Forrás: ATIVIZIG adatszolgáltatása alapján saját szerkesztés

Kövegyi csatorna 6+440 – 7+940 km között

Vízjogi üzemeltetési engedély határozat száma: TVH – 100787-2-1/2015, 55619-2/1984

Csatorna adatai a 0+000 km szelvényben

Fenékszint: 86,10 mBf

Levonulási vízszint: 87,10 mBf

Fenékesés: 0,17‰

Rézsűhajlás: 1:1,5

Fenékszélesség: 1,80 m

Vízhozam: 1,0 m³/s

Kövegy - Tanácsi csatorna 1+230 – 3+158 km

Vízjogi üzemeltetési engedély határozat száma: TVH-99803-1-2/2015, 55199/1984.
24043/14/1972

Csatorna adatai a 0+000 km szelvényben

Fenékszint: 87,10 mBf

Levonulási vízszint: 87,90 mBf

Fenékesés: 0,29‰

Rézsűhajlás: 1:1,5

Fenékszélesség: 1,00 m

Vízhozam: 0,6 m³/s

4.1.2.2. Felszín alatti vizek jellemzése

Magyarországon a felszín alatti vizek nagy részét ivóvízként való hasznosítás céljából termelik ki, a fennmaradó 21%-ot ipari-, bányászati-, geotermikus energiaként való felhasználásra, valamint fürdővíz, öntözés-, és egyéb célú vízkivételnek teszik ki. A felszín alatti víztest típusokat vizsgálva megállapítható, hogy az összes vízkivételt tekintve a legnagyobb mértékű vízkitermelés a porózus víztestekből történik, majd a karszt, és a porózus termál víztestek következnek. Az ivóvíz igen magas aránya minden víztest típusban meghatározó, kivéve a meleg, 30°C-nál magasabb hőmérsékletű víztesteket.

Kövegy közigazgatási területének szennyeződéserzékenységi besorolása: Kevésbé érzékeny – felszín alatti vízminőség-védelmi – területek a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet mellékletében foglaltak szerint (a felszín alatti víz védelme szempontjából).

A vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezéssel szembeni védelméről szóló 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet alapján Kövegy közigazgatási területének nitrát-érzékeny területein mezőgazdasági tevékenységet folytatóknak kötelező a rendelet szerinti cselekvési program, valamint tevékenységét a helyes mezőgazdasági gyakorlatnak megfelelően a cselekvési programban meghatározott kötelező előírásai szerint kell végeznie.

A település közigazgatási területén a természetes fürdővizek minőségi követelményeiről, valamint a természetes fürdőhelyek kijelöléséről és üzemeltetéséről szóló 78/2008. (IV. 3.) Korm. rendelet szerint kijelölt és Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási tervében nyilvántartott természetes fürdőhelyek, illetve a kijelölés miatt védett vizek, víztestek nem találhatók.

Talajvíz

A térség jellegzetes problémája az évtizedek óta tartó szárazodás: a talajvízszint nagyarányú csökkenése és a felszíni vizek eltűnése. A talajvízszint nagymértékű csökkenésének háttérben természeti, társadalmi és gazdasági tényezők egyaránt megtalálhatók. A kutatások a talajvízszint csökkenését 75-80%-ban a klímaváltozás következményeként valószínűsítik, de meg kell

említeni emellett a mezőgazdasági öntözés céljából, gyakran illegálisan létesített kutakkal történő rétegvíz- és talajvíz-kitermelést is. A talajvizet a térségben általában 2–4 m között találjuk.

Rétegvíz

A rétegvizek a 15-20 m alatt kezdődő mintegy 120-140 m vastag pleisztocén fluvioeolikus homok és kavicsrétegekben találhatóak. A rétegvíz mennyisége 1-1,5 l/s.km² között van.

2. táblázat A település közigazgatási területén található felszín alatti víztestek

<i>Azonosító</i>	<i>Víztest neve</i>	<i>Víztest kód</i>	<i>Víztest típus leírása</i>	<i>Víztestek minősítése</i>
AIQ593	Körös-Maros Köze	p.2.13.2.	porózus	jó
AIQ594	Körös-Maros Köze	sp.2.13.2.	sekély porózus	gyenge; Gyenge minősítés oka: FAVÖKO állapota miatt

Forrás: Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási terv alapján saját szerkesztés

4.1.3. Talaj, domborzat

Kövegy település a Körös - Maros Köze középtáj nyugati részén elhelyezkedő kistájon, a Csongrádi - síkon fekszik.

Körös-Maros Köze

Az 5150 km² területű középtáj az Alföld délkeleti részén található, az Ős-Maros hordalékkúp-építő tevékenységének az eredménye. A legyezőszerűen elterülő hordalékkúpon a pleisztocén végén ártéri és száraztérzíni lösz képződött. A kissé magasabban fekvő ármentessé vált felszíneken a folyóvízi homokot a szél buckákba halmozta.

Határai északkeletről a Berettyó–Körös-vidék, illetve a Kettős-Körös, északról a Nagykovács, pontosabban a Hármaskörös, nyugatról pedig a Kiskovács középtáj, pontosabban a Tisza, délről a Maros és a magyar-román országhatár határolja, keletről szintén a magyar - román határ.

A Tisza–Dácia-lemeztömbhöz tartozik, azon belül is egy kisebb egységhez, az Alföld délkeleti részén húzódó Békési Kristályospala komplexumhoz (kisebb és töredékes perm - mezozoos üledéksávokkal, valamint északi szegélyén – egy feltolódási frontot jelölő – Békési vonallal).

A Karbon időszakában (365-290 millió év) jelentős változások következtek be az ősföldrajzi viszonyokban. Legjelentősebb: Gondwana és Laurázia ütközésével fellépő kompressziós fázisok során felgyűrődött a variszkuszi hegységrendszer. A variszkuszi hegységképződés

számos hatása kimutatható Magyarország területén is, hisz ennek következtében a metamorfózist és szerkezetátalakulást gránitosodás, majd kiemelkedés és lepusztulás követte. A Békési Kristályospala komplexumot 330-350 millió éve gránitosodás következett be (Battonyai gránit)

A Perm (290-250 millió év) idején tágulós szerkezetalakulás volt a meghatározó, amely árkos süllyedékek kialakulásában és vulkanizmusban nyilvánult meg. (Gyűrűfüi riolit) A mezozoikumban nem történt jelentős változás, a terület kiemelt helyzetben lévő, pusztuló térszint képzett. A harmadidőszak elején a terület szintén kiemelt, pusztuló térszín volt. A Bádeni emeletben jelentős változások következtek be. Előrenyomult és a korábbiaknál jóval nagyobb területeket öntött el a Pannon-tenger. Vastag összletei ismertek a Makói-árokban. A Bádeni emelet második felében már az Alföldön denudációs térszint képezett a Békési kristályos szárazulat. A Pannon-tenger teljesen elborította az Alföldet a felsőpannon (ponthusi emelet) elején. Az üledékek nagy vastagságot érnek el, előfordul 4500 méter is. (Makói-árok). E tekintélyes rétegsor szakaszosan süllyedés révén halmozódott fel. A pannon képződmények több, gazdaságilag hasznosítható nyersanyagot és energiahordozót tartalmaznak. Üledékes kőzetei az építőipar fontos nyersanyagaként szolgálnak (agyag, homok, kavics) kőolaj és földgázmezők (Szegegy környéke, Pusztaföldvár, Orosháza, Tótkomlós) is kapcsolódnak ezekhez a képződményekhez. Termálvizeink nagy részét szintén pannon üledékek tárolják.

A Pannon - beltó a pliocén (5,4-2,4 millió év) elejére teljesen feltöltődött, ill. kiszáradt, s helyét a medence egész területén folyóvízi síkság foglalta el. A Pleisztocénben az Alföld egész része süllyedő térszint képezett. A legmélyebb medencékben –így a Dél-Alföldi is – 400-700 méter vastagságú pleisztocén rétegsor halmozódott fel. A würm elején a Maros bevágódott a hordalékkúpjának csúcsrészébe, de előtérében tovább folyt a feltöltés.

Futóhomokmozgás legjelentősebb időszaka 27 000 – 20 000 év közé tehető érintette a Maros hordalékkúp központi részét is. A homokmozgás mintegy 20 000 évvel ezelőtt egy kisebb klímajavulás (enyhébb, nedvesebb lett) következtében mérséklődött. Ez lehetővé tette – főleg a hordalékkúpok alacsonyabb, nedvesebb térszínein – a dúsabb sztyeppnövényzet kialakulását, amely lassan megkötötte a mozgó homok jelentős részét, és felszínükön megkezdődött a hullópor felhalmozódása.

A leülepedett porból a periglaciális éghajlaton lész keletkezett. Az Alföldi területeken több finomszemű folyóvíz hordalék rakódott le, mint hullópor. Ebből keletkeztek az ártéri löszök, ártéri löszszerű üledékek (infúziós vagy fluviális löszök).

A késő glaciális időszakának éghajlati változásai jelentős módosulásokat hoztak a felszínfejlődés irányában. Beindult egy éghajlatjavulás (enyhébb, nedvesebb lett) ami azzal a következménnyel járt, hogy – a növényzet záródásával – a homokmozgás egyre kisebb területre szorult vissza. A homokfelszíneken megindult a talajképződés is. (Bölling interstadiális). A Maros még a holocén folyamán is változtatta futásirányát.

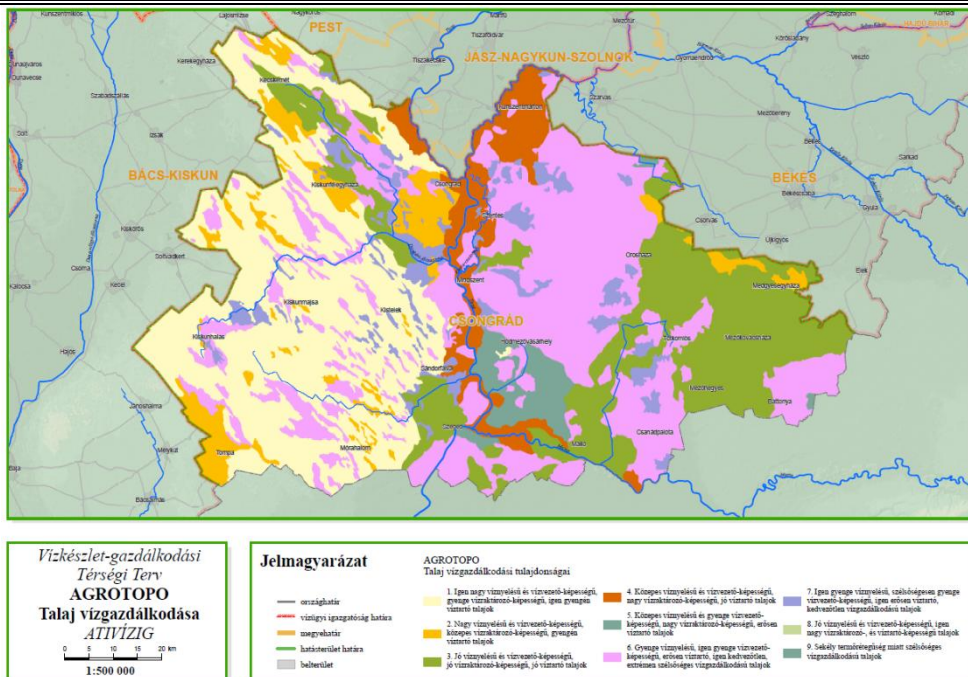
Csongrádi-sík

Az 1800 km² területű Csongrádi - sík Békés és Csongrád-Csanád vármegye területén helyezkedik el. A kistáj 80 és 101 méter közötti tengerszint feletti magasságú, enyhén a Tiszavölgy irányába lejtő, a marosi hordalékkúphoz kapcsolódó tökéletes síkság. Orográfiai domborzattípusát tekintve rendkívül kis reliefű (1 m/km² alatti a jellemző érték), alacsony ármentes síkság, ami rossz lefolyású mélyedések tagolnak. A marosi hordalékkúp nyugati zónája a Tisza és Maros áradásai által kialakított holocén felszín. A felszíni formák egyveretűek, változatosságot a lösziszapos felszín szikes agyaggal kitöltött erodált mélyedései és a Szárazérhez kapcsolódó, különböző feltöltöttségi állapotban levő morotvák, morotvaroncok jelentenek. Az agyagos, iszapos felszín közeli üledékeket keletről nyugatra egyre vastagodó infúziós (ártéri) lösztakaró fedi.

A térségi talajok vízgazdálkodási szempontból a Gyenge víznyelésű, igen gyenge vízvezetőképességű, erősen víztartó, igen kedvezőtlen, extrémén szélsőséges vízgazdálkodású talajok közé sorolhatóak.

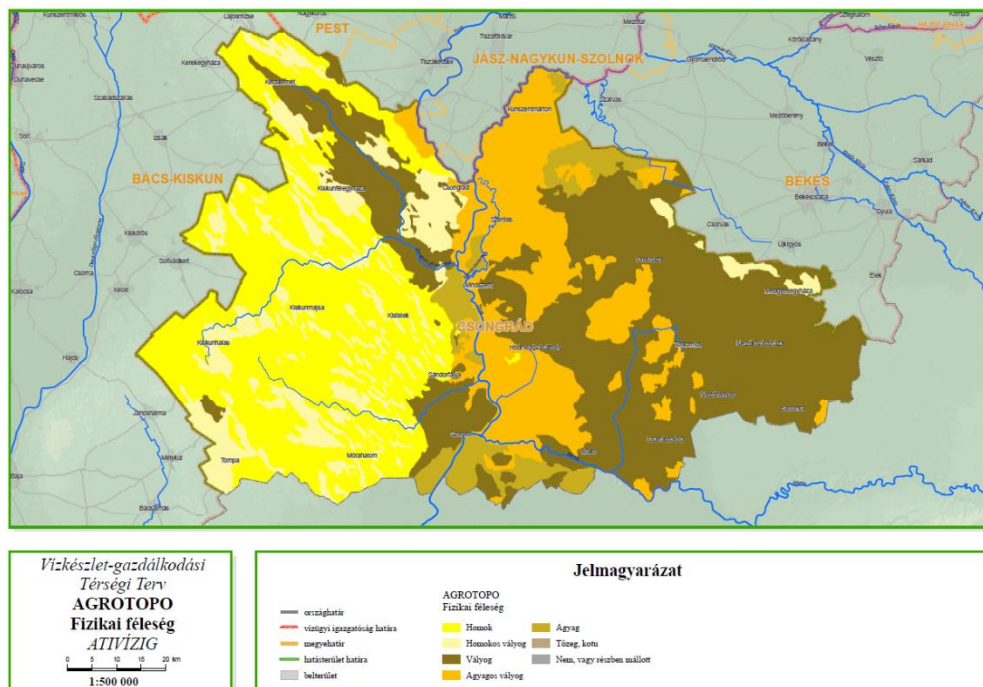

Kövegy Község Környezetvédelmi Programja 2023-2028

7. ábra Talajok vízgazdálkodási tulajdonságai különösképpen Kövegy közigazgatási területére vonatkozóan

Forrás: Vízkészlet-gazdálkodási Térsvégi Terv – ATIVÍZIG

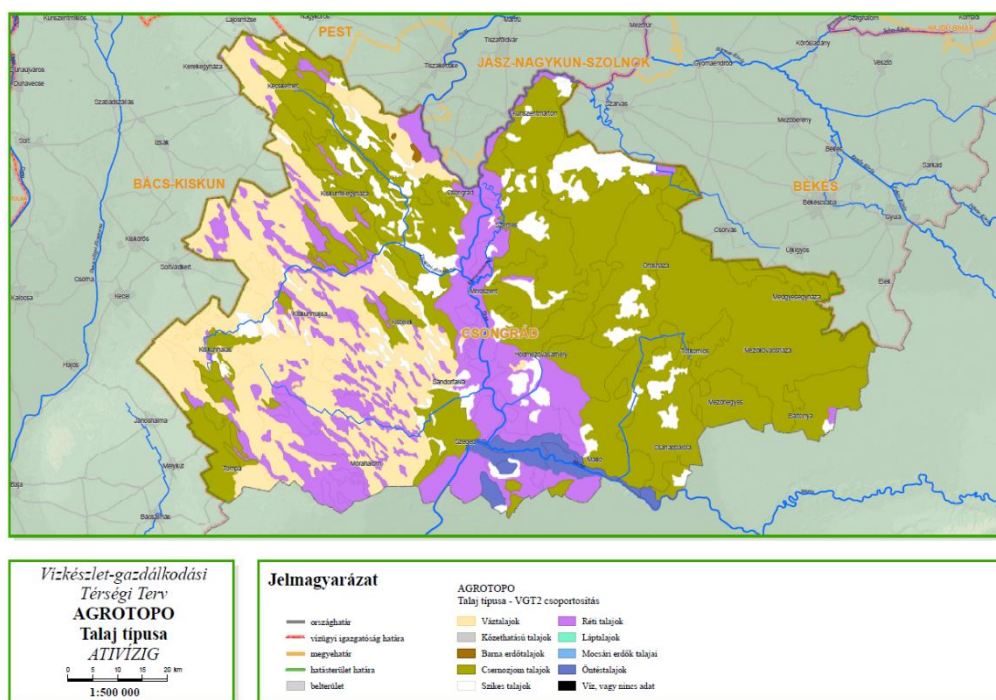

8. ábra Talajok fizikai jellemzői különösképpen Kövegy közigazgatási területén

Forrás: Vízkészlet-gazdálkodási Térsvégi Terv – ATIVÍZIG

Kövegy környékén kitűnő a termőtalaj. Általában a löszhát felső vályogrétege a Maros és a Száraz-ér között kelet felé mind nagyobb méreteket ölt. A csernozjom talajféleség több-kevesebb

meszet és humuszt tartalmaz porhanyós és kitűnő termőerejű, minden időben jól lehet művelni, és az időjárási viszontagságokat is könnyen elviseli. Kövegy környékén ezt a talaj változatot főleg a porhanyós homokra valló színe miatt „feketeföldnek” hívják. Fizikai összetétele szerint azonban nem mondható homoknak, mert 10—15% agyagrész is van benne. Nagy porhanyóssága mérszartalmától ered, amely az agyagos részt is morzsákká szedi szét, s ennél fogva a vályogtalaj soha sem tömítődik össze. Ez a talajforma a felső diluviális korú valódi löszből keletkezett. Főként a terület keleti részén vannak olyan helyek, ahol a talaj homokosabb. A keleti részen jellemzően igen jó minőségű talajok vannak, a mélyebb részeken viszont gyakoriak a szikes talajok.

9. ábra Talaj típusok különösképpen Kövegy közigazgatási területén

Forrás: Vízkészlet-gazdálkodási Térségi Terv – ATIVIZIG

4.2. Települési és épített környezet állapota

4.2.1. Települési környezet

A hasonló helyzetű és adottságú településeknél élhetőbb, rendezettebb a település. Kövegy élhető, népességét megtartani kívánó, fejlődni képes település, amely otthonos, biztonságos lakóhelyi környezetet biztosít polgárai számára. Infrastrukturális szempontból a település könnyen megközelíthető az M43-as autópálya és a 4434 jelű mellékút segítségével.

2022. évben Kövegyen **összesen db** ingatlan volt található.

- belterületi ingatlan:

- külterületi ingatlan:

A közüemi vízhálózatba bekapcsolt ingatlanok száma az üzemeltető adatszolgáltatása alapján jelenleg 261 db.

A településen összesen db vállalkozás működik:

- Kft.:

- Zrt.:

- Bt.:

- Szövetkezet:

- Egyéb:

- Egyéni vállalkozó:

A település legjelentősebb vállalkozói a teljesség igénye nélkül:

!

Az önkormányzat a településüzemeltetési feladatok körében igyekszik a lakosság számára a korszerű, XXI. századi szintű életmód kialakításához szükséges feltételeket megteremteni.

A település környezetvédelmi megítélésében jelentős szerepe van a köztisztaságnak. Nemcsak a kívülálló, hanem a településen élő ember számára is a legszembeűnőbb a közterületek tisztasága, a zöldterületek gondozottsága, a közutak állapota.

A település környezetének rendezettsége, tisztasága növeli az ott élők komfortérzetét, esztétikusabb életteret biztosít. Települési környezetünk tisztaságát legjobban mi magunk tudjuk befolyásolni. Kövegy település útjai, közterületei, parkjai meglehetősen tisztának mondhatóak.

Az önkormányzat önkormányzati rendeletben szabályozza a közterületek használatával kapcsolatos feladatokat és köztisztasági feladatokat.

A település útjainak, közterületeinek tisztán tartásában az önkormányzat folyamatosan szerepet vállal.

4.2.1.1. Csapadékvíz-elvezetés, csatornázás, szennyvízelvezetés

Csapadékvíz-elvezetés

A település közigazgatási területe a 2-21 Maros alegységhez tartozik. Az alegység területe 1831,85 km², mely az ország területének körülbelül 1,9 %-a. Az alegység a Tiszától Keletre,

illetve a Marostól D-re található. A tervezési alegység érdekes alakjából adódóan, a határai is kanyargósan alakulnak. Nyugaton, rövid szakaszon a Tisza jelenti a természetes határt, Délen, illetve Keleten az országhatár metszi el az egyébként morfológiailag egybefüggő területet. Északon a Tiszától kiindulva a Maros folyó, majd Nyugaton és Északon a 2-19 Kurca tervezési alegység víztestjeinek vízgyűjtője határolja a területet. A terület legfontosabb vízfolyása a Maros, amely a Tisza legnagyobb mellékfolyója, a Kárpát - medence negyedik legfontosabb vízfolyása. A terület felszíni vizeinek mennyiségét döntően a csapadékviszonyok és a felszíni viszonyok határozzák meg.

A felszíni vizek minőségét a települési infrastruktúra, a csatornázottság színvonala, illetve a működő ipar befolyásolja. Hatással van a vízminőségre a mezőgazdasági művelés alatt álló területekről bejutó diffúz szennyezés, illetve a települési hulladékgazdálkodás is.

Ár – és belvízvédelem

A település „a települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról” szóló módosított 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet Mellékletében felsorolt települések között nem szerepel.

Belterület elhelyezkedése a vízgyűjtőn

A belvízrendszer déli határa a Maros jobb oldali töltése, a Sámson - Apátfalvi főcsatorna torkolatától az Élővíz csatorna torkolatáig, onnan Battonyáig az országhatár, majd északkelet felé halad. Battonyától ÉNy-ra megtörik Ny DNy-i irányban és visszatér a Sámson- Apátfalvi főcsatorna torkolatához.

A belvízrendszer felszíne kicsit lejt Ny felé, a Maros völgye irányába. Területét infúziós lösz fedí, amely folyóvízi homokra települt. Száraz térszíni lösz csak foltokban fordul elő Magyarcsanádtól és Apátfalvától É-ra.

Az érvonulatok mélyedéseiben szikes iszap és lösz iszap, illetve a Maros felé közeledve friss öntéstalaj található.

A Nagylak - Apátfalva irányba húzódó öntéstalajok jó vízvezető rétegei a Maros nagylaki szakaszából kapott vízből táplálják az apátfalvi elöntéseket.

Erre az észak-északnyugati irányban elhelyezkedő magas-fekvésű lösztalajok kevésbé alkalmasak.

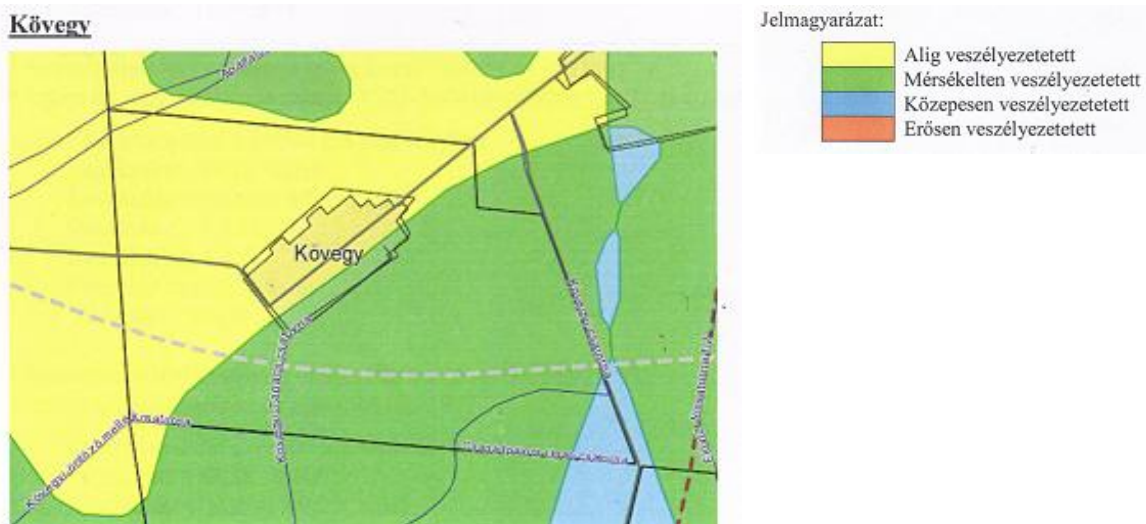
Belvízvédelmi szakasz ismertetése

Kövegy a 11.07. sz. Sámson – Élővízi belvízvédelmi szakaszhoz tartozik.

Központja: Hódmezővásárhely

Területe: 1949,1 km²

A Pálfai – féle belvíz – veszélyeztetettségi index alapján Kövegy közepesen veszélyeztetett (II. veszélyeztetettségi osztály).

11.07. Sámson-Élővízi belvízvédelmi szakasz bemutatása

A 11.07. sz. belvízvédelmi szakasz a Hódmezővásárhelyi Szakaszmérnökség működési területén helyezkedik el és részét képezi a III. sz. belvízvédelmi körzet területének. A belvízvédelmi szakasz 80. Sámsoni és 81. Élővízi belvízrendszereket foglalja magába. Elhelyezkedését tekintve nyugaton a 11.06. sz. belvízvédelmi szakasz, délen a Maros folyó Apátfalvától Nagylakig az országhatárig, keleten az országhatár Nagylaktól Kevermesig. Kevermestől a határ megegyezik az Igazgatóság működési területének határával. Almáskamarás – Medgyesegyháza – Pusztaotlaka – Csanádapáca - Orosháza keleti közigazgatási határa, a Szeged-Békéscsabai vasútig. Innen az északi határ a vasútvonal, majd Orosháza északi határa. A szakasz északi határa továbbá a 11.06. sz. belvízvédelmi szakasz. A belvízvédelmi szakasz területe: 1669,9 km², ettől mélyártér 175,7 km², a fennsík 994,2 km². A belvízvédelmi szakasz két megyére esik, Csongrád-Csanád és Békés vármegyéhez. A mélyártéri rész a Maros folyó mentén, az országhatárig húzódik kissé emelkedve, 82,50 m B. f. szintig. A fennsíki terület a Békés-Csanádi löszháton

helyezkedik el, Székkutas-Nagylak vonalától 82,50-84,50 m B. f. – fokozatosan emelkedve. A magassági szintek Orosháza keleti részén 82,50-84,50 m B. f., Tótkomlósnál 98,50-99,50 m B. f., míg a szakasz keleti határánál Csanádapáca Kevermes vonalában 99,50-104,50 m B. f.

A **81/3. sz. Kövegyi öblözet** kb. 35,22 km² terület nagyságú. Fő elvezető csatornája a Kövegyi csatorna, amely kövegyi és csanádpalotai külterületekről vezeti el a belvizeket. A csatorna közvetve Kövegy község belterületéről a Kövegy - Tanácsi csatornán keresztül is fogad vizeket. A Kövegyi csatorna vizei a Maros védtöltésen keresztül gravitációsan kerülnek a Maros folyóba, magas marosi vízállás esetén a Kövegyi szivattyúálláson keresztül emelhetők át a vizek.

A **81/4. sz. Belezi öblözet** hozzávetőleg 77,89 km² terület nagyságú, fő belvízelvezető csatornája a Belezi csatorna. Ezen kívül a Magyarcsanádi csatorna vezet le külterületi vizeket gravitációsan, magas marosi vízállás esetén szivattyúsán a Magyarcsanádi szivattyútelepen keresztül.

Belvítározás, belvív visszatartás

Belvízszivattyúzással kapcsolatos megállapítások

A védelmi szakaszon 3 torkolati (ebből 1 szivárgó) és 21 közbenső átemelő (ebből 9 kettős működésű) szivattyútelep található. A szivattyútelepek torkolati kapacitása 1,05 m³ /s (ebből a szivárgó Q=0,04 m³ /s), a közbenső átemelési kapacitás összesen 19,14 m³ /s.

A torkolati szivattyútelepek üzemelését meghatározó árvízi és belvízi vízszintek:

	Nagylaki szivattyútelep
Tkm	47+386
Fkm	50,500
MÁSZ (m B. f.)	91,71
LNV (m B. f.)	90,40
Nyomóvezeték keresztezés küszöbszintje (m B. f.)	86,11
Szívóakna fenékszint (m B. f.)	86,20
Indulási vízszint (m B. f.)	89,12
Leállási vízszint (m B. f.)	86,33
Indulási szint relatív magassága	499 cm

Magas marosi vízállás esetén a Kövegyi szivattyúálláson keresztül emelhetők át a vizek, ahol 2 db Ganz MHB 300 típusú dízelüzemű szivattyú üzemel, melynek vízszállító kapacitása: 0,5 m³/s. A védelmi szakasz területén tíz belvizes és kettős kettős működésű szivattyúállás is található, amelyek összes vízszállító kapacitása 8,69 m³ /

A Kövegyi szivattyúállás a Kövegyi csatorna 0+000 km szelvényéből a vizet a befogadó Kövegyi hullámtéri csatorna 1+172 km szelvényébe emeli.

Szennyvízelvezetés

A Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és –tisztítási Megvalósítási Program (25/2002. (II. 27.) Korm. rendelet) 1. mellékletében lévő agglomerációs jegyzékben Kövegy községe nem szerepel. A település lakosság száma 2000 fő alatti, derogációs kötelezettség nem vonatkozik rá.

A településen kiépített szennyvízcsatorna hálózat a fentiekből adódóan nem üzemel.

A keletkező szennyvizet az intenzívebben beépült belterületen és a tanyákon is telkenként elhelyezett tárolókba gyűjtik, amelyek döntő hányada szikkasztóként üzemel. A belterületen, de a külterületi ingatlanokon is a helyi saját vízbázis védelme indokolná a szennyvizek elhelyezésének kevésbé veszélyeztető megoldását. A szikkasztóként üzemelő házi szennyvízgyűjtő medencékből elszikkadó szennyvizek ugyanis veszélyeztetik a helyi saját vízbázisokat.

Egyedi szennyvíztisztító megoldások

A szikkasztóként üzemelő házi szennyvízgyűjtő medencék kiváltására az alábbi megoldások, berendezések alkalmazása lehetséges, ajánlott.

- **Egyedi kisberendezések**

Az egyedi kisberendezések tisztított szennyvizének elhelyezése felszíni vagy felszín alatti befogadóban történhet.

A működő kisberendezés által egyedileg kezelt szennyvíz öntözésre felhasználható, vagy elszikkasztható. Alkalmazása azokban az esetekben javasolt, ahol a terület felszín alatti vizek szempontjából fokozottan érzékenynek minősül, de egyedi vizsgálat alapján a szikkasztás engedélyezhető.

Tisztítási technológia

A szennyvíz bevezetése az előülepítő kamrában történik. Felfogásra kerülnek a szilárd szennyeződések és az ülepíthető anyagok. Ez a hely szolgál az üledék és a kitermelt fölösiszap tárolására, illetve nagyobb részecskék aprózódására.

A reaktor kamrában találhatóak meg azon mikroorganizmusok, melyek a lebontást végzik. Ezt eleveniszapnak nevezzük. Ezen mikroorganizmusok a szennyvízben található szerves és

szervetlen anyagokból táplálkoznak. A folyamathoz a levegő oxigénje is szükséges. Az iszap tömege itt növekszik, a víz szerves anyag tartalma pedig csökken.

Az utóülepítő kamrában az eleveniszap és a már megtisztított víz elválasztása történik. A folyamat működése akkor a legmegfelelőbb, ha az eleveniszap koncentrációja és kora optimális, s kellő mennyiségű levegő (oxigén) van bejuttatva.

A három kamra egy tartályban található, belső válaszfalakkal elválasztva. A folyadék átszivattyúzására mamutszivattyúk vannak alkalmazva. A mamutszivattyú egy cső, melynek végére levegő van bevezetve, amely fölfelé haladásával magával viszi a folyadékot is.

A szennyvíz az előülepítő térbe kerül be, s eltávolításra kerülnek a mechanikus, úszó és ülepíthető szennyeződések. Innen a reaktorba kerül a részben tisztított víz, egy átfolyó segítségével. Itt történik a biológiai tisztítás, eleveniszap segítségével. Az eleveniszap mikroorganizmusokból, baktériumokból áll. Baktériumok fajtái: autotróf, heterotróf, ezen belül nitrifikáló és denitrifikáló. A reaktor levegővel való ellátása a reaktortér alján elhelyezett légfúvó csődiffúzor segítségével történik. A víz és eleveniszap keveréke a válaszfalon található nyíláson át az utóülepítőbe kerül, ahol ülepítéssel elválik egymástól az iszap és a megtisztított víz. A szivattyú segítségével ebből a térből a víz a rendszerből kifolyásra kerül. Az ülepített eleveniszap reaktorba való recirkulációja hidraulikus/gravitációs módon kerül át, tér alján kialakított nyílás segítségével.

A reaktortérben összegyűlt stabilizált fölösiszap egy mamutszivattyú segítségével kerül vissza az előülepítő térbe.

A kompenzációs tér szolgál a napi változó vízhozam ingadozásainak kompenzálására. A légbefúvó diffúzor levegővel való ellátását membrán légfúvó kompresszor biztosítja. A mamutszivattyú levegőellátását a diffúzorból kiáramló levegő biztosítja. Amennyiben befolyó vízmennyiség csökkenése várható (pl. üdülés), az utóülepítőben levő megtisztított víz kivezetése történhet az előülepítőbe is. Ebbe a korlátozott üzemmódba való váltás a berendezésben található szelep megnyitása segítségével érhető el.

- **Egyedi szennyvíz-elhelyezési kislétesítmények**

Az egyedi szennyvíz-elhelyezési kislétesítmények olyan, a fejlett országokban általánosan alkalmazott rendszerek, amelyeknek a szennyvíztisztító és elhelyező szerepe a talajban

lejátszódó biológiai, kémiai és fizikai folyamatokon (az ún. talajbiológiai szűrésen) alapul. A szennyvízben lévő szennyező anyagok lebontása ebben az esetben nem igényel külső energia bevitelt.

A korszerű egyedi szennyvíz-elhelyezési kislétesítmények egy megfelelően tervezett és kialakított, ún. oldómedencét követő kavics- és homokszűrő-, vagy épített vízinövényes rendszerből állnak. Egyszerűen – helyszínen, illetve helyi földanyagból vagy részben előre gyártott elemekből – kialakíthatóak és biztonságos üzeműek.

Nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvizek

Az Alföldvíz Zrt. közszolgáltatási tevékenységként végez szippantott szennyvíz elszállítását többek között Kövegy községen is.

4.2.1.2. Ivóvízellátás

Csanádpalota – Kövegy települések összekapcsolt rendszerként üzemelnek. Csanádpalota – Kövegy települések összekapcsolt rendszerének lekötött vízmennyisége: 190 000 m³ /év.

A 2021-ben termelt vízmennyiség: Kövegy 123 498 m³/év. (Csanádpalota-Kövegy összekapcsolt település termelt vízmennyiség 193 706 m³/év). A 2022-ben termelt vízmennyiség: Kövegy 112 643 m³/év. (Csanádpalota-Kövegy összekapcsolt település termelt vízmennyiség 202 454 m³/év).

A települések összevont, napi átlagos vízigénye: 550 m³/nap.

Csanádpalota – Kövegy települések vízellátásához szükséges vízmennyiséget 3 víztermelő telepről 5 db víztermelő kút biztosítja, közülük 4 db Csanádpalotán és 1 db pedig Kövegyen található. Az 5 kútból 2 kút üzemel (1 db kút Csanádpalotán és 1 db kút Kövegyen), ez mindkét település vízigényét kielégíti.

A Kossuth u. 27. (Hrsz.: 2/1.) alatt található vízműtelepen lévő I.sz. vízműkútból a búvárszivattyúval kitermelt víz gáztalanítást követően (GMT 600 típusú 864 m³/d kapacitású gáztalanító berendezés) a 20 m³-es térszínti poliésztertartóba jut, majd a tartóból gravitációs úton kerül a nyomásfokozó búvárszivattyújához. A nyomásfokozó szivattyú közvetlenül az

**Kövegy Község Környezetvédelmi Programja
2023-2028**

ivóvíz-elosztóhálózatba, illetve a Kövegy- Csanádpalota közti távvezetéken át a Csanádpalotán lévő magas tárolóba termeli az ivóvizet.

A vízmű elosztó-hálózata mindkét településen döntően körvezetékes rendszerű, elegendő szakaszolási lehetőséggel ellátva.

A két települést összekötő vezeték NA 150-as KM-PVC nyomócső. Kövegy település vízellátására az átadási pont Csanádpalota, József A. u 36. számú ház előtti aknában található, a vízmű teleppel szemben.

A hálózat hossza: 21.644 m, Ø 25-200 AC, acél és KM-PVC anyagú.

Bekötővezeték hossza: 1.800 m

Bekötések száma: 261 db

Tűzcsapok száma: 18 db

Közkifolyók száma: 11 db

Az elosztó-hálózat 2,6-2,8 bár üzemi nyomását az AK 100-23 típusú, átfolyó és egyben ellennyomó rendszerű magas tároló biztosítja. Csanádpalota 2. sz. kút esetében átfolyó rendszerű, Kövegy 1. sz. kút esetében ellennyomó rendszerű a torony. A magas tároló alsó üzemi vízszintje 2,5 m, felső üzemi vízszintje 3,8 m, a fenék ürítő és a túlfolyó közös vezetéke településen kialakított csapadékvíz elvezető árokba van bekötve.

A vízmű-rendszer automatikus üzemű. A bűvárszivattyúk üzemét a térszínti, illetve a magas tárolóban elhelyezett szintérzékelők vezérlik. A nyomásfokozó szivattyúk üzemét a magas tárolóba beépített szintérzékelők vezérlik.

3. táblázat Általános adatok

KÖVEGY	M.e.	2020	2021	2022
Összes lakás	(db)	229	229	229
Ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások száma	(db)	220	221	220
Ivóvíz felhasználás	(m3/év)	14850	15952	15630
Ebből lakossági ivóvíz felhasználás	(m3/év)	12345	14212	11379

Forrás: Alföldvíz Zrt. adatszolgáltatása alapján saját szerkesztés

Vízkút adatai

4. táblázat Kövegy I. sz. vízműkút adatai

KÖVEGY I.	
Vízkönyvi szám/létesítési engedély szám:	15079/2/1968
Kataszteri szám	B-7
Talpmélysége	239 m

Kövegy Község Környezetvédelmi Programja 2023-2028

Csővezés (m; mm)	0-40,7/Ø241; 32-171,8/ Ø203; 161-239/Ø133
Mélyesítés éve	1968
Szűrőzött rétegek	176,7-192,3, 228,2-233
Folyamatosan kitermelhető vízmennyiség l/p	400
Üzemi vízhozam l/p	400
Üzemi vízszint jelenleg (m):	-10,71
Nyugalmi vízszint jelenleg (m):	-7,86
Fajlagos összes metántartalom (GVV) 20°C-on l/m ³	9,88
Kútszivattyú típusa:	SP 30-3
Szivattyú beépítési mélység (m)	-18,5
Teljesítménye (Qü: l/p)	416
Emelőmagassága (Hü: m)	30

Forrás: Alföldvíz Zrt. adatszolgáltatása alapján saját szerkesztés

A kitermelt víz rétegvíz II. oszt. vízminőségi kategóriájú.

Nyomásfokozó szivattyú

5. táblázat Nyomásfokozó szivattyú adatai

Típus	SP 30-4
Qmin/Hmax	50 l/p, 46 m
Qmax/Hmin	650 l/p, 8 m
Qü/Hü	416 l/p, 30m

Forrás: Alföldvíz Zrt. adatszolgáltatása alapján saját szerkesztés

6. táblázat Az Alföldvíz Zrt. által szolgáltatott ivóvíz érvényes minőségi adatai 2020, 2021. és 2022. évben

Komponens neve	2020	2021	2022
NH ₄ , [mg/l]	1.7	1.8	1.7
NO ₂ , [mg/l]	0.02	0.03	<0,01
NO ₃ , [mg/l]	<2	<2	<2
öK, [CaO mg/l]	26.8	25	29
KOI _{ps} , [mg/l O ₂]	6.4	7.2	<5
Vezkép, [µS/cm]	1015	988.5	1002
Fe ₂ , [µg/l]	65	78	96.2
Fe ₂ , [mg/l]	0.07	0.08	0.10
Kloridion, [mg/l]	10.3	9.1	9.9
Mn ₄ , [µg/l]	16.4	16.7	16.3
Mn ₄ , [mg/l]	0.02	0.02	0.02
Na ₂ , [mg/l]	268	284	265
pH ₃ , [-]	8.2	8.4	8.4
Szulfátion, [mg/l]	<5	<5	<5

Forrás: Alföldvíz Zrt. adatszolgáltatása alapján saját szerkesztés

Fejlesztések az ivóvízhálózaton

Az üzemeltető adatszolgáltatása alapján az alábbi fejlesztések valósultak meg a településen:

- Kossuth utca 2. szám előtt lévő 1 db tűzcsap cseréje;

4.2.1.3. Energiagazdálkodás

Az élet legkülönbözőbb területein használunk fel energiát (közlekedés, fűtés, stb.), amelyet főként a környezeti elemekből nyerünk, és felhasználásuk után ezek melléktermékeit is a környezetbe juttatjuk vissza. Emiatt lényeges, hogy a meglévő készleteinkkel úgy gazdálkodjunk, hogy azzal környezetünket minél kevésbé terheljük.

4.2.1.3.1. Villamos energia ellátás

A település villamos energia ellátása az MVM Next Energiakereskedelmi Zrt. 100%-os részesedésű vállalkozásához, az MVM Démász Áramhálózati Kft-hez tartozik, amely a hálózat üzemeltetője. A településen a villamosenergia-ellátás Makó, illetve Csanádpalota irányából történik.

Kövegy településen 20 kV-os üzemi feszültségű szabadvezetékes hálózat van kiépítve, kizárólag 20/0,4 kV-os transzformátor állomásokkal. A 20 kV-os közepfeszültségű elosztóhálózat „hurkolható” kiépítésű, a 20/0,4 kV-os transzformátor állomások fa és vasbeton tartószerkezettel rendelkeznek. A településen a transzformátor állomások típusai FOTR 20/0,4 és BOTR 20/0,4 (1-1 db). A település belterületén a közvilágítás 100%-ban biztosított és megoldott.

4.2.1.3.2. Gázellátás

A gázhálózat tulajdonosa az MVM Next Energiakereskedelmi Zrt. 100%-os részesedésű vállalkozása, az MVM Égáz - Dégáz Földgázhálózati Zrt. A földgáz elosztását a településen az MVM Égáz - Dégáz Földgázhálózati Zrt. Keleti Gázüzem Szegedi Üzemegysége (6724 Szeged, Vásárhelyi Pál u. 6.) végzi.

Kövegy belterületének földgázellátását a nyugati irányból érkező, a 016 hrsz-ú úton (Kossuth L. u.) végig menő DN63PE átmérőjű közepnyomású/3 bar földgázelosztó vezetéken biztosítják.

A nagyközépnomású vezeték 6-8 bar, a közepnyomású vezeték 1-3 bar nyomásfokozatú. Kövegy község gázfogadója a 015/4 hrsz-ú ingatlanon található. A gázfogadó állomásról 3 bar-os, közepnyomású gázvezeték hálózat került kialakításra a település gázellátásának biztosítására.

A nyomásszabályzó 8 bar beérkező nyomásról középnyomású 3 bar nyomásfokozatú gázellátást biztosít.

A települést ellátó vezeték DN63PE átmérőjű, amely végigfut a Kossuth L. utcán a Petőfi utcáig. A közterületi elosztó hálózat többi része DN32PE és DN20PE átmérőjű.

A nyomásszabályzótól a gerincvezeték a 016 hrsz-ú úton, majd a Kossuth L. utcán. vezet végig.

A létesítmények kisnyomású gázellátását ingatlanonként 0,03 bar nyomású lakossági nyomásszabályozók biztosítják

Jelenleg a háztartások 60.8%-a van rákötve a hálózatra.

4.2.1.3.3. Kommunikációs hálózat

A vezetékes távközlési ellátottság folyamatosan veszt el fontosságát. A távközlési ellátottságot lényegesen növeli a mobiltelefonok használata. Valamennyi vezeték nélküli táv- és műsorszórói szolgáltató megfelelő vételi lehetőséget biztosít.

4.2.1.3.4. Megújuló energia

A szélenergia hasznosíthatóságát vizsgálva az Országos Meteorológiai Szolgálat mérési adatai alapján az éves átlagos szélesség mintegy 2-2,5 m/s erősségűre tehető. Ez nem gazdaságos szélérőmű létesítése szempontjából. (Természetesen kisebb, maximum 1-2 kW teljesítményű, „háztáji” szélturbina telepítése nem zárható ki, de ennek gazdaságossága számításokkal nem támasztható alá.)

A napenergia hasznosítására országos tekintetben átlagosak a feltételek, a napsütéses órák száma 2100 óra között alakul. A település adottságait figyelembe véve, megfelelő gazdaságossági számítások után, elsősorban közintézmények esetében térülhet meg a napenergia-hasznosítást célzó beruházás, elsődlegesen használati meleg víz készítésében.

Napenergia??

4.2.1.4. Zöldterület-gazdálkodás

A környezeti tényezők közül ez az – talán legfontosabb – elem, melynek fejlesztése, illetve a fenntartás magas színvonala jótékony, javító hatással van a többire.

A megcélzott turisztikai fejlesztések és a kellemes és vonzó lakókörnyezet kialakítása megkívánja a település parkosítását, a bel-és külterület fásítását.

Kövegy Község Környezetvédelmi Programja 2023-2028

A település természeti adottságainak köszönhetően közigazgatási területének jelentős részéből szántók, szikes puszták, erdőpuszta- és mocsármaradványok, kaszálók és ligeterdők foglalnak el kisebb –nagyobb területeket.

Az Országos Területrendezési Terv alapján a község települési térségen kívüli részét, és a vízgazdálkodási térségként jelölt, a település belterületének nyugati határán található, magántulajdonú volt téglagyári gödör területet kivéve teljes egészében mezőgazdasági térségként határozza meg.

A Csongrád-Csanád Vármegye Területrendezési Tervében szereplő megyei térségei közül Kövegy területét az alábbiak érintik:

- Országos ökológiai hálózat-ökológiai folyosó övezete

A település Belezi csatornánál lévő északnyugati sarka, a volt téglagyári gödör, a temető melletti anyaggyödör és a település délkeleti sarkában levő öntözővíz-csatorna medre az ökológiai folyosó övezetének része.

- Térségi hulladéklerakó-hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület övezete

A település délnyugati sarka és az ökológiai folyosóhoz tartozó öntözővíz-csatorna környéki délkeleti sarka tartozik az övezethez. A csanádpalotai határon a kiváló termőhelyi adottságú erdő övezetébe nyúlik.

A Csongrád-Csanád Vármegye Területrendezési Tervében szereplő sajátos megyei térségi övezetei közül Kövegy területét az alábbiak érintik:

- NATURA2000 területek övezet

Különleges és kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területhez tartozik a külterület ÉK-i szeglete a Belezi csatorna E-i oldalán.

- Nitrátérzékeny területek övezete

A belterület és a külterület keleti része nitrátérzékeny terület. Kövegy nitrátérzékeny település, mert az igazgatási terület több, mint 10%-a érzékeny.

- Térségi jelentőségű árutermelő mezőgazdaság terület övezete

A külterület mezőgazdasági területe teljes egészében része az övezetnek.

- Szélérőmű telepítés szempontjából vizsgálat alá vonható terület övezete

A külterület mezőgazdasági területe teljes egészében része az övezetnek.

Nemzeti és települési érdek is azt kívánja, hogy a történelmi tájszerkezet fenntartható védelmét és fejlesztését biztosító önfenntartó tájgazdálkodás alakuljon ki.

A belterület széli vagy ahhoz közvetlenül kapcsolódó gazdag természeti értékekkel bíró területek mellett az épített környezet részeként jelentkező, közösségi szervezőerőt is magukban hordozó zöldfelületek kiépítettsége kielégítő.

4.2.1.5. Közlekedés

A település egyszerű településszerkezetű. Az e-UT 02.01.41 számú útügyi előírás alapján a település „B – azon települések (városi státusz nélkül), melyeket érint jelenlegi vagy tervezett országos jelentőségű közlekedési hálózat” települési osztályba tartozik.

Lakott területén a 4434-es út húzódik végig, ezen érhető el Makó és Csanádpalota felől is. Déli határában elhalad az M43-as autópálya is, amelynek csomópontja is van Kövegy keleti határszélén; onnét a település a 4451-es, majd ugyancsak a 4434-es úton közelíthető meg. A Szeged felől érkező autósok Kövegyet az apátfalvi csomópontnál letérve, a 4425-ös, majd arról keletnek fordulva a 4434-es úton érhetik el.

Országos főút

M43-as autópálya

Az M43-as autópálya 57,7 km hosszú autópálya Magyarországon, Csongrád-Csanád megyében. Az M5-ös autópályától a román határig (Csanádpalotáig) tart, ahol csatlakozik az A1-es autópályához; ezzel Arad és Temesvár lett az első két romániai nagyváros, amelyek bekapcsolódtak az európai gyorsforgalmi úthálózatba.

Az irányonként két forgalmi sávós út első szakaszát 2005-ben adták át az M5-ös autópálya Kiskunfélegyháza–Szeged szakaszával együtt. Második, 47-es főútig tartó szakaszát – ideiglenesen főútként – két részletben, 2010 tavaszán és őszén adták át. Harmadik, Makóig tartó szakasza – és ezzel az addig elkészült teljes szakasz autópályaként – 2011 áprilisában nyílt meg. Az utolsó, országhatárig tartó szakaszt 2015. július 11-én adták át a forgalomnak, a romániai A1-es autópálya csatlakozó szakaszával együtt.

Mellékutak

4434-es számú mellékút

Kövegy Község Környezetvédelmi Programja 2023-2028

A 85 km hosszú 4434-es számú mellékút Békés megye és Csongrád-Csanád vármegye területén; Gyula és Makó térségét köti össze. Az ország leghosszabb, egybefüggően bejárható mellékútja.

Gyula Kisrománváros nevű városrészének déli részén indul. A 70. kilométere után az út Kövegy területére ér, és hamarosan be is lép a kis község házai közé, ahol a Kossuth Lajos utca, a nyugati faluvégen pedig, egy derékszögű irányváltást követően az Árpád utca nevet viseli. 73,7 kilométer után Magyarcsanád külterületére érkezik, ahol a települést messze elkerülve húzódik nyugat felé.

4451-es számú mellékút

A 4451-es számú mellékút egy körülbelül 8 kilométer hosszú, négy számjegyű országos közút Csongrád-Csanád vármegye területén Csanádpalota városát köti össze Nagylakkal, illetve a 43-as főúttal és az M43-as autópálya országhatár előtti utolsó csomópontjával.

Csanádpalota közigazgatási területén, a város belterületének nyugati szélétől pár száz méterre délnyugatra ágazik ki a 4434-es útból, annak 69,600-as kilométerszelvénye táján. Nagyjából déli irányban indul, és alig 900 méter után eléri Kövegy keleti határszélét, onnantól egy darabig a határvonalat kísérve húzódik tovább. Így éri el (és keresztezi), 2,3 kilométer megtétele után az M43-as autópálya nyomvonalát, amely itt 54 kilométer teljesítésén van túl. A sztrádának csomópontja is van itt, amelynek le- és felhajtó ágai az út egy-egy körforgalmába csatlakoznak: a Budapest felé vezető irányt kiszolgáló ágak (43 538, 43 539) az úttól keletre, az országhatár felé vezető irányt kiszolgáló ágak (43 536, 43 537) pedig attól nyugatra húzódnak.

A 3,150-es kilométerszelvénye táján az út elhagyja Kövegy határát és ismét teljesen csanádpalotai területre ér, kevéssel ezután azonban eléri a város és Nagylak határát, a folytatásban azt kezdi kíséreni.

Utak, utak

Az utak 1×1 forgalmi sávból állnak, melyeket a külterületi szakaszokon két oldalról nyílt gyepes árkok kísérnek. Belterületi szakaszokon mindkét oldalon általában zöldsáv szegélyezi.

A település belterületén a kiépített utak szélessége általában 5 m, de van akár 6,5 m széles burkolatú utca is. A belterületi csomópontok egyszerű szintbeli csomópontok.

Felújítások

Parkolók

A település központjában, valamint a forgalmasabb kereskedelmi létesítményeknél jellemzően kijelölésre és kiépítésre kerültek a parkolóhelyek. A községben díjköteles parkolási övezetek, vagy időkorlátozással szabályozott parkolóhelyek nem kerültek kijelölésre.

Vasúti közlekedés

Vasúton nem közelíthető meg a település. Legközelebbi vasútvonal 5 km-re, Csanádpalota városban található.

Tömegközlekedés

A helyközi közlekedést a Volánbusz járatai látják el.

Fejlesztések

Kerékpáros közlekedés

A település területét Euro - Velo, vagy országos kerékpárút törzshálózati elem nem érinti.

EU-s támogatás és hazai forrás keretében 2015-ben 3,5 km hosszú kerékpárút kiépítése történt meg Csanádpalota és Kövegy település között.

A fejlesztés a 4434 sz. közút nyomvonalát követve valósult meg, külterületi részeken magába foglalja a vízelvezető árok megújítását is. A beruházás biztonságosabbá tette a kerékpáros közlekedést Kövegy és Csanádpalota települések között. Az megépült kerékpárút a lakosok számára megkönnyíti a mindennapi ügyintézés, munkába és iskolába járást, javítja a közintézmények és hivatásforgalmi intézmények megközelíthetőségét.

Tervezés alatt álló kerékpárút

Pályázat alatt

Fejlesztés

Gyalogos közlekedés

A járdák döntően kerítés mellett vezetnek, burkolatszélességük általában 1,5 - 2,0 m. Szegélyezésük kerti szegély, vízelvezetésükről a közúti szikkasztó árkok gondoskodnak. Folyamatosan szükséges ellenőrizni a közterületeken lévő járdák állapotát, az esetlegesen hiányos, rossz állapotú járdákat pedig felújítani szükséges.

Fejlesztés

4.2.2. Épített környezet állapota

4.2.2.1. Beépített és beépítésre nem szánt területek jellemzése, területhasznosítási funkciók

Beépített területek

A település intézményi telkeinek területe az intézményi igényekhez igazodó, általában 1000 m² fölötti, de a főbb intézmények telke 3000-4000 m² körül van.

A lakóházas telkek 1500 m² körüliek. Kövegy hosszú távon rendelkezik elegendő fejleszthető területtel és kivételes adottság, hogy ehhez a település elegendő önkormányzati tulajdonú területtel is rendelkezik. A terület-felhasználáshoz, az egyes beépítésre szánt területek igénybevételéhez olyan területi stratégia szükséges, amely lehetővé teszi az arányos, de csak a valós szükségleteknek megfelelő, és mértékletes területhasználatot. Az alábbiakban Kövegy Településszerkezeti Terve alapján kerülnek bemutatásra a település igazgatási területének beépítésre és beépítésre nem szánt területek bemutatása.

Beépítésre szánt területek

A település igazgatási területének beépítésre szánt területei az építési használatuk általános jellege, valamint sajátos építési használatuk szerint az alábbi területfelhasználási egységekre tagolódnak:

- Lakóterületek
  - Falusias lakóterületek

A település összes lakóterülete a falusias lakóterületbe tartozik. A falusias lakóterület a legfeljebb 4,5 m építménymagasságú, oldalhatáron álló lakóépületek, mező- és erdőgazdasági építmények, valamint a helyi lakosságot szolgáló nem zavaró hatású kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, kézműipari és egyéb – nem nagyüzemi – gazdasági tevékenység céljára szolgáló építmények elhelyezésére szolgál.

A településen kialakult nagytelkes telekstruktúrából következően a lakótelkeken mezőgazdasági termelés is folyik, illetve folyhat. A lakóházakhoz tartozó telkeken a családi gazdaságok, családi vállalkozások az egyes családok létfeltételeit is biztosítani tudják.

- Vegyes terület
-

— Településközpont vegyes területek

A településközpont vegyes terület ott került kijelölésre, ahol jelenlegi vagy a távlati funkció kizárólagosan vagy túlnyomóan nem lakó. Ezek településszintű igazgatási, oktatási, egészségügyi, kereskedelmi, vendéglátó, szolgáltató, stb. létesítmények kialakítására alkalmas területek a település központjában koncentrálnak.

- Gazdasági területek

— Kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület

Gazdasági terület Kövegyen a település nyugati határában volt, ez a terület került újrafelhasználásra. A kialakult telekméretek és a terület belterületi elhelyezkedése a nem környezetszennyező, helyi vagy kistérségi kis-, és középvállalkozások számára nyújt telephely-építési lehetőséget.

- Különleges terület

— Mezőgazdasági üzemi terület

A településen meglévő állattartó telepek övezete. A volt Béke TSZ központjának nagy területi tartalékai vannak, az itt folyó tevékenységen kívül más, az állattartást nem zavaró funkciók is helyet kaphatnak.

Beépítésre nem szánt területek

- Közlekedési terület

Az állami úthálózathoz tartozó közlekedési – útterületek.

- Zöldterület

A település egyetlen zöldterületi létesítménye, a ma már parkosított, elbontott hidroglóbusz a templom előtti főtér része volt.

- Mezőgazdasági területek

A mezőgazdasági terület a növénytermesztés és az állattenyésztés, illetve az ezekkel kapcsolatos termékfeldolgozás- és tárolás építményeinek elhelyezését szolgáló terület. Kövegyen jelenleg 855 ha, a település területének kb. 89%-a áll mezőgazdasági művelés alatt.

A művelési ágak közül legjelentősebb a szántó művelés. Legelők a Belezi csatorna mentén találhatóak.

- Erdőterületek

A településen két kis, 2,2 és 2,8 Ha területű üzemtervezett erdő van.

- Vízgazdálkodási terület

A területhez a jelentősebb, önállóan nyilvántartott nyílt csapadék- és belvízcsatornák medre és parti sávja tartozik. A település közigazgatási területén ez 3 csatornát érint: a Belezi csatornát, a Kövegyi csatornát és a belterület határán a meliorált területek vizét gyűjtő un. Tanácsi csatornát. Előbbi kettő a környezetével együtt az ökológiai hálózat része, ökológiai folyosó.

A megyei területrendezési tervvel összhangban a vízgazdálkodási területek közé tartozik a volt téglagyári agyaggödör csapadékvízzel feltöltődött területe, illetve szűkebb környezete is. A vízgazdálkodási terület az ökológiai hálózat részeként, a természetvédelem érdekeinek a figyelembe vételével, természetvédelmi bemutató területté fejleszhető.

Beépítésre nem szánt különleges területek

Kövegy környezeti adottságaihoz illeszkedő, annak jellegzetességeinek megfelelő, általában nagy zöldfelület aránnyal rendelkező, speciális rendeltetésű területek.

- Különleges területek

- Temető területe

A temető a Katolikus Egyház, a ravatalozó az önkormányzat tulajdonában van, a tulajdonviszonyoknak megfelelően két, külön telken.

- Sportterület

A településen a sportolás, mint közösségteremtő és a helyi kötődést erősítő tevékenység kiemelten fontos.

- Rekreációs terület (felhagyott bányaterület)

A temető nyugati oldalán korábban anyagkitermelésre hasznosított területet valós rekultiváció nélkül visszahódította a természet és ezzel az ökológiai hálózat részévé vált.

A településen kevés számú védelemre érdemes épület és művi érték van, ezért azok védelmére fokozott figyelmet kell fordítani. Az örökségvédelmi elképzelések kialakítása során ugyanakkor számolni kell azzal, hogy egy település épületállománya 100-150 évenként megújul, a figyelmet alapvetően a karakterjegyek megőrzésének, átörökítésének módjára kell irányítani, különösen

azokon a területeken, ahol szűkösek az önkormányzat beavatkozási lehetőségei. A védelem mellé forrásokat kell rendelni, amely részben kompenzálja a tulajdonos helyi védelem miatti többletköltségeit, hátrányait.

Régészetileg védett terület és védőövezete:

A Kötv. 12-16. § szerinti védetté nyilvánított régészeti lelőhely nincs a település közigazgatási területén.

Nyilvántartott régészeti lelőhelyek és azok környezete:

A település közigazgatási területén több nyilvántartott régészeti lelőhely van. Mivel a közigazgatási határon belül szisztematikus régészeti terepbejárásra eddig nem került sor, ezért az ismert régészeti lelőhelyek száma esetleges. Ha a régészeti bejárás megtörténne, a régészeti lelőhelyek száma is bizonyára megsokszorozódna.

Azonosított és nyilvántartott régészeti lelőhelyek:

A Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Adatbázisában szereplő régészeti feltárások Kövegy településre vetítve a következők:

- Kövegy, Árpád utca; Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: római kor; Korszak: császárkor; Alkorszak: késő római kor; Kultúra/népesség: szarmata; Fázis: szarmata; KÖH azonosító szám: 86501
- Kövegy, Kis - Purgel III. (hrsz.: 09, 070/34-40,43,44); Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: római kor, középkor; Korszak: császárkor, Árpád-kor; Alkorszak: késő római kor; Kultúra/népesség: szarmata; Fázis: szarmata; KÖH azonosító szám: 45648
- Kövegy, Kis - Purgel II. (hrsz.:068/23,27,28, 070/45-48); Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: őskor, római kor; Korszak: császárkor; Alkorszak: késő római kor; Kultúra/népesség: szarmata; Fázis: szarmata; KÖH azonosító száma:45647;
- Kövegy, Kis - Purgel IV. (hrsz.:07/30-32, 08/5-9, 09) Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: római kor; Korszak: császárkor; Alkorszak: késő római kor; Kultúra/népesség: szarmata; Fázis: szarmata; KÖH azonosító szám: 45650;

Kövegy Község Környezetvédelmi Programja
2023-2028

- Kövegy, Kis – Purgel IX. (hrs.:070/34-36); Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: római kor, népvándorlás kor, középkor; Korszak: avar kor, Árpád-kor; Kultúra/népesség: szarmata; KÖH azonosító szám: 45662;
- Kövegy, Kis – Purgel VIII. (hrs.:070/4,12-14); Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: római kor, középkor; Korszak: Árpád-kor; Kultúra/népesség: szarmata; KÖH azonosító szám:45661
- Kövegy, Kis – Purgel VII. (hrs.: 070/15-17); Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: római kor, középkor; Korszak: császárkor, Árpád-kor; Alkorszak: késő római kor; Kultúra/népesség: szarmata; Fázis: szarmata; KÖH azonosító szám: 45660
- Kövegy, Kis – Purgel VI. (hrs.:070/7,17-21,23,24,28,29); Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: római kor, népvándorlás kor, középkor; Korszak: Árpád-kor; Kultúra/népesség: szarmata; KÖH azonosító szám:45657;
- Kövegy, Kis – Purgel V. (hrs.:070/7,9,26,27,29); Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: őskor, középkor; Korszak: Árpád-kor; KÖH azonosító szám:45656;
- Kövegy, Kis – Purgel (hrs.:068/17-21,25,26); Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: őskor, római kor; Korszak: vaskor, császárkor; Alkorszak: késő vaskor, késő római kor; Kultúra/népesség: kelta, szarmata; Fázis: szarmata; KÖH azonosító szám:45646;
- Kövegy, Kruzslíc - dűlő M43 autópálya 56. lelőhely (hrs.:047/22); Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: középkor; Korszak: Árpád - kor; KÖH azonosító szám:52766
- Kövegy, Kruzslíc - dűlő M43 autópálya 58., M43 54. (hrs.:062/51,53,55,58,61,64,67); Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: római kor, középkor; Korszak: császárkor, Árpád-kor; Kultúra/népesség: szarmata; Fázis: szarmata; KÖH azonosító szám:52770;
- Kövegy, Kruzslíc - dűlő M43 autópálya 57., M43 53. (hrs.: 062/57,58,60); Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: középkor; Korszak: Árpád-kor KÖH azonosító szám:52768;
- Kövegy, Kruzslíc - dűlő M43 autópálya 55., M43 52. (hrs.: 038/11,16); Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: őskor, újkor; KÖH azonosító szám:52765;
- Kövegy, Kruzslíc - dűlő M43 autópálya 52., M43 49. (hrs.:031/31,34,38,42,46); Jelenség: telepnyom (felszíni), telep, csontvázas temető; Kora: őskor, római kor, népvándorlás kor, újkor, ismeretlen kor; Korszak: rézkor, császárkor, avar kor;

Kövegy Község Környezetvédelmi Programja
2023-2028

- Alkorszak: kora avar kor; Kultúra/népesség: avar; Fázis: szarmata; KÖH azonosító szám:52759;
- Kövegy, Kruzslac - dűlő M43 autópálya 53., M43 50. (hrsz.:023/30); Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: őskor, római kor; Korszak: császárkor; Kultúra/népesség: szarmata; Fázis: szarmata; KÖH azonosító szám:52761;
  - Kövegy, Tanyaföldek II. (hrsz.: 017/21-25,29,51); Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: római kor; Korszak: császárkor; Alkorszak: késő római kor; Kultúra/népesség: szarmata; Fázis: szarmata; KÖH azonosító szám:45666;
  - Kövegy, Tanyaföldek, M43 autópálya 54., M43 51. (hrsz.: 017/41); Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: középkor; Korszak: Árpád-kor; KÖH azonosító szám:52764;
  - Kövegy, Tanya-dűlő III. (hrsz.: 025/4, 027, 028/5,10-14); Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: őskor, római kor; Korszak: császárkor; Alkorszak: késő római kor; Kultúra/népesség: szarmata; Fázis: szarmata; KÖH azonosító szám:45663;
  - Kövegy, Tanya-dűlő II. (hrsz.: 025/4-7); Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: római kor; Korszak: császárkor; Alkorszak: késő római kor; Kultúra/népesség: szarmata; Fázis: szarmata; KÖH azonosító szám:45654;
  - Kövegy, Tanya-dűlő (hrsz.:025/7-9); Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: őskor, római kor, középkor; Korszak: Árpád-kor; Kultúra/népesség: szarmata; KÖH azonosító szám:45649;
  - Kövegy, Temető; Jelenség: telep; Kora: római kor; Korszak: császárkor; Alkorszak: késő római kor; Kultúra/népesség: szarmata; Fázis: szarmata; KÖH azonosító szám:88153;
  - Kövegy, Téglagyár (hrsz.: 332/2,4,5); Jelenség: telep, temető, raktárlelet; Kora: római kor, ismeretlen kor; Korszak: császárkor; Alkorszak: késő római kor; Kultúra/népesség: szarmata; Fázis: szarmata; KÖH azonosító szám:45668;
  - Csanádpalota, Kövegyi határ II. (hrsz.:049/3, 049/4, 049/5, 049/6, 043/1, 063/1, 064/1, 062/1, 058/2); Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: őskor, római kor; Korszak: császárkor; Alkorszak: késő római kor; Kultúra/népesség: szkíta, szarmata; Fázis: szarmata; KÖH azonosító szám:42537;

Kövegy Község Környezetvédelmi Programja
2023-2028

- Csanádpalota, Kis - Purgel III. (hrs.: 068/23, 068/28, 068/27, 068/26) Jelenség: szórványlelet; Kora: őskor, római kor; Korszak: császárkor; Alkorszak: késő római kor; Kultúra/népesség: szarmata; Fázis: szarmata; KÖH azonosító szám:42646;
- Csanádpalota, Palotai ugar (hrs.:060/1) Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: őskor, római kor, népvándorlás kor; Korszak: császárkor, népvándorlás kor, Árpád-kor; Alkorszak: késő római kor; Kultúra/népesség: szarmata; Fázis: szarmata; KÖH azonosító szám:42238;
- Csanádpalota, Varga-dűlő I. (hrs.:040/16, 040/17, 040/18, 040/19, 040/20, 040/21) Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: őskor, római kor, középkor; Korszak: császárkor, népvándorlás kor, Árpád-kor; Kultúra/népesség: szarmata; Fázis: szarmata; KÖH azonosító szám:74407;
- Csanádpalota, Alsó – Ugar I. (MOL 40.), XXIX. szakasz; (hrs.:031/2,3, 022/2, 017/5,6,29, 034/1) Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: őskor, római kor, népvándorlás kor, újkor, ismeretlen kor; Korszak: császárkor, népvándorlás kor, Árpád-kor; Alkorszak: késő római kor; Kultúra/népesség: szarmata; Fázis: szarmata; KÖH azonosító szám:42509;
- Kövegy – Csanádpalota közötti út mellett (hrs.:064/1, 067, 068/1-3) Jelenség: telepnyom (felszíni); Kora: római kor; Kultúra/népesség: szarmata; KÖH azonosító szám:77363;

Országos műemlék

Országos műemlék nem található a településen.

Helyi védelem

- Római Katolikus Templom - Kövegy, Kossuth Lajos u. 32. (hrs.:1)

A katolikus templombelsőt díszítő, Jámborné Balog Tünde képzőművész által készített üvegablakokat 1972-ben, ünnepi mise keretében avatták fel. Az üvegablakok a zsoldárok könyvében leírt 150 zsoldárból ábrázolnak egy-egy jelenetet. Az ablakok egyben emléket állítanak a háborúban elhunyt, vagy eltűnt helyi lakosoknak is.

Parkok, emlékparkok

A település központjában, a templom előtti főtéren található a község egyetlen zöldterületi létesítménye, a ma már parkosított, elbontott hidroglóbusz helyén kialakított park.

Köztéri alkotások, emlékművek

II. világháborús emlékmű

A római katolikus templom mellett lévő emlékművet 1993. október 23-án avatták fel. A Sipos György tervei alapján elkészült emlékmű "harangláb" szerű építmény, négy téglaszlopon áll, két oldalán nyitott lépcsős, a két ferde falon fekete műkőtáblán olvashatók a hősi halottak nevei. A tető fából készült, cseréppel fedett. Az emlékmű két ferde oldalfalát fehér műkő fed.

4.2.2.2. A település gazdasági szerkezetének területi elhelyezkedése

Önálló regionális szerepkör kialakulása nem várható. A magyar autópálya-hálózat és gyorsforgalmi úthálózat továbbépülésével Kövegy pozíciója erősödhet is.

Térszerkezeti, földrajzi helyzetéből adódóan Csanádpalotával való kapcsolata tovább javítható. A település megközelítése közúton az alábbiak szerint lehetséges: Lakott területén a 4434-es út húzódik végig, ezen érhető el Makó és Csanádpalota felől is. Déli határában elhalad az M43-as autópálya is, amelynek csomópontja is van Kövegy keleti határszélén; onnét a település a 4451-es, majd ugyancsak a 4434-es úton közelíthető meg. A Szeged felől érkező autósok azonban valamivel rövidebb úton érhetik el Kövegyet az apátfalvi csomópontnál letérve, a 4425-ös, majd arról keletnek fordulva a 4434-es úton.

Kövegy község nem rendelkezik jelentős gazdasági súllyal, a településen nincsenek nagy foglalkoztató vállalkozások, melyek felszívják a munkaerőt. Mivel a helyi munkalehetőség csekély, így Csanádpalota, Makó viszonylagos közelségük oldja meg a foglalkoztatások zömét.

A mezőgazdasági növénytermesztésben a gabonafélék és a szőlő mellett a takarmánynövények részaránya is jelentős. Országosan elmondható, hogy a növénytermesztés veszített gazdasági jelentőségéből, megszűnt a jövedelemkiegészítő szerepe a gyenge talaj minőségek, az évek óta tartó vízhiány, az aszályok, a talajvízszint süllyedése és a szél pusztító hatása miatt.

A település a népességfogyás megfékezése érdekében a településrendezés eszközeivel biztosítja a fiatalok helyben letelepedését, illetve a fiatal betelepülni szándékozók letelepedésének lehetőségét azzal, hogy a településrendezési tervben hosszútávra megfelelő mennyiségű, minőségű és választékú lakóterületet biztosít, illetve tartalékol.

A településen belüli elvándorlás megakadályozására, illetve csökkentésére a tervezett lakóterületeknek arányosan kell elhelyezkedni a központi és az egyéb belterületeken. Cél a külterületekről kényszerűen elvándorló népesség egyéb belterületeken vagy a központi belterületen történő letelepítése.

A népességmegtartó képességet erősítő programok keretében cél a leginkább mobil értelmiségi és szakképzett népesség elvándorlásának lassítása, munkahelyek és vonzó életminőség biztosításával.

A helyi szabadidős funkciók jelentős gazdagítása és a természet közeli életmód környezeti feltételeinek védelme szükséges. Ennek érdekében a településrendezés eszközeivel biztosítják a tájfenntartó extenzív mezőgazdaság létfeltételeit, a tanyák fennmaradását, a táji, természeti értékek helyi védelmét.

Minden korosztály és népességcsoport életminőségének javítása érdekében a művelődés, sport és szabadidő eltöltés fejlesztéseinek, korszerűsítésének, rekonstrukciójának, bővítésének lehetőségét Kövegy meg kívánja teremteni és a településrendezés eszközeivel biztosítani szándékozik.

A szabadidő minőségi eltöltésének érdekében az alábbi fejlesztések valósultak meg az elmúlt években:

1.3. Természeti környezet állapota

Kövegy a Körös-Maros Köze középtáj Ny-i részén elhelyezkedő kistájon, a Csongrádi-sík tökéletes síkságon fekvő sajátos természetföldrajzi-táji adottságú, jellegzetes településfejlődésű település.

Kövegy területén található természeti érték: NATURA 2000 terület, országos ökológiai hálózat folyosó övezetének alá vont terület.

– Természetvédelmi terület: Országos jelentőségű és helyi jelentőségű természetvédelmi terület nincs Kövegy község területén.

– NATURA2000 területek:

Területét érinti a Hódmezővásárhely környéki és Csanádi - puszták kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területe (területkód: HUKM20001). Kövegy közigazgatási területén a NATURA2000 hálózat a külterület 070/28 és 070/29 hrsz-ú ingatlanokat érinti.

– az országos ökológiai hálózat: A település Belezi csatornánál lévő északnyugati sarka, a volt téglagyári gödör, a temető melletti anyaggyödör és a település délkeleti sarkában levő öntözővíz-csatorna medre az ökológiai folyosó övezetének része. Az ökológiai folyosó területsávja építési tilalom alá esik.

Természeti területek helyrajzi számos listája

Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet alapján

9.5. Vásárhelyi és Csanádi-puszták (HUKM10004)

9.5.4. Csanádpalota

05/1, 019/2, 021/11, 021/12, 021/13, 021/14, 021/2, 021/3, 021/4, 021/5, 021/6, 021/7, 022, 023, 024, 025/1, 025/2, 025/3, 025/4, 025/8, 026, 027/1, 027/2, 028, 031

A táj a Magyar flóratartomány (Pannonicum), Alföldi flóravidek (Eupannonicum), Tiszántúli flórajárásába (Crisicum) tartozik. Jellemzőek a nyílt társulások: löszpusztarétek, szikes homoki legelők, sztyeprétek (Achilleeto-Festucetum pseudovinae australe). Jellemző lágyszárúak a gyapjúsás (Eriphorum angustifolium), mocsári nőszőfű (Epipactis palustris), ragadós müge (Asperula rivalis), a gyilkos csomorika (Cicuta virosa), a mocsári aszat (Cirisium palustre) és az óriás csenkesz (Festuca gigantea) is.

Az élőhely védelmi irányelv alapján jelölt, a Hódmezővásárhely környéki és csanádi-háti puszták jóváhagyott kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület NATURA2000 kijelölésének alapjául szolgáló élőhely típusok.

7. táblázat *Élőhely típusok*

Kövegy Község Környezetvédelmi Programja 2023-2028

Élőhely kód	Élőhely hivatalos név	Élőhely kiterjedés (ha)
1530	pannon szikes sztyeppek és mocsarak	9366,13
6250	síksági pannon löszgyepek	1037,83

Forrás: Körös-Maros Nemzeti Park

Az élőhely védelmi irányelv alapján jelölt, a Hódmezővásárhely környéki és csanádi-háti puszták jóváhagyott kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület NATURA2000 terület kijelölésének alapjául szolgáló fajok.

8. táblázat Előforduló fajok

Sorszám	Tudományos név	Magyar név
1	<i>Bombina bombina</i>	vöröshasú unka
2	<i>Catopta thrips</i>	sztyeplepke
3	<i>Cirsium brachycephalum</i>	kisfészktű aszat
4	<i>Emys orbicularis</i>	mocsári teknős
5	<i>Gortyna borelii lunata</i>	nagy szikibagoly
6	<i>Isophya costata</i>	magyar tarsza
7	<i>Lutra lutra</i>	vidra

Forrás: Körös-Maros Nemzeti Park

A vadfajok közül őzrel, vaddisznóval, rókával találkozhatunk. A nádat kísérő zsombékosokban, mocsári és parti sásosokban kisebb rágsálók élnek. A róka mellett borz, sünn, menyét, a mezőn az ürge, hörcsög, pocok és nyúl állomány is megtalálható.

A természeti értékek a nemzeti és a települési vagyion nélkülözhetetlen részét képezik. A környezetvédelem lényeges feladata a természeti értékek megőrzése, állapotuk fenntartása, javítása. A területek védelme élővilág-védelmi szempontból is indokolt, ugyanis szerves részét képezik a zöldhálózatoknak, ami életteret biztosít védett növényeknek és állatoknak.

9. táblázat Az Európa Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos, invazív növényfajok listája

Magyar név	Tudományos név
karoliniai tündérhínár	<i>Cabomba caroliniana</i>
cingár (apólevelű) átokhínár	<i>Elodea nuttallii</i>
nagy fodros-átokhínár	<i>Lagarosiphon major</i>
strucctoll-süllőhínár	<i>Myriophyllum aquaticum</i>
felemáslevelű süllőhínár	<i>Myriophyllum heterophyllum</i>
közönséges selyemkóró	<i>Asclepias syriaca</i>
mirigyes bálványfa	<i>Ailanthus altissima</i>

10. táblázat Kövegy közigazgatási területére és térségére potenciálisan veszélyt jelentő invazív fajok a következők:

Magyar név	Tudományos név
------------	----------------

Kövegy Község Környezetvédelmi Programja 2023-2028

Amerikai kőris	<i>Fraxinus pennsylvanica</i>
Bálványfa	<i>Ailanthus altissima</i>
Keskenylevelű ezüstfa	<i>Elaeagnus angustifolia</i>
Gyalogakác	<i>Amorpha fruticosa</i>
Zöld juhar	<i>Acer negundo</i>
Betyárkóró	<i>Conyza canadensis</i>
Egynyári seprence	<i>Erigeron annuus</i>
Kései meggy	<i>Sporobolus cryptandrus</i>
Nyugati ostorfa	<i>Celtis occidentalis</i>
Fehér akác	<i>Robinia pseudoacacia</i>
Ezüstjuhar	<i>Acer saccharinum</i>
Szúrós szerbtövis	<i>Xanthium spinosum</i>
Amerikai alkörmös	<i>Phytolacca americana</i>
Süntök	<i>Echinocystis lobata</i>
Amerikai vadszőlő fajok	<i>Parthenocissus</i> spp.
Ördögcérna	<i>Lycium barbarum</i>
Selyemkóró	<i>Asclepias syriaca</i>

Forrás: Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság

A Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság tájékoztatása alapján a fentiekén túl a település belterületén előfordulhat kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*), illetve aranyribiszke (*Ribes aureum*) is.

Idegenhonos inváziós növényfajok

A gazdasági, egészségügyi, közérzeti hatások mellett a biológiai sokféleségre, és ezen keresztül a teljes ökoszisztémára erős negatív hatást gyakorolnak az inváziós fajok.

Száraz homok- és löszterületeinken a legnagyobb károkozók a lágyszárú selyemkóró, valamint a fásszárú fehér akác és a mirigyes bálványfa. A második vonalat az ördögcérna, valamint a száraz és üde erdőkben egyaránt terjedő nyugati ostorfa, kései meggy képviseli.

Üdébb gyepeken és ártereken a zöld juhar, az amerikai kőris, a gyalogakác, a fákra és cserjékre liánszerűen felfutó, mindent benövő parti szőlő és süntök jelent problémát, illetve egyre gyakoribbak az ország egyéb részein már jelentős kártétellel bíró óriáskeserűfű fajok.

A természetvédelem számára a legnagyobb problémát jellemzően azok a nagy élőhely-átalakító képességű fajok jelentik, amelyek terjedési stratégiája a teljes hatalomátvétel. Ezek a fajok, mint pl. az aranyvesszők, a mirigyes bálványfa, az óriáskeserűfüvek, vagy éppen a tündérhínár,

jellemzően klonális növekedésűek, sűrű áthatolhatatlan állományokat képeznek, ezáltal szinte minden más fajt kiszorítanak rendkívül gyors terjedésük során.

Néhány idegenhonos inváziós növényfaj és ellenük való védekezés a *WWF Mi nyílik a kertemben? c. dokumentuma* alapján

Közönséges selyemkóró

A szél által terjesztett magjai és számtalan hajtást képző gyökerei segítségével gyors terjedésnek indul. Napjainkban különösen a laza talajú, száraz területeken jelenik meg tömegesen, de a nedves ártéri élőhelyeken ugyancsak terjed.

Védekezés ellene: Visszaszorítása kaszálással, legeltetéssel, kihúzással lehetetlen, mivel gyökereiről rendkívül jól regenerálódik, sőt továbbterjed. Nagyobb állományainak irtása csak vegyszeres úton valósítható meg, permetezéssel vagy a növények lekenésével.

Zöld juhar

Sikeres terjedését a nagy mennyiségben megjelenő termésének és hatékonyan csírázó magjának köszönheti. Tömeges megjelenésére nedves területen, a folyók árterein, lápos és mocsaras területek erdeiben és gyepjein egyaránt számíthatunk.

Védekezés ellene: Magoncai könnyedén kihúzhatók, néhány éves példányai laza talajból csákánnyal kifordíthatók. A fa kivágása nem okozza a pusztulását, mivel tuskóról jól sarjad, ezért így csak hosszú idő alatt, a sarjak rendszeres visszavágásával irtható ki.

Bálványfa

Hazánk legagresszívebben terjedő fásszárú özönfaja. Ezt a jól csírázó magjainak és nagyon intenzív sarjadzásának köszönheti. Terjedése a Homokhátságon aggasztó méreteket ölt erdőkben, gyepekben és települések környékén egyaránt.

Védekezés ellene: A magoncokat még könnyen ki lehet húzni a talajból. Idős fa esetében csak vegyszeres kezelés lehetséges.

Kései meggy

Leginkább homokvidékeinken okoz problémát. Árnyalásával meggátolja az őshonos fafajok felújulását, és a lágyszárúakat is visszaszorítja. Avarjából, gyökereiből olyan vegyületek oldódnak ki, melyek más növények pusztulását okozzák.

Védekezés ellene: A fiatal egyedek kézzel könnyen kihúzhatók. Visszaszorítható a kéreg gyűrűzésével is: ekkor a törzsön 15–20 cm széles gyűrűben, nem túl mélyen eltávolítják a kérget. A gyűrű alatt megjelenő hajtásokat le kell törölni. Szelektív, vegyszeres irtással (kéregkenés, törzsinjektálás) pusztítható.

Fehér akác

Termőhelyének talaját nitrogénben dúsítja, emiatt az gyomosodásnak indul. Az akác lehulló avarjából más növényfajokra káros vegyületek oldódnak ki. Ezek eredményeként a ritka növényfajok visszaszorulnak.

Védekezés ellene: Intenzív sarjképzése miatt nem elegendő csak kivágni az akácot. Ez a módszer csak akkor lehet sikeres, ha rendszeresen le tudják verni a feltörő sarjakat, vagy ha azokat elfásodás előtt lelegeltetik. Szelektív, vegyszeres irtással (permetezés, kenés, törzsinjektálás) pusztítható.

Ördögcérna

Az ívesen elhajló, vékony vesszői és hosszúkás, piros termése miatt könnyen felismerhető. Gyökérsarjaival igen gyorsan hatalmas foltokat sző át, és a róluk fejlődő hajtások áthatolhatatlan bozótot képeznek. Leginkább rézsűkötésre használják, de gyakran az értékes kunhalmokra és mezsgyékre is ültetik.

Védekezés ellene: Intenzív sarjadzása miatt szinte kiirthatatlan, a megjelenő sarjak rendszeres visszavágásával hosszabb távon visszaszorítható.

Amerikai alkörmös

Főleg homokterületeken, parlagokon, kultúrerdőkből terjed ez a nagytermetű, akár 2–2,5 méteres nagyságot is elérő, elágazó szárú évelő. Termését a madarak, főként a rigók szívesen fogyasztják, így azokat messzire terjesztik. A parlagokon, gyepeken, akácosokban, erdei- és fekete fenyvesekben megtelepedve az eredeti növényzet visszaszorulását okozhatja. Újabban természetesebb erdőkből is megjelenik, az erdősítésben gondot okozhat.

Védekezés ellene: Dísznövényként ültetése nem ajánlott. A fiatal egyedek kihúzásával vagy az idősebbek karógyökerének kiásásával vissza lehet szorítani. Több tő vagy nagyobb állomány esetén rendszeres kaszálással, illetve kecskével, juhval történő legeltetéssel lehet irtani.

Gyalogakác

Díszcserjeként is alkalmazták, de nagy tömegben főként az ártéri erdők cserjeszintjének kialakítására, illetve rézsűkötésre használták. 3–4 m magasra növő, soktörzsű cserje. A folyóvíz hatékonyan terjeszti, de az állatok bundájába vagy az ember ruhájába akadva is messzire eljut. 1–2 évig nem hasznosított gyepeken, szántókon és az ártéri erdőkben, ültetvényeken gyakran áthatolhatatlan állományokat alkot. Árnyalásával és más növényfajokra károsan ható vegyületeivel a gyepi fajokat kiszorítja. A talajt nitrogénben dúsítja, mellyel a gyomok térhódítását segíti elő.

Védekezés ellene: Szándékosan nem szabad ültetni. A gyalogakác kivágása után nem pusztul el azonnal, az előtörő sarjakat kitartóan kaszálni, visszavágni vagy lelegetetni szükséges. Nagyobb területek esetén érdemes a területet szárazúzózni, majd a sarjakat kaszálni vagy lelegetetni.

Süntök

Észak-Amerikából származó, egyéves, kacsokkal kapaszkodó, lágyszárú lián.

Magjait a folyóvizek terjesztik, így elsősorban a vízfolyások menti élőhelyeken – ligeterdőkben, cserjésekben – fordul elő, és gyakran nehezen járható szövedéket alkot. Tömeges megjelenése esetén a támasztékul szolgáló növényeket elnyomja.

Védekezés ellene:

Mivel általában vizekhez közel él, ezért vegyszert nem szabad ellene használni. Egyedei könnyedén kihúzhatók.

4.4. Környezet-egészségügy

Az élőlény – így az ember is – és környezete szoros kölcsönhatásban áll egymással. Lényegében megállapítható az a tény, hogy minden környezeti elem szennyezettsége hatással van az emberi szervezet egészségére.

A településen belül működő nagyobb üzemek jelentősen sem por-, sem zajszennyezést nem jelentenek. Légszennyezés szempontjából említésre méltó a mezőgazdasági művelésből származó porszennyeződés. Ezek ellen erdősávok telepítésével lehet védekezni.

Időszakosan és elszórtan előfordul a háztáji állattartásból keletkező bűzhatás, de nem jelentős.

A lakossági fűtésből eredő légszennyezés mértéke a gázfűtésre történő átállással jelentősen csökkent.

**Kövegy Község Környezetvédelmi Programja
2023-2028**

Az utóbbi évek jelentős környezet-egészségügyi problémáját az allergén pollenek – parlagfű és egyéb adventív növények – okozták. Az allergia a szervezet immunrendszerének túlzott túlműködése. A környezeti hatások jelentős szerepet játszanak az allergia kialakulásában. A légszennyezés hatására a nyálkahártyák védekező funkciója csökken, az allergia könnyebben kialakul. A levegőben jelen levő mikrorészecskék károsítják az immunrendszer működését.

Gyomosodás belterületen főleg az utak mentén gyakori. Az Önkormányzat közmunkásokkal, valamint a lakosság bevonásával próbálja megoldani a gyommentesítést. Asztmás és allergiás megbetegedésekről nincs adat.

Az egyes allergén növények virágzási idejéről az alábbi táblázat tájékoztat:

11. táblázat Pollemtár az Aerobiológiai Hálózat éves jelentése alapján

ÁNTSZ Aerobiológiai Hálózata által monitorozott toxonok pollenszórása (2002)											
Magyar név	Latin név	Allergenitás	Virágzás - Pollenszórás								
			febr.	márc	ápr.	máj.	júni.	júli.	aug.	szept	okt.
bálványfa	<i>Ailantus</i>	*									
bodza	<i>Sambucus</i>	**									
bükk	<i>Fagus</i>	*									
ciprusfélék	<i>Cupressaceae</i>	**									
csalánfélék	<i>Urticaceae</i>	**									
dió	<i>Juglans</i>	*									
éger	<i>Alnus</i>	***									
eperfa	<i>Morus</i>	*									
ernyősök	<i>Umbelliferae</i>	*									
fenyőfélék	<i>Pinaceae</i>	*									
fészkesek	<i>Compositae</i>	***									
fűvek	<i>Poaceae</i>	****									
fűz	<i>Salix</i>	***									
gyertyán	<i>Carpinus</i>	**									

**Kövegy Község Környezetvédelmi Programja
2023-2028**

ÁNTSZ Aerobiológiai Hálózata által monitorozott toxonok pollenzórása (2002)											
Magyar név	Latin név	Allergenitás	Virágzás - Pollenzórás								
			febr.	márc	ápr.	máj.	júni.	júli.	aug.	szept	okt.
hárs	<i>Tilia</i>	**									
juhar	<i>Acer</i>	**									
kender	<i>Cannabis</i>	*									
kóris	<i>Fraximus</i>	***									
libatopfélék	<i>Chenopodiaceae</i>	***									
lórom, sóska	<i>Rumex</i>	***									
mogyoró	<i>Corylus</i>	***									
nyár	<i>Populus</i>	**									
nyír	<i>Betula</i>	***									
olajfafélék	<i>Oleaceae</i>	**									
ostorfa	<i>Celtis</i>	*									
parlagfű	<i>Ambrosia</i>	****									
pillangósok	<i>Fabaceae</i>	**									
platán	<i>Platanus</i>	***									
sások	<i>Cyperaceae</i>	*									
gesztenye	<i>Castanea</i>	*									
szil	<i>Ulmus</i>	*									
tiszafa	<i>Taxus</i>	**									
tölgy	<i>Quercus</i>	***									
útifű	<i>Plantago</i>	***									
üröm	<i>Artemisia</i>	****									
vadgesztenye	<i>Aesculus</i>	**									

- Megjegyzés:**   *   - panaszokat nem okoz, illetve allergenitásáról nincsenek adatok
- **   - nem gyakori allergén, keveseket betegít meg
- ***   - gyakori allergén
- **** - nagyon gyakori allergén, igen sokan szenvednek tőle

A környezet állapotával összefüggő gyakori megbetegedések a településen nem voltak kimutathatóak a közelmúltban.

Néhány allergiás reakciót okozó növényfaj jellemzése

Pázsitfű

A pázsitfűfélék közé tartoznak a gyepeket alkotó fajok mellett fontosabb gabonaféléink is, az utóbbi években pedig egyre több dísznövényként ültetett faj is megjelent az országban. A nagyszámú faj eltérő időzítéssel szórja pollenjét, így a pázsitfűvek pollenje hosszú ideig, jellemzően április közepétől csaknem októberig jelen van a levegőben, koncentrációjuk általában májusban-júniusban tetőzik. A pázsitfűfélék pollenjére igen sokan érzékenyek, ezért is fontos, hogy kaszálásuk rendszeres időközönként megtörténjen.

Védekezés ellene: Rendszeres kaszálással megakadályozható a fűfélék virágzása.

Parlagfű

Az ürömlévelű parlagfű, vagy egyszerűen parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*), egyik legismertebb gyomnövényünk, mezőgazdasági és humán-egészségügyi kártétele rendkívül jelentős. Kétszikű, 20–140 cm magas, terebélyes, ágas egyéves növény. Központi egyenes, tompa négy élű szárral rendelkezik, amelynek sűrű oldalhajtásai vannak. Virágpora az arra érzékenyeknél súlyos allergiát okozhat. Őshazája Észak-Amerika déli területein található. Talajra viszonylag igénytelen, de leginkább az enyhén savanyú, homokos vályogtalajt kedveli. Leggyakrabban utak és vasúti sínek mentén, parlagon hagyott területeken, nem megfelelően gyom irtott, bolygatott földeken fordul elő (innen a neve is). A meleg éghajlatot, a fényt, és a nyári csapadékot kedveli, de szárazságtűrése kiváló. A sűrű növényzetet, fákat nem kedveli. A virágok beporzását a szél

végzi, a virágpor akár 100 km távolságra is el tud jutni. A virágpor szóródása leginkább július végén, augusztusban történik, ezután kisebb mennyiségben egészen a fagyok beálltaig tart.

Védekezés ellene: A parlagfű irtását folyamatosan kell végezni. A növényt virágzása előtt kell elpusztítani, hogy ne szórhasson virágport, és ne érlelhessen termést.

- Gyomlálás: Kerülni kell a növény közvetlen érintését, mert az is allergiás reakciót válthat ki. A kézi irtást kesztyűben kell végezni.
- Kaszálás: A környezetet és a költségeket is leginkább kímélő eljárás. A fiatal növényeket tömeges megjelenésük után, minél előbb tanácsos kaszálni. A talajszinten a gyökérnyaki résznél kell a növény szárát elvágni. Ez a legbiztosabb módszer, mivel a növények nem tudnak újjraélni. Ha ezzel elkétség, az egyszeri kaszálás már nem eredményezi a parlagfű kiirtását, mert a növény alacsonyan elhelyezkedő oldalrügyeiből 3-4 oldalhajtást nevel, és pár hét múlva újra virágba borul. Általában három kaszálás biztosít megfelelő eredményt. Ha ez nem valósítható meg, az egyszeri kaszálás a virágzást közvetlenül megelőző időszakban a leghatékonyabb.
- Vegyszeres gyomirtás: A parlagfű terjedése gyomirtó szerek használata nélkül nem állítható meg. Az irtás a korai növekedési fázisban a hatleveles állapotig hatásos.
- Életlehetőségeinek csökkentése: Mivel a parlagfű zárt növénytakaró mellett nem fejlődik, kiszorítható jól fejlődő növényzet telepítésével, fűmagvetéssel, gyepterelítéssel.

A parlagfűvel összetéveszthető növények

Fekete üröm (*Artemisia vulgaris*)

Az üröm (*Artemisia*) az őszirózsa-félék (*Asteraceae*) családjának őszirózsaformák (*Tubuliflorae*) alcsaládjába tartozó növényfaj. A növényfajba egyéves, kétéves és évelő fajok egyaránt tartoznak, mint lágyszárú és cserjés növények. Fűszer- és gyógynövényeket egyaránt találunk közöttük (pl. fehér üröm, **fekete üröm**, tárkony).

Magyarországon őshonos a bárányüröm, az egynyári üröm, a fehér üröm, a **fekete üröm**, a mezei üröm, a selymes üröm, a seprűüröm, a sziki üröm, a sziklai üröm; illetőleg honos a tárkony és az ürömcserje (istenfa) is.

A fekete üröm pollenje, a parlagfű pollenjéhez hasonlóan, allergén hatású. Virágzásának időpontja egybeesik a parlagfű virágzásával (július közepe-október eleje), de jóval kevesebb

allergiás megbetegedést okoz, mint a parlagfű. A parlagfű hivatalos elnevezése, az ürömlevelű parlagfű név is mutatja, hogy hasonlóak a levelei a fekete ürömhöz. A fekete üröm évelő életformájú gyomnövény, többfejű gyöktörzsszel rendelkezik, szemben a parlagfű egynyári életformájával és gyöktörzs nélküli gyökérrendszerével.

A fekete üröm és a parlagfű pár leveles korában jól elkülöníthető: a fiatal parlagfűnek már szeldeltek a levelei, míg a fekete ürömnek csupán fogazottak.

A gyakori gyomnövény az útszéli és szántóföldi, fűszáraz vagy üde gyomtársulásokban, gyakran vízpartokon található meg.

Védekezés ellene: A parlagfűhöz hasonló módon kaszálással, gyomlálással.

Vadkender

A spontán növény vadkender a Magyarországon termesztett rostkendereknél lényegesen alacsonyabb, átlag 0,7-1,0 m körüli termetű. Termős virágzatában a virágok lepellevei kifejtettek, a virágzat laza. A termések aprók, 2,5-3,5 mm hosszúak, 2-2,5 mm szélesek, világosabb vagy sötétebb barnák, márványosak. A vadkender (*Cannabis sativa* subsp. *spontanea*) és a parlagfű között csupán két dolog közös: mindkettő allergén hatású növény, viszont a vadkender sokkal gyengébb mértékben.

Védekezés ellene: A parlagfűhöz hasonló módon kaszálással, gyomlálással.

4.5. Önállóan kezelt hatótényezők

4.5.1. Hulladékgazdálkodás

4.5.1.1. Kommunális szilárd és folyékony hulladék

Kövegy közigazgatási területén keletkező települési (kommunális) szilárd hulladékok mennyisége átlagosan 430 t/év. Kövegy közigazgatási területén keletkező települési hulladék gyűjtését, szállítását, a hulladék ártalmatlanítását és a hulladékkezelési díj beszedését a közszolgáltatási szerződés alapján az FBH-NP Nonprofit Kft. végzi.

A település közigazgatási területén sem veszélyes hulladék ártalmatlanító létesítmény, sem pedig veszélyes hulladékégető nem működik.

A településen is nagy gondot okoz az illegális személtlerakás az erdők, utak és bizonyos esetekben a szelektív gyűjtőszigeteknél is. Országos probléma a szelektív gyűjtőszigetek mellett elhelyezett kommunális, vegyes hulladékok elhelyezése.

A keletkező veszélyes hulladékok gyűjtése a telephelyeken belül oldandó meg szakszerű gyűjtőhelyen, míg ártalmatlanításra, arra engedéllyel rendelkező cég, vagy magánszemély telephelyén történhet.

4.5.1.2. Állati eredetű melléktermékek

A település hatóságilag jóváhagyott állati melléktermék elhelyező, ártalmatlanító létesítménnyel (döggút) nem rendelkezik.

A lakosság egyénileg végezteti az állati tetemek elszállítását a feldolgozó, megsemmisítő telephelyekre, így elhelyező, tároló létesítmény kialakítása nincs a településen.

4.5.2. Zaj- és rezgésterhelés

A település lakóterületeit, valamint a különleges területek közül a temetőt és a zöldterületeket, továbbá a külterületi mezőgazdasági területeket zaj- és rezgésvédelmi szempontból „*Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias beépítésű)*”, valamint a különleges területek közül a temetők és a zöldterületek” területi funkcióba szükséges sorolni. A település településközponti és intézményi vegyes területeit zaj- és rezgésvédelmi szempontból „*Vegyes terület*” területi funkcióba szükséges sorolni.

A kereskedelmi, szolgáltató gazdasági, az ipari gazdasági és a különleges mezőgazdasági üzemi területeket zaj- és rezgésvédelmi szempontból „*Gazdasági terület*” területi funkcióba sorolandók.

A belterületi lakóterületekbe ékelődve, valamint a lakóterületek melletti és közeli gazdasági területeken található egyes üzemek tevékenységük során számottevő zajkibocsátással járnak, azonban a határérték feletti zajkibocsátás ritka. A faszorok, valamint a véderdősávok hangcsillapító hatása, továbbá az övezeti besorolások biztosítják a gazdasági területekről származó zaj – a lakó- és egyes különleges területekre előírt zajterhelési határértékekre történő csillapítását.

A közúti forgalomból adódó zaj- és levegőterhelés a település térségében helyenként és időnként számottevő és a forgalom növekedésével egyre növekvő mértékű.

Az esetleges zajterhelés esetén a zajcsökkentést passzív zajvédelmi intézkedésekkel érhetjük (sebességkorlátozás, a közút felőli védendő helyiségek nyílászáróinak zajvédő üvegezése, akusztikai szempontból ún. „csendes” aszfalt burkolat az út belterület melletti szakaszain, stb.) el.

A közigazgatási területet érintő közutak mentén a zajvédelmi funkciójuk mellett levegő- és talajvédelmi okokból is ajánlott védő zöldsávok, fasorok kialakítása és fenntartása.

A település közigazgatási területén található egyéb közutak, önkormányzati utak, illetve magántulajdonú utak forgalma jelenleg és a későbbiekben sem lesz jelentős, így a zajhatárértékek minden esetben teljesülnek a távlati forgalom esetén is.

A NATURA2000 Kiemelt Jelentőségű Természetmegőrzési Terület (HUKM20001), országos ökológiai hálózat övezetébe tartozó folyosó területeket – zaj és rezgésvédelmi szempontból – „*védett természeti terület*” területi funkcióba szükséges sorolni.

4.5.3. Oktatás, nevelés, képzés

Magyarországon a környezettudatosság – sajnos – még mindig nagyon alacsony szinten áll. Elég csak a rengeteg illegális szemétkerakásra gondolni. Jövőnk szempontjából alapvető jelentőségű, hogy a felnövekvő generációk természethez, környezethez való viszonyát sokkal magasabb szintre emeljük. Magyarországon évente 450 000 tonna kommunális hulladék keletkezik, az egy főre eső háztartási hulladék pedig 470 kg/év.

Felnőttkorban már nagyon nehéz a környezethez való viszonyt megváltoztatni, ezért meghatározó – a családon kívül – az iskola és az óvoda szemléletformáló szerepe. Sőt, az oktatási intézményekben megismert szemléletet a gyerekek hazaviszik, ez jó esetben némi változást eredményez szüleik gondolkodásmódjában is. A környezettudatos gondolkodásra nevelésben nagy szerepet játszanak a munkahelyek és azok hulladékgazdálkodási programjai.

A természet tiszteletére való nevelést a kisgyermek születésétől kell kezdeni. Az ember értelme kibontakozásával párhuzamosan az alapvető normák beépítését (nem szemetelünk, nem tépjük le a virágokat, rendben tartjuk környezetünket stb.) el kell végezni. Jó esetben ez a családban így

történik. Ha nem, az óvodai nevelés hivatott ezt a hiányosságot pótolni. Az óvodák pedagógiai programjának fontos eleme kell, hogy legyen a környezeti nevelés.

Évente egy-két alkalommal szemétyűjtési akció is rendezhető, amikor a települések külterületéről is megkísérlik eltávolítani az illegálisan lerakott szemetet. Ezekbe az akciókba is érdemes bevonni a fiatalokat.

Számtalan lehetőség kínálkozik még a környezeti nevelésben, melyek feltárása és kidolgozása az önkormányzat, a civil önszerveződő csoportok együttműködése által valósítható meg. Jelentős eredmény érhető el a közlekedési utakat övező zöldövezet gondozásával, ahol az útfenntartó közreműködésével a „senki földjének” nevezett árkok, útpadkák területének gondozásával, időbeni kaszálásával a parlagfű burjánzás megakadályozható.

4.5.4. Környezetbiztonság

Az emberiség fejlődésének egyik legnagyobb kihívása a globális és a helyi szintű biztonság megteremtése, ennek keretében a fenntartható fejlődés környezetbiztonsági garanciáinak szavatolása.

A legmagasabb nemzetközi szintű fórumokon is kiemelt fontossággal kezelik a környezetbiztonság ügyét, amelynek időszerűségét az élet egyre gyakrabban igazolja a különböző súlyos, ipari eredetű környezeti katasztrófák bekövetkezésével.

A település számára az esetlegesen bekövetkező veszélyhelyzetekre való felkészülés, védekezés jelent megoldást.

A közigazgatási területen belül jelenleg működő, ipari jellegű tevékenységet folytató vállalkozások, üzemek tevékenységükkel nem veszélyeztetik a környezetet.

A település vonatkozásában nincs tudomásunk egyéb, potenciális környezetszennyezést, illetve környezetkárosítást okozó tényezőről. Rendkívüli környezetszennyezés, havária esetén az Önkormányzat azonnal felveszi a kapcsolatot az érintett hatóságokkal, és azok irányítása mellett aktívan közreműködik a kárelhárításban.

4.5.5. Környezeti állapot vizsgálata

Levegőtisztaság-védelmi szempontból kiemelkedő problémák:

- A település belterületén átmenő forgalomból eredő levegőszennyezés,
- Burkolatlan belterületi utak porszennyezése.

Vízvédelmi szempontból kiemelkedő problémák:

- A belterületi csapadékvíz elvezetés hiányossága,
- A szennyvíz szikkasztás a talajvíz elszennyezését eredményezi, ezért törekedni kell a csatornázottság 100%-os kiépítésére.

Földvédelem szempontból kiemelkedő problémák:

- A termőföldek privatizációjával kevés az árutermelő központi támogatásra képes összefüggő földbirtokok száma,
- Az állattenyésztés volumenének nagymértékű csökkenése a tájkarakter szempontjából értékes legelők fenntarthatóságát veszélyezteti.

Zaj- és rezgésvédelmi szempontból kiemelkedő problémák:

- A település belterületén átmenő forgalmából eredő zajterhelés,
- A lakóterületek mellett lévő ipari üzemek potenciális veszélyt jelentenek a környezetükben levő zajterhelésre, érzékeny területekre.

Hulladékgazdálkodás szempontból kiemelkedő problémák:

- Illegális hulladéklerakás felszámolásának szükségessége.

A légszennyező létesítmények működése során gyakori az egészségre nem ártalmas, de szagos anyag kibocsátás.

A környezeti problémák mérséklésének társadalmi és gazdasági szempontból is leghatékonyabb eszköze a szennyezések, konfliktusok kialakulásának megelőzése. Ennek kulcsterülete az elővigyázatosság elvének érvényesítése a területhasználatot és a településszerkezetet érintő tervek, programok megvalósításánál, tevékenységek, engedélyezésénél.

Ezért a program célja kell, legyen:

- a környezeti konfliktusok kialakulását megelőző mechanizmusok érvényesítése a település-fejlesztési, tervezési és engedélyezési folyamatokban,
- a településszerkezetből és területhasználatból adódó környezeti konfliktusok megelőzése,
- a jó lakókörnyezet és létminőség hosszú távú biztosítása a lakók számára.

A település zöldfelületi fejlesztési lehetőségei kifejezetten jónak mondható mind területi (közparkok, közterek), mind hálózati elemek (út menti fasorok) vonatkozásában.

A fejlesztési lehetőséget elsősorban és jellemzően a meglévő elemek minőségi fejlesztése, valamint rendszerbe történő kapcsolása képezi, felhasználva a gazdag táji-, környezeti-, természeti zöldfelületi kapcsolat lehetőségét.

A fásítás, parkosítás a környezetben élők környezetérzetét javítja, a levegő tisztulását biztosítja, és nem utolsó sorban a település átszellőzését javítja.

A 2/2005. (I.11.) Korm. rendelet írja elő az egyes tervek és programok környezeti vizsgálatát. A rendelet hatálya alá tartoznak a településszerkezeti tervek, helyi építési szabályzatok és szabályozási tervek is. Bár a település ilyen jellegű tervei korábban elkészültek, fontos lenne ezek várható környezeti hatásainak feltárása, ezért javasoljuk a környezeti vizsgálat elvégzését a fenti tervekre.

A vizsgálatok tapasztalatait figyelembe kell venni a tervek megújítása során, súlyosabb problémák esetén módosítani kell a terveket.

Bár a rendelet csak meghatározott tertípusoknál teszi kötelezővé, javasoljuk a stratégiai hatásvizsgálat elvégzését a településszerkezetet, területhasználatot és környezeti kérdéseket érintő minden új terv és program elfogadása előtt.

5. KÖRNYEZETVÉDELMI CÉLOK, FELADATOK

A környezetvédelmi program célja a települési környezet megóvása, a természeti erőforrásokkal való átgondolt gazdálkodás, a fenntartható fejlődés biztosítása, a település környezetterhelésének csökkenése.

A környezetterhelés csökkentése által hozzájárulás a regionális, illetve a globális környezeti problémák enyhítéséhez és a településlakók életminőségének javításához. Ehhez szükséges a stratégiai feladatok meghatározása, az eszközrendszerek megteremtése.

A célkitűzések megvalósításának tudományos, gazdasági, kulturális és szociális elemei egyaránt vannak, illetve rövid-, közép-és hosszú távú célokat egyaránt tartalmaz. A célállapotok kijelölése és tisztázása önmagában nem jelent értéksorrendet, ezért prioritásokat szükséges kialakítani.

A legfőbb, általános célkitűzések a következők:

- A rongálódott környezeti állapot helyreállítása.
- A környezetkárosító hatások megelőzése, megszüntetése.
  - Különös hangsúlyt kell fektetni a program során, a Kövegy még meglévő táji, természeti és kulturális értékek megőrzésére és fejlesztésére. Ezek átlagos mértékben még rendelkezésre állnak, és ezek az erőforrások képezik az alapját a település jövőbeni fejlődésének.
- Az emberi egészséget veszélyeztető káros hatások megelőzése, illetve mérséklése.
- A program alapvető célkitűzése a település lakosságának egészségét, gazdasági és társadalmi jólétét biztosítani, azaz életminőségén javítani. Ezt a célt azonban csak az emberi egészséget károsító, veszélyeztető hatások megelőzése, csökkentése, megszüntetése, illetve a megfelelő életminőséghez szükséges környezeti állapot megőrzése, javítása és helyreállítása által lehet megvalósítani.
- A természeti erőforrásokkal való hatékony, környezettudatos gazdálkodás végzésének elősegítése.
- Megújuló energiaforrások alkalmazásának vizsgálata.
- Lakossági szemléletformálás és környezeti nevelés.
- Ahhoz, hogy a program elfogadottá és megvalósíthatóvá váljon a helyi társadalom és döntéshozók szemléletének a fenntartható fejlődés irányába kell megváltoznia, amelynek legfontosabb eleme a holisztikus látásmód, a környezet és fejlődés, illetve a gazdaság, társadalom és környezet ügyeinek együttes kezelése.
- Az egyes szervezetek által birtokolt ismeretek parciálisak, melyekből nem áll össze a környezeti történéseket átfogó teljes kép. Ennek eredménye, hogy a helyi lakosság és a helyi szintű döntéshozók nem ismerik a helyi és a tágabb környezetük állapotát, természeti erőforrásaikat, azok potenciálját. Az ifjúság nem ismeri a globális történéseket, a helyi környezet állapotát, nincsenek tisztában a gazdasági, társadalmi folyamatok és a környezeti kérdések összefüggéseivel.

- Tekintettel arra, hogy mindenki érdeke a megbízható információkon alapuló döntés, ezért átfogó, információs rendszert kell létrehozni, amelyhez szabad hozzáférést kell biztosítani a döntéshozóknak és a publikumnak egyaránt. Ehhez szükséges az információgazdák tevékenységének koordinálása és összefogása, a társadalmi részvétel biztosítása.
- A programnak hozzá kell járulnia a fenntartható fejlődés megalapozásához, azaz olyan javaslatokat kell tennie a gazdaság és társadalom számára, amelyek a fenntartható erőforrás-használton keresztül növeli a gazdaság teljesítményét és a társadalom jólétét azáltal, hogy nem kell megfizetni a környezetkárosítás költségeit, a negatív externáliákat
- Hiányzó helyi rendelkezések és szabályok megalkotása.
- Közszolgáltatói szerződéssel végzendő tevékenységet csak engedéllyel rendelkező vállalkozókkal lehet végeztetni.

Ki kell hangsúlyoznunk, hogy a program a nyitott tervezés keretében készült, a jövőben az általa nyújtott keretek között változhat, módosulhat.

5.1. CÉLKITŰZÉSEK ÉS FELADATOK A KÖRNYEZETI ELEMEEK VÉDELME ÉRDEKÉBEN

5.1.1. Levegőtisztaság-védelem

Cél:

- A település jó minőségűnek mondható levegőtisztasági-állapotának fenntartása.
- A talaj-eredetű portterhelés csökkentése.
- A fűtésből származó légszennyezés mérséklése.
- A mezőgazdasági tevékenységből származó bűzszenyezések csökkentése.
- Az ipari eredetű szennyezőanyag kibocsátások megelőzése, csökkentése.
- A diffúz légszennyező források kibocsátásának csökkentése.
- A közlekedési eredetű légszennyezés csökkentése.

Feladat:

- Fel kell tárnunk a közlekedési infrastruktúra fejlesztését érintő programok és tervek *(közlekedésfejlesztési koncepció, területrendezési terv stb.)* várható (közép és hosszú távú)

hatásait a közlekedésre és az érintett településrészek levegőjének minőségére. A hatástanulmány eredményei, és tapasztalatai alapján módosítani kell a terveket, hogy azok megvalósulása ne okozza a környezeti levegő minőségének romlását.

- A kerékpáros közlekedést vonzóvá, kényelmessé és biztonságossá kell tenni a lakosság számára ahhoz, hogy e közlekedési mód beépüljön a település közlekedésbe. Amennyiben rendelkezésre állnak pénzügyi források, úgy összefüggő kerékpárút hálózatot kell kialakítani, amely kifelé csatlakozik a fontosabb pihenőterületekhez és az országos kerékpárút hálózathoz. Emellett meg kell teremteni a kerékpárok tárolásának, őrzésének feltételeit:
  - Kerékpártárolók: közterületek, oktatási és közintézmények, parkolók
  - Kerékpár megőrzők: közparkok
- Forgalm szervezési, tömegközlekedési, parkolási, esetleg alternatív közlekedési eszközök bevonásával biztosítani kell, hogy a turisztikailag frekvenciált területek személygépjármű terhelése ne nőjön tovább. A látogatók számára olyan feltételeket és közlekedési alternatívákat kell teremteni, hogy ne ragaszkodjanak a személyautóval történő megközelítéshez. Kiemelt feladat a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóságához tartozó NATURA 2000 terület felé irányuló személygépjármű forgalom mérséklése.
- Jelentős egészségügyi kockázatot jelentenek a lakosság által egyedi fűtésű berendezésekben és nyílt téren elégetett műanyag, gumi és egyéb (laminált lemez, pozdorja bútorelemek, stb.) hulladékokból felszabaduló toxikus és rákkeltő anyagok. Az információhiány és a tájékozatlanság miatt ezek égetése általánosan előfordul. A jelenség visszaszorítása érdekében közérthető tájékoztató anyagokat kell létrehozni a szükséges ismeretekről és helyi rendeletekről. Az információkat a médiákon keresztül is kell kommunikálni, ill. az interneten keresztül is közzé kell tenni. (Agrárminisztérium országos tájékoztatási kampányt indított „Fűts okosan!” címmel.)
- A lakossági légszennyezés egyik jelentős része a kerti hulladékok és avar égetéséhez köthető. Ez kiváltható komposztálással, ami a talajerő utánpótlást is elősegíti. Ezért programot, ösztönző rendszert, tanácsadó szolgáltatást kell kidolgozni és megvalósítani

a komposztálás elterjesztésére. Ebben a különböző célcsoportok számára megfelelő módszereket kell ajánlani, mivel más szükségletek jelentkeznek a kertés ház övezetben, ahol szinte csak fűnyiradék keletkezik, és a zártkerti övezetben, ahol lényegesen több a szerves hulladék, aminek jelentős része gally. A program sikeres megvalósítása a kommunális hulladék szerves anyag tartalmát is csökkenti.

- Az allergén növények egészségkárosító hatásának mérséklése érdekében:
  - Belterületen és külterületen allergén növények előfordulását a Mezőr, valamint a falugazda hálózat segítségével folyamatosan ellenőrizni.
  - A fellelhető allergén növénygócok terjedésének korlátozásra intézkedési tervet kell készíteni, amelyben ha lehetséges természetes (mechanikai és nem vegyi) módszerek alkalmazását kell szorgalmazni.
  - Az intézkedési terv megvalósítása érdekében megfelelően tájékoztatni kell az érintetteket.
- Az intézkedési program megvalósítása. A programot megfelelően kommunikálni kell, megvalósításába be kell vonni a területhasználókat, tulajdonosokat.
- A település átszellőzésének biztosítását a település zöldfelületi rendszerének fejlesztésével és az összeköttetéseket biztosító utcai zöldsávok és fasorok kialakításával kell megoldani.
- A diffúz szennyezések (pl.: mezőgazdasági tevékenységek által okozott porszennyezés) csökkentése érdekében a jellemző szélirány felőli véderdősávok telepítését meg kell kezdeni, ebbe be kell vonni a gazdasági szereplőket is.

5.1.2. Vízvédelem

A felszíni vizek minőségével kapcsolatos célok

Cél:

- A felszíni vízkészletek vízmennyiségének és vízminőségének védelme.
- A felszíni vízfolyások, tavak vízminőség-romlásának megakadályozása.

Kövegy Község Környezetvédelmi Programja 2023-2028

- Takarékos vízhasználat a vízhiányos helyzetek kialakulásának elkerülése céljából.
- Az élővízbe bevezetett szennyvizek által okozott szerves-anyag terhelés csökkentése az eutrofizáció mérséklése céljából.
- A vízelvezető csatornák vízminőségének megőrzése, javítása.
- Felszíni vízfolyások természetes víztisztulásának biztosítása.

Feladat:

- A település közigazgatási területén található, átfolyó és álló vizek minőségének megóvása érdekében a mezőöri szolgálat keretében fokozott figyelmet kell fordítani az ellenőrzésre.
- Takarékos öntözési eljárásokat kell bevezetni.
- A vízelvezető csatornákat ki kell tisztítani, állapotukat javítani kell. A csatornába jelenleg szennyvízbevezetés – a hatóságok tudomása szerint – nincs. Amennyiben az önkormányzat tudomására jut, fel kell tární és meg kell szüntetni az esetleges csatornába történő szennyvízbevezetéseket. Szükséges azonosítani azokat a szennyező forrásokat is, amelyek esetleg a csapadékcsatornán keresztül terhelik ezeket a felszíni vizeket.
- Az önkormányzati tulajdonú vizes élőhelyek környékét rendbe kell tenni. A felszíni vizek medrét és a parti sávokat szennyező anyagok rendszeres összegyűjtését az illetékes vízügyi igazgatósággal együtt tervezni kell. A hulladéklerakást szankcionálni kell. A program megvalósításába be kell vonni környezetvédő civil szervezeteket.
- A felszíni vízfolyások vízminőségét folyamatosan ellenőrizni kell.

A felszín alatti vizek minőségével kapcsolatos célok

Cél:

- Ivóvízbázis-védelem fejlesztése.
- A földtani közeg, a felszín alatti vizek további terhelésének elkerülése.
- A vízháztartás egyensúlyának kialakítása és megőrzése érdekében a felszín alatti vízkészletek felhasználásának mérséklése.
- A sérülékeny vízbázisok területén a védősávok és védőidomok fokozott ellenőrzése, védelme.

Feladat:

- Az élővizekbe és a használaton kívüli kutakba a szennyvízbekötéseket fel kell tární, és meg kell szüntetni.
- A szippantott szennyvíz leürítéseket ellenőrizni kell, az illegális leürítéseket fel kell számolni.
- Az ivóvíz kutakat hosszú távon meg kell óvni, a hidrogeológiai védőterületen lévő szennyező forrásokat fel kell számolni, a takarékos vízfelhasználást folytatni kell. Az ivóvízbázisokat fokozattan védeni szükséges.
- A takarékos vízhasználat lehetőségének, alternatíváinak megteremtése és ösztönzése a lakosság és a közületi fogyasztók számára. A vízkészletek mennyiségi védelmének leghatékonyabb eszköze a vízfogyasztás racionalizálása. Ez egyrészt történhet víztakarékos berendezések, szerelvények alkalmazásával, másrészt esővíz, ill. csapadékvíz felhasználásával a nem ivóvíz minőségű vizet igénylő szükségletek ellátására.
- A csapadékvízelvező rendszer kotrását, mederrendezését és rendszeres karbantartását szükség esetén el kell végezni.
- A csapadékok lemosják az útburkolatot, a csapadékvízzel jelentős mennyiségű hordalék, olaj, só, szerves- és nehézfém mikroszennyező kerül a felszíni vizekbe. A terhelés csökkentése érdekében mérsékelni kell az utakra kijuttatott só mennyiségét, környezetbarát síkmentesítési technológiákat kell alkalmazni. A befogadók előtt hordalék és olajfogó műtárgyakat kell telepíteni. Ezeket rendszeresen kell tisztítani és karbantartani.

5.1.3. Földvédelem

Cél:

- A termőföld minőségének, termékenységének megőrzése, javítása.
- A parlagon maradt területek hasznosítása (a termőföldterület csökkenésének minimalizálása).
- A homokhátságra jellemző tudatosan kialakított és használt talajszerkezet minőségének megőrzése, defláció elleni védelem megvalósítása.

- A környezeti károkozás lehetőségeinek csökkenése.

Feladat:

- Talajvédelem szempontjából Kövegyen a defláció elleni védekezés említhető, a fedetlen homokterületeken fellép a talajpusztulás e formája, mely megnöveli a légszennyezést is. A defláció megelőzése érdekében kerülni kell a csupasz homokfelszínek, parlagok kialakulását, ilyen területeken a visszagyepesítést, erdősítést, mezsgyék fával, cserjével történő beültetését, parkolóknban zöld felületek növelését kell előtérbe helyezni.
- Mezőgazdaságilag kevésbé hasznosítható területeken a viszonyoknak megfelelő hasznosítás (gyepesítés, erdősítés, vizes élőhelyként való hasznosítás).
- Racionális földhasználat, az ökológiai szempontok alapján művelési-ág rendezés.
- Védelmi növényzet telepítése (talaj-és tájvédelmi fásítás)
- Védett, illetve érzékeny természeti területek védelme.

5.2. Települési és épített környezet védelme

5.2.1. A települési környezet védelme

Cél:

- Egészséges, kulturált, biztonságos lakókörnyezet kialakítása.
- A község épületei, parkjai, falusias jellegének megőrzése, fenntartása

Feladat:

- A lakosság, a civil szervezetek bevonása a települési környezetvédelmi döntésekbe és azok végrehajtásába.
- Öntevékeny kezdeményező, faluszépítő tevékenységek támogatása

5.2.1.1. Települési környezet tisztasága

Cél:

- A település köztisztaságának javítása, a javított állapot folyamatos fenntartása.
- A legális engedélyezett vállalkozókkal történő közszolgáltatási szerződések megvalósítása.

Feladat:

- Az intézmények hulladék kezelési feladatait az ide vonatkozó előírások betartásával kell végezni.
- Kommunális szilárd hulladékok kezelésére közszolgáltatói szerződés aktualizálása
- Szelektív hulladékgyűjtés közszolgáltatói szerződés keretében történő biztosítása
- A köztisztasági feladatok ellátása

5.2.1.2. Csapadékvíz elvezetés, bel- és árvízvédelem

Cél:

- Csapadékvíz-elvezetés megoldása, a település védelme az esetleges bel- és árvizektől.
- Közterületek, utak minőségének megóvása, valamint javítása.

Feladat:

- Pangó, feliszapolódott árkok rendezése.
- A településen kialakított felszíni nyitott csapadékvíz elvezető rendszer (kb. 800 méter) állapotának folyamatos ellenőrzése, helyi szennyezőanyagok felderítése, medertisztítás ellenőrzése.
- Meglévő árkok rendezése, kitisztítása, karbantartása. Természetes árkok állapotjavítása, karbantartása, eredeti állapotának megőrzésével (lankás, természetes partfal biztosításával).

5.2.1.3. Ivóvízellátás

- **Cél:**

- Meglévő vízkészletekkel való gazdálkodás, biztonságos vízellátás.
- A meglévő vízadó kutak minőségének megőrzése.
- Helyi vízmű biztonsági övezetének védelme.
- Ivóvízbázis-védelem fejlesztése, az EU vízkeret irányelvében az egészséges ivóvíz programban megvalósult létesítmények üzemeltetése

Feladat:

- Az ivóvízhálózat-rendszer műszaki felmérése, hibák feltérképezése. Közszolgáltatói szerződés alapján.

- Lakosság ösztönzése a hálózati vízbekötések szerelvényeinek cseréjére.
- Oltóvíz-hálózat fejlesztése, tűzcsapok, szerelvények igény szerinti cseréje, karbantartása. A kutak védőterületének fokozott ellenőrzése, valamint az ott lévő szennyezések megelőzése és megszüntetése.

5.2.1.4. Energiagazdálkodás

Cél:

- Energiafelhasználás csökkentése.

Feladat:

- Beruházásoknál az energiatakarékos technológiák megvalósításának támogatása.
- Utólagos hőszigetelések, energia-megtakarítást eredményező beruházások.
- Megújuló energiaforrások hasznosításának népszerűsítése, ezek alkalmazása (napkollektor, napelem, geotermikus energia, stb.).
- Energiahatékonysággal kapcsolatos ismeretek népszerűsítése, terjesztése.

5.2.1.5. Zöldterület-gazdálkodás

Cél:

- Szebb és jobb környezeti állapotjellemzőkkel rendelkező települési környezet kialakítása és fenntartása.
- Közterületek, utak minőségének megóvása valamint javítása

Feladat:

- Zöldterületek mennyiségének megőrzése, növelése, parkosítás.
- Közigazgatás belterületén lévő utak melletti védőfásítások, zöldsávok megvalósítása. A talaj defláció elleni védelem a közigazgatási külterületi úthálózata mentén.
- Meglévő zöldfelületek minőségének javítása, a lakossági igényekhez való igazítása
- A település zöld felületének felmérése a beépítettséghez viszonyított növelése.
- Virágos falu” megvalósítása (pl.: iskolai, óvodai program segítségével, lakosság bevonásával)
- Játsszóterek létesítése, meglévők fejlesztése.

- Mezőgazdasági művelés alá vont területek szélein fasorok, védősávok telepítésének ajánlása a tulajdonosok irányába.

5.2.1.6. Közlekedés

Cél:

- Kül - és belterületi úthálózat fejlesztése.

Feladat:

- A község belterületén minden utca járdával történő ellátásának támogatása.
- Parkolók létesítése igény szerint.
- Forgalomtechnikailag nem megfelelő csomópontok átépítésének kezdeményezése.
- Közlekedésbiztonság növelése, forgalomcsillapítások bevezetése igény szerint.
- A közigazgatási határon belül Meglévő utak korszerűsítése, szilárd útburkolat kialakítása.
- Új útszakaszok tervezésénél a természeti területek figyelembevétele (ökológiai hálózat).
- Az utak mentén zöldsáv, alattuk áteresztő kialakítása az élővilág migrációjának biztosítására
- A kerékpárút-hálózat járási szinten történő megtervezése, a település közigazgatási terület határáig a meglévő kerékpárút továbbépítése pályázat benyújtásával.

5.2.2. Épített környezet védelme

Cél:

- Esztétikus, kultúra-és hagyományőrző, a lakosság igényeit kielégítő épített környezet biztosítása.
- Meglévő kultúrtörténeti építmények, épületek felmérése, védelme.

Feladat:

- Településrendezési tervek felülvizsgálata.
- Épületek állagának ellenőrzése.
- A településrészek, ősi településközpontok, településmagok felújítása, fokozott védelme.
- Történelmi, néprajzi, településképi szempontból értékes épületek védelem alá vonása.

Árpádkori romtemplom kert védelem alá vonása.

- Helyi művi értékek megőrzésére folyamatos karbantartására ösztönzés.

5.3. Természet- és tájvédelem

5.3.1. Természetvédelem

Cél:

- Biodiverzitás fenntartása.
- Település környezeti- és természeti értékeinek védelme, fenntartható használata.
- Védett területek fokozott védelme, állagmegóvása és fenntartása.
- Helyi védettségű területek megőrzése.
- A természetvédelem igényeinek, érdekeinek szem előtt tartása a fejlesztések során (potenciális élőhelyek).

Feladat:

- További védendő természeti és egyéb kultúrtörténeti értékek feltárása, nyilvántartása, esetleges károsító tényezők számbavétele (Templomrom és az első iskola helyének emlékhellyé történő kialakítása.).
- A védett, illetve védendő-természeti értékek fenntartása, folyamatos értékmegőrzés.
- Az önkormányzati tulajdonú vizes élőhelyek környékének rendbetétele, illetve a nem önkormányzati tulajdonban lévők megtisztításának támogatása.
- Zöldfelületek értékelése, fejlesztési tervek készítése. Erdő-és fasortelepítés az arra alkalmas helyeken.

5.3.2. Tájvédelem

Cél:

- Természeti táj – mint erőforrás – fenntartható használata.
- A település turisztikai vonzerejének növelése a tájvédelemmel egybekötve.
- NATURA 2000 kijelölt területek fokozott védelme.

- A természetvédelmi területek, illetve helyi védelemre alkalmas érzékeny természetvédelmi területek felmérése.

Feladat:

- A település egyedi tájérték-kataszterének elkészítése, tájterhelhetőségi vizsgálatok elvégzése.
- Fenntartható extenzív rét- és legelőgazdálkodás fejlesztése.
- A tájsebek (gödrök, vízmosások) rekultiválására törekvés.
- Mezőgazdaságilag kedvezőtlen területek ökológiai szempontú hasznosítása (gyepesítés, erdősítés).
- A fejlesztési-, rendezési tervek készítése, felülvizsgálata során a tájvédelmi szempontok kiemelt figyelembevétele.

5.4. Emberi egészség védelme

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény, a Növényvédelemről szóló 2000.évi XXXV. Törvény, az Állategészségügyről szóló 1995.évi XCI. Törvény és a Levegő védelméről szóló 306/2010 (XII.23.) Korm. rendelet előírásai szerint kell az emberi egészségvédelemről gondoskodni.

5.5. Önállóan kezelt hatótényezők

5.5.1. Hulladékgyűjtés

Cél:

- Környezetterhelés csökkentése.
- A hulladékok keletkezésének megelőzése.
- A keletkező hulladékok mennyiségének és veszélyességének csökkentése.
- A hasznosítási arány növelése.
- Korszerű hulladékkezelés és –hasznosítás kialakítása.

Feladat:

- Települési – járási – hulladékgyűjtési tervben szereplő előírások teljesítése a közszolgáltatói szerződés értelmében.
- Az önkormányzati oktatási és kulturális intézményi hálózaton keresztül lehetőség van a környezettudatos hulladékkezelés megvalósítására az oktatási programok és a helyi médiák bevonásával.
- A hulladékhasznosítás érdekében a szelektív hulladékgyűjtés minél szélesebb körben történő alkalmazását tudatosítani kell az oktatási program és a helyi médiák bevonásával.

5.5.2. Zaj- és rezgés elleni védelem

Cél:

- Zaj- és rezgésterhelések csökkentése. 75dBA feletti zajszintek megszüntetése.
- A lakosság nyugodt pihenésének biztosítása.
- A település zajforrásainak felmérése.

Feladat:

- Zaj és rezgésvédelmi helyi rendelet kiadása indokolt esetben.
- Önkormányzati levegőtisztaság és zajvédelmi előírások felülvizsgálata és betartatása a Helyi Építési Szabályzatnak megfelelően.
- Zajvédő beruházások kivitelezése (fasorok, zajvédő építmények telepítése, illetve hangszigetelés) áttelepítésre nem alkalmas forgalmas közutak és üzemi létesítmények

környezetében.

- Zajforrások nyilvántartása mérési adatok és lakossági bejelentések alapján. Előkészület a stratégiai zajtérkép elkészítésére, mely mind a közlekedési létesítmények, mind az IPPC engedélyköteles üzemek által okozott zajterhelést megjeleníti.
- A településrendezési tervben a zaj- és rezgésvédelmi követelmények érvényre juttatása (pl. zajvédelmi távolságok). Telephely engedélyezése során műszeres méréssel kell ellenőrizni, illetve igazolni a megengedett zajterhelési határértékek teljesülését.
- Közlekedési eredetű fokozott zajterhelés csökkentése érdekében forgalomszervezési és útminőségi fejlesztések meghozatala.

5.5.3. Oktatás, nevelés, képzés

Cél:

- A lakosság környezettudatos tevékenységének folyamatos megerősítése.
- Regionális oktatási és egészségügyi intézmények környezetvédelmi nevelési programjai keretében a környezettudatos tevékenységek fejlesztésének meghatározása

Feladat:

- Lakosság bevonása a környezetvédelmi döntésekbe. (Lakossági fórum stb.)
- Lakosság folyamatos tájékoztatása a környezet állapotáról. (Helyi sajtó, hirdetés, stb.)
- A környezettudatos nevelés beépítése a helyi oktatásba. (Iskola, óvoda)
- Lakosság környezettudatos „nevelése”. (Fórumok, klubok, konkrét akciók, előadások, stb.) Egészséges életmóddal kapcsolatos folyamatos kampányok: Egészséges otthon program (tanácsadás, pályázatok), helyi biopiacok támogatása. Allergén növényekkel kapcsolatos, megelőzésre koncentrált felvilágosítás.
- Környezetvédelmi célú rendezvények megvalósítása. (közös virágültetés, stb.)

- Civil szervezetek környezetvédelmi tevékenységének elősegítése. (Közös programok, fórumok, rendezvények anyagi támogatása, stb.)

5.5.4. Környezetbiztonság

Cél:

- A környezetet és a lakosságot veszélyeztető hatásokra való hatékony felkészülés megvalósulása.

Feladat:

- Az önkormányzatok és a lakosság felkészítése egy esetlegesen bekövetkező környezeti káresemény esetén végzendő teendőkről.
- Potenciális veszélyforrások feltárása.
- Kárelhárítási terv készítése települési szinten.
- Helyi környezetbiztonsági rendszer kiépítése.
- A környezeti káresemények során riasztásra kerülő szakszemélyzet felkészítettségének ellenőrzése, a szükséges pótlólagos és kiegészítő oktatások és gyakorlatok végrehajtása.

6. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI

Kövegy község környezetvédelmi programjában előirányzott környezeti elemek védelme, ennek körében a lakosság komfort érzetének megtartása és javítása olyan feladatok megvalósításával érhető el, amelyek a helyi adottságra, értékekre épülve reális megoldásokat támogatnak. A lakosság egyenletes fogyása, e célfeladatoknak ellentmond és a gazdasági adottságok kihasználásának gazdaságot korlátozó tényezői pesszimista gondolatokat ébresztenek. A 21. század felfokozott életvitele és normatív rendszere minden szinten óvatosságra int bennünket.

Legfontosabb általános eszközrendszerek a következők:

- A fenntartható fejlődés települési szinten történő megvalósításának egyik leghatékonyabb eszköze a **lakosság szemléletformálása**.
- A **korszerű környezetgazdálkodás** beépítése az önkormányzati intézmények tevékenységébe. (Engedélyeztetési eljárások, tervezés, stb.)
- **Környezeti állapotrögzítő, megfigyelő rendszerek üzemeltetése, adatbázisok** lehetőséget adnak arra, hogy a település környezetében beállt változásokat nyomon lehessen követni. (OKIRKAPU, MePAR).
- Saját és külső források megteremtése. A külső források megszerzéséhez pályázatokat kell készíteni. A legtöbb esetben a pályázatok saját részt követelnek meg, ezért az önkormányzat feladata, a rendelkezésre álló anyagi forrásokból a saját rész elkülönítése.

6.1. Szemléletformálás

A Környezetvédelmi Program megvalósításában nagy szerep hárul a helyi társadalom tagjaira, szervezeteire.

A környezetvédelmi, természetvédelmi és a területfejlesztési törvény, valamint a Nemzeti Környezetvédelmi Program vonatkozásában sajátos feladatai vannak az önkormányzatnak.

A környezetvédelmi ismeretek, a **környezettudatos magatartásforma kialakítása**, az ökológiai szemlélet a társadalom minden tagja számára elengedhetetlen a fenntartható fejlődés irányába való előrelépés igénye miatt.

Az oktatás, képzés, tájékoztatás feladata, hogy az emberek számára világossá tegye az egyes döntéseik környezeti következményeit és a helyes megoldások módozatait. Az önkormányzatnak ebben tevékenyen részt kell vállalnia.

A helyi társadalom környezethez való viszonyában az országos és helyi tömegtájékoztatási eszközöknek döntő szerepe van. A környezetvédelmi tájékoztatás hatékonyabb formáinak alkalmazását kell elősegíteni és egyidejűleg a színvonalat növelni.

A helyi társadalom szempontjából **is alapvető elvárás az információhoz való jog biztosítása**. Ebből a szempontból nem elegendő a környezeti állapotadatok megadása, hanem szükség van az okok, okozók tisztázására is, mert e nélkül a védekezésnek korlátozottak a lehetőségei.

Szükség van az **információhoz jutás lehetőségeinek javítására**. A közösségek és a lakosság öntevékeny környezetvédelmi kezdeményezései számára szükséges megteremteni a hátteret. Tudatosítani kell a helyi társadalomban, hogy a környezeti feltételek, értékek a megfelelő életminőség lényeges összetevői.

A Települési Környezetvédelmi Program feladata olyan lehetőségek megteremtése, amelyek kihasználásával mód nyílik környezetbarát és egészséges életmódot folytatni. **A társadalmi részvétel és a tudatosság erősítésében kiemelkedő szerepe van a közoktatási, felsőoktatási és kulturális intézményekben folyó tevékenységnek**. A megvalósítás érdekében a megfogalmazott és elfogadott Programot széles körben szükséges nyilvánosságra hozni. Elengedhetetlen a Nemzeti Alaptanterv részeként a környezetvédelmi, természetvédelmi oktatást helyi szinten is továbbfejleszteni.

A környezeti nevelést már egészen kicsi korban szükséges elkezdeni. Ehhez nyújtanak segítséget a közös rendezvények, akcióprogramok, környezetvédelmi klubok, szerveződések. Fontos egy iskolán kívüli képzési rendszer kialakítása, melyben igény szerint felnőttek is részt vehetnek. Szélesíteni kell a Programhoz kapcsolódó társadalmi szervezetek támogatását. Legfontosabb feladat a közvélemény szemléletének abba az irányba való formálása, hogy a

szébb és egészségesebb környezet már belső igénnyé váljon. Ha a saját területén minden ember tesz valamit környezetünkért, akkor az előbb vagy utóbb mindenképp pozitív eredményhez és pozitív környezeti gondolkodáshoz vezet.

A helyi civil szervezetek és intézmények **kezdeményezései**, alapítványai lehetőséget adnak a lakosság környezettudatos szemléletének kialakítására, építésére és szinten tartására.

6.2. Tervezés, engedélyeztetés

A korszerű környezetpolitika előrelátó, célorientált és integrált megközelítést, a különböző területi szintek és az ágazatok közötti egyeztetett tervezést, programkészítést és megvalósítást igényel.

A környezetvédelmi törvény ennek szellemében rendelkezik a vármegyei és települési önkormányzatok környezetvédelmi program készítésének kereteiről és rendjéről. A törvény előírja a települési környezetvédelmi program legalább kétévenkénti felülvizsgálatát, értékelését, és ennek megfelelően a szükségessé váló módosítások átvezetését.

A folyamatosan alkalmazott stratégiai tervezési módszerek helyi szinten is jó lehetőséget biztosítanak a környezeti célok, prioritások és probléma-megoldási módozatok pontosabb mérlegelésére. A stratégiai tervezés alkalmas az állandóan változó külső környezet új kihívásaihoz történő alkalmazkodás elősegítésére, a környezetvédelem eszköztárát gazdagító új megoldások folyamatos elsajátítására.

A számításba vehető alternatívák feltárása révén lehetőséget nyújt a különböző környezeti kockázatok csökkentésére, illetve megelőzésére, a szükséges pénzügyi források, költségvetési igények pontos megfogalmazására, az erőforrások pontos hasznosítására. Érvényesülnie kell a "szennyező fizet" elvnek.

A szabályozás alapja a legtöbb esetben egy-egy helyi regionális szinten megjelenő környezeti probléma megoldása. A szabályozás hatékonyságának javítását csak akkor lehet elérni, ha a kiválasztott eszközök megfelelnek a megoldandó probléma jellegének. Hatékonysági szempontból elengedhetetlen, hogy a szabályozási rendszer bizonyos elemei tükrözzék a helyi és regionális környezeti problémák sajátosságait. Ennek érdekében folyamatosan át kell

tekinteni a környezetvédelem ösztönző és finanszírozási rendszerének működését helyi szinten is.

Helyi szinten szükséges a környezetvédelmi finanszírozási rendszer évenkénti áttekintése, a környezetvédelmi feladatokhoz történő igazítása, az költségvetési keret meghatározása érdekében. A környezetvédelmet önálló szakfeladatként kell elismerni és számára az éves költségvetésben önálló keretet kell biztosítani. Szükséges a környezetvédelmi önkormányzati rendeletek megfelelő alkalmazása is.

A korszerű környezetpolitika hosszú távú és integrált megközelítést, a különböző területi szintek és ágazatok közötti egyeztetett tervezést, programkészítést és megvalósítást igényel.

Ennek érdekében:

- Össze kell hangolni a Kövegyet érintő (helyi, járási, regionális) különböző ágazati koncepciókat, stratégiákat, terveket, hogy azok végrehajtása ne sértse a környezeti érdekeket, ne keresztezze a programban megfogalmazott célokat.
- A Program készítésekor figyelembe vettük azokat a nemzeti koncepciókat, programokat és terveket, amelyek meghatározóak a helyi program összeállításánál is. Meglévő tervek, melyekre támaszkodni lehet: az Országos Környezeti Kármentesítési Program, Magyarország szennyvízelvezetési és szennyvíztisztítási programjának irányelvei, IV. Nemzeti Természetvédelmi Alapterv, Nemzeti Környezetvédelmi Program.
- A program készítésénél számos olyan szempont vetődött fel, amelyre az említett programok, tervek nem tartalmaznak megfelelő útmutatást. Ezért a program végrehajtása során törekedni kell a kapcsolattartásra a regionális és nemzeti programok készítőivel, hogy a jövőbeni tervezés során a település szempontjait érvényesíteni lehessen.
- A Programot annak elfogadása után nem lehet magára hagyni, hanem folyamatos, gördülő tervezést kell megvalósítani. Ennek jellemzője az előbb említett vertikális tervezési gyakorlat kiépítése, amelynek során a programot aktualizálni kell, a nemzeti

szintű szabályozásnak megfelelően, illetve az előremutató regionális elképzeléseket is érvényesíteni kell a létrejövő nemzeti szabályozásban.

6.3. Szabályozás

6.3.1. Szabályozással kapcsolatos problémák

A környezetre nehezedő terhek növekedése azt jelenti, hogy ma sehol a világon nincs olyan környezeti szabályozás, amely egyszerre lenne képes megelőzni és kezelni a problémákat.

A ma létező, nemzeti szintű szabályozásnak is az a legnagyobb hibája, hogy nem a problémák megelőzésére koncentrál, hanem a „cső végén” próbál eredményeket elérni. A fenntartható fejlődéshez szükséges szabályozás és a környezetvédelmi szabályozás között az a különbség, hogy míg az előbbinek az erőforrások fenntartható használatára kell vonatkoznia, addig az utóbbi az okozatok kezelésére irányul.

A sokat hangoztatott „szennyező fizet” elv nem alkalmas alapelvnek, hiszen a termelő minden terhet a fogyasztóra hárít. Ezért mind a közvetlen költségeket, mind pedig a negatív externáliákon keresztül jelentkező közvetett költségeket a társadalom egésze fizeti meg.

Összességében a szabályozás negatív oldala van túlsúlyban; kevés az olyan pozitív ösztönző, amely környezetbarát magatartásra sarkallná a termelőt és a fogyasztót.

6.3.2. A mozgástér tágítása

- Meg kell vizsgálni, hogy a jelenlegi rendeletek és jogszabályok milyen módon keresztezik a környezeti érdekek érvényesítését.
- Meg kell vizsgálni, hogy a környezet védelmére vonatkozó rendeletekben milyen joghézagok vannak.
- Fel kell tárni azokat a pontokat, ahol nagyobb helyi mozgástérre lenne szükség.
- Javaslatokat kell kidolgozni a rendeletek módosítására.

6.3.3. A belső mozgástér jobb kihasználása

A jelenlegi jogszabályi keretből adódó lehetőségek teljes skálájának kihasználása a helyi jogalkotásban lehetőséget ad a helyi rendeletalkotás új lehetőségeinek feltárásával, újabb rendeletminták alkalmazásával.

6.3.4. Kulcsjavaslatok a szabályozással kapcsolatosan

A külső mozgástér bővítésének legfontosabb iránya, hogy javaslatokat tegyünk olyan szabályozásra, amely kielégíti a megkívánt szabályozási feltételeket. Ezek a következők:

- A szabályozás a megelőzést szolgálja.
- A szabályozás az erőforrások fenntartható használatára vonatkozzon.
- A szabályozás elsősorban azokat a területeket érintse, amelyek finanszírozási igénye alacsony (pl. irányítás, ellenőrzés, felülvizsgálat, döntés, oktatás stb.).
- A szabályozás bevezethető és érvényesíthető legyen.
- A szabályozás adjon lehetőséget a fokozatos bevezetésre és alkalmazkodásra.
- A szabályozás kiszámítható, stabil és tervezhető legyen.
- A szabályozás pozitív módon ösztönözzön, ne a kijátszásra indítson, hanem a végrehajtót tegye érdekeltté a megvalósításban.
- Biztosítson elegendő forrást a problémák megoldásához.
- A globális szabályozás változtatásának egyik legfőbb iránya, hogy a **szubszidiaritás elvének** megfelelően, **helyi szinten biztosítsa** a döntés meghozatalát. Ennek értelmében meg kell szerezni a helyi környezetvédelmi problémák megoldására szánt, állami pénzeszközök feletti döntéskompetenciát. Például el kell érni, hogy a Kövegyen képződő ilyen típusú adók és díjak helyben maradjanak, illetve a környezet- és természetvédelmi hatóság a települést érintő bírságainak bizonyos hányada is az önkormányzat környezetvédelmi feladatait segíti.
- A forrásképzés oldalán olyan javaslatokat kell tenni, amelyek a fogyasztási adó növeléséből biztosítanak bevételeket a fenntartható erőforrás-gazdálkodás céljaira, amely intézkedésen keresztül a prevencióra lehet a hangsúlyt fektetni, azaz egy környezetbarát gazdaságon és társadalmon keresztül lehet a környezetvédelmi célokat teljesíteni.
- A meglévő forrásokból a lakosság olyan környezetvédelmi beruházásait kell támogatni, amelyek egybeesnek a fenntartható fejlődés megvalósulásának irányával, fenntarthatóvá

alakítják a termelői és fogyasztói mintázatokat, elősegítik a szociális hátrányok mind egyéni kiegyenlítését.

- A lakossági környezetvédelmi beruházások támogatása elősegíti a vállalati környezetvédelmi fejlesztéseket is, mert a lakossági fogyasztói igény létrehozza a piacot, és ezzel diktálja a termelői innováció és a termékszerkezet váltás irányát.
- A pénzügyi források elosztási elveinek kialakításánál különbséget kell tenni a piaci és nonprofit alapon működő környezeti beruházások és szolgáltatások között. Választható technológiák esetén mindig a legjobb rendelkezésre álló technológia (BAT) elvének alapján kell dönteni, s mindig a végleges, az okok kezelésére vonatkozó megoldásokat kell támogatni.
- A piaci alapon működő beruházásokat, szolgáltatásokat kölcsönökkel, a hosszú megtérülésű beruházásokat feltöltődő alapokból a kamat mértékéig, a non-profit tevékenységeket pedig vissza nem térítendő juttatásokkal kell támogatni.

6.4 Intézményrendszer fejlesztése

A Nemzeti Környezetvédelmi Program célkitűzéseit figyelembe véve helyi szinten is szükséges környezetvédelmi információs rendszer kialakítása, mely kapcsolódik a regionális és végső soron az országos rendszerekhez.

A létrehozandó környezetvédelmi információs és adatrendszert úgy kell kialakítani, hogy az jól kezelhető és elérhető legyen.

Az egységes, komplex információs rendszerben megvalósítható az adatok helyi szintű megbízható gyűjtése, ellenőrzése, térinformatikai alapokon nyugvó rendszerezése, feldolgozása és továbbítása. A környezetvédelem terén is szükség van az Internet elérhetőségének biztosítására.

A Program megvalósítása szempontjából alapvető a környezetvédelem intézményrendszerének helyi szinten való erősítése. Enélkül veszélybe kerülhet a fenntartható fejlődés elvének gyakorlati érvényesítése, a közérdek védelme, az önkormányzati környezetvédelmi feladatok ellátása. Elengedhetetlen a környezetvédelmi szakmai szemlélet erősítése a települési és lakossági célú beruházások véleményezésénél. Szorosabb

együttműködésre kell törekedni a társhatóságokkal, oktatási, egészségügyi intézményekkel, vállalatokkal, a lakossággal és a civil szervezetekkel.

6.4.1. Szervezeti felépítés

A környezetvédelmi feladatok ellátásának mennyiségi és minőségi jellemzőit nagymértékben meghatározza az a szervezeti felépítés, amelyben a környezetvédelmi munka zajlik. Ezért a Környezetvédelmi Program végrehajtásának kulcskérdése, hogy lehet-e a jelenleginél jobb szervezeti felépítést rendelni a környezetvédelmi feladatellátáshoz.

Kövegy Polgármesteri Hivatala a jelenlegi szervezeti felépítésében a szakirányú feladatok ellátására az elsőfokú hatósági feladatok teljesítésére megfelelő szakemberek foglalkoztatásával képes. Nem célszerű önálló Környezeti és Fejlesztési Bizottság megalakítása, mivel a települést érintő gazdálkodási, környezetvédelmi szakirányú feladatok, vélemények, értékelések készítésére a járási szintű szakértői bizottság közreműködését illetve külső szakértők egyedi foglalkoztatását veszi igénybe.

6.4.3. Együttműködés

A környezetvédelmi feladatok megvalósításában nagy szerepe van a társadalmi részvételnek, az együttműködésnek, ennek megfelelően a Kvt. a lehetséges szereplőknek köteletségévé teszi az együttműködést:

Kvt. 10. § (1) bekezdése szerint az állami szervek, a helyi önkormányzatok, a természetes személyek és szervezeteik, a gazdálkodást végző szervezetek és mindezek érdekvédelmi szervezetei; valamint más intézmények együttműködni kötelesek a környezet védelmében. Az együttműködési jog és kötelezettség kiterjed a környezetvédelmi feladatok megoldásának minden szakaszára.

A 10.§ (2) bekezdése szerint az együttműködéssel járó jogokat és kötelezettségeket e törvény, illetve az önkormányzat rendeletben állapítja meg.

Ezen túl a Program elfogadását követően meg kell keresni a lehetséges partnereket (társhatóságok, intézmények, civil szervezetek stb.) azzal a kéréssel, hogy a programot áttekintve határozzák meg azokat a területeket, ahol részt tudnak vállalni a feladatok

megvalósításában. Ezt követően pontosítani kell az együttműködés részleteit, majd együttműködési megállapodások, valamint feladatátvállalási szerződések megkötésével kell javítani a környezetvédelmi feladatok megvalósítását.

A feladatellátás vizsgálata során nagy hangsúlyt kell fektetni az együttműködésben, feladatátvállalási szerződéssel megvalósítható feladatok körére, ezzel tehermentesítve a hivatali apparátust.

Kövegy nem sorolható azon települések körébe, amelyek környezeti szempontból jelentős terheket örököltek a korábbi gazdasági rendszerből, illetve az aktuális társadalmi trendek és a globális folyamatok helyi hatásai is jelen lennének. Mindennek ellenére a javító, a fenntartó, megőrző feladatokhoz javasolt az együttműködés kialakítása a hazai – járások, régiók – és külföldi partnerekkel, elsősorban a testvértelepülési intézményekkel és gazdálkodó szervezetekkel.

Mindez tovább növeli a tapasztalatcsere lehetőségét. Az együttműködésnek a kölcsönös tájékoztatásban, közös projektek tervezésében és végrehajtásában, közös kutatásokban stb. kell megnyilvánulnia (pl. regionális projektek).

Az együttműködés (esetlegesen a nemzetközi együttműködés) mind forrás-, mind tudás- és tapasztalatszerzési lehetőségeket kínál, amelyekkel a jövőben tervszerűbben kell élni. Ennek érdekében a következő feladatok végrehajtása ajánlott:

- A települési környezetvédelmi programot angol nyelvre kell fordítani. Számba kell venni az ismert és potenciális partnereket, és a programot el kell küldeni számukra.
- Testvértelepülés partnerekkel (önkormányzati, tudományos, civil és gazdasági környezetvédelmi szervezeteivel) meg kell ismertetni a Települési Környezetvédelmi Programot, és fel kell vázolni a környezetvédelmi együttműködés főbb pontjait.
- Támogatni kell a társadalmi szervezetek között már kialakult környezetvédelmi együttműködéseket, és törekedni kell más szektorok bekapcsolására is a közös környezetvédelmi feladatok végrehajtása érdekében.

6.5. Anyagi források megteremtése

A környezetvédelmi törvény külön fejezetben rögzíti a környezetvédelem gazdasági alapjait. A Nemzeti Környezetvédelmi Program által meghatározott gyakorlatot célszerű helyi szinten is folytatni, azaz a települési környezetvédelmi program esetében az éves költségvetés bizonyos hányadát közvetlen környezetvédelmi célokra évente meg kell határozni. A belső környezetvédelmi fejlesztési forrásokat ki lehet egészíteni pályázatok útján megnyert forrásokkal.

A települési környezetvédelmi programban meghatározott feladatok ellátásához szükséges pénzeszközöket az alábbi módon lehetséges biztosítani:

- **A környezetvédelmi dologi kiadásokra** (tanulmánytervek készíttetése, mérések, állapotfelmérések, környezeti és környezet-egészségügyi adatok nyilvántartása, informatikai háttér biztosítása stb.), mint szakfeladatra, évente külön költségvetési keret kell meghatározni.
- **A környezetvédelmi célú fejlesztésekre**, nagy beruházásokra évente külön fejlesztési keretet szükséges biztosítani, mely a programból fakadóan prioritási sorrendben finanszírozza a legégetőbb környezetvédelmi beruházásokat. A környezetvédelemre szánt pénzügyi keretek biztosításáról, valamint a környezetvédelmi fejlesztések, feladatok és beruházások ütemezéséről minden évben környezetvédelmi intézkedési terv gondoskodik.
- Megfontolandó egy környezetvédelmi alapítvány létrehozása, melyhez a magánszemélyek a személyi jövedelemadójuk 1%-ának felajánlásával járulhatnak hozzá.
- Fontos a hazai és nemzetközi környezetvédelmi célú pályázati lehetőségek folyamatos figyelemmel kísérése (KEHOP, GINOP, stb.) A pályázati támogatások igénybevehetősége érdekében a szükséges önrész biztosításával számolni kell.
- Az Európai Unióhoz való csatlakozás egyik alapvető feltétele volt, hogy a tervezési és finanszírozási rendszert az EU szabályoknak megfelelően kell kialakítani, oly módon, hogy az megfeleljen az EU társfinanszírozást nyújtó strukturális és kohéziós alapok által megszabott követelményeknek is.

Az akcióprogramok finanszírozásának főbb típusai a következők:

- Nemzetközi (EU) és hazai pályázati úton finanszírozott beruházások (LIFE programok);
EU Strukturális és Beruházás Alapok, Közösségi Kezdeményezések).
- Költségvetési beruházások.
- Állami célleírányzatokból pályázati úton finanszírozott beruházások.
- Regionális és megyei pályázati úton finanszírozott beruházások.
- Gazdálkodó szervezetek által finanszírozott beruházások.
- Önkormányzatok által finanszírozott beruházások.
- Lakosság által finanszírozott beruházások.

EU Strukturális és Beruházási alapok:

Az európai uniós tagsággal hazánk jogosult az EU Strukturális és Beruházás Alapjaiból (ESB-alapok) származó fejlesztési forrás felhasználására.

Az ESB - alapok a következők:

- Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA);
- Európai Szociális Alap (ESZA);
- Kohéziós Alap;
- Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA);
- Európai Tengerügyi és Halászati Alap (ETHA)

Széchenyi 2020:

A Széchenyi2020 2014-2020 időszakra szólóan a következő operatív programokat hozták létre:

- Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP)
- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP)
- Integrált Közlekedés- Fejlesztési Operatív Program (IKOP)
- Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)

- Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program (RSZTOP)
- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP)
- Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program (VEKOP)
- Vidékfejlesztési Program (VP)
- Közigazgatás– és Közszolgáltatás- Fejlesztés Operatív Program (KÖFOP)
- Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP)

Társadalmi Egyeztetés 2021-2027

A Kormány a 240/2014/EU bizottsági rendeletnek megfelelően széles körű társadalmi párbeszédet folytatott Magyarország 2021-2027 közötti uniós fejlesztési tervéről.

A társadalmi egyeztetés célja az volt, hogy a szakmai szervezetek és az állampolgárok megismerjék a fejlesztési időszak alapidokumentumait, a Partnerségi Megállapodást és az Operatív Programokat, és megtegyék azzal kapcsolatos észrevételeiket és javaslataikat.

Operatív Programok társadalmi egyeztetése

- Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP Plusz)
- Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz)
- Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz (MAHOP Plusz)
- Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz)
- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz)
- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz)
- Végrehajtás Operatív Program Plusz (VOP Plusz)
- Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz)
- Belső Biztonsági Alap Plusz (BBA Plusz)
- Menekültügyi Migrációs és Integrációs Alap Plusz (MMIA Plusz)
- Határigazgatási és Vízumpolitikai Eszköz Plusz (HAVE Plusz)

LIFE Program:

A LIFE Program az Európai Unió környezetvédelmi, természetvédelmi, éghajlat-politikai projekteket támogató pénzügyi eszköze, amelyet 1992-ben hoztak létre.

Állami források:

- Ágazati források:

Agrárminisztérium; Emberi Erőforrások Minisztériuma; Belügyminisztérium; Pénzügyminisztérium; Igazságügyi Minisztérium; Technológiai és Ipari Minisztérium; Belügyminisztérium, Területrendezési, Építésügyi és Örökségvédelmi Helyettes Államtitkárság, Műtárgyfelügyeleti Hatósági Főosztály; Katasztrófavédelmi Igazgatóság; Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgyűjtési Főosztály; Vízügyi Igazgatóságok;

Célelőirányzatok:

- Beruházás ösztönzési célelőirányzat
- Környezetvédelmi Alap Célfeladat
- Vízügyi Alap Célfeladatok
- Vidékfejlesztési Célelőirányzat
- Útfenntartási és Fejlesztési Célelőirányzat
- Regionális és egyéb önkormányzati források
  - regionális területfejlesztési előirányzatok
  - vármegyéhez decentralizált területfejlesztési források
  - vármegyei környezetvédelmi keret
  - járási és önkormányzati források
- Privát források:
  - lakosság
  - civil szféra
  - gazdálkodó

6.6. Szakmai partnerek

A fenntartható fejlődés és a környezetgazdálkodás alapvető feltétele a környezeti ügyek komplex kezelése. Ez az érdekeltek és az érintettek (államigazgatási- és egyéb szakmai szervek, önkormányzatok, civil szervezetek, stb.) széles körű együttműködése révén valósítható meg.

A legfontosabb intézmények, szervezetek, amelyek az önkormányzatok környezetvédelmi munkájában partnerként megjelenhetnek:

- Katasztrófavédelmi Igazgatóságok;
- Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály;
- Vízügyi Igazgatóságok;
- Nemzeti Park Igazgatóságok;
- Magyar Államkincstár; Miniszterelnökség;
- Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH);
- Vármegyei Önkormányzatok;
- Kormányhivatalok Népegészségügyi Osztálya;
- Miniszterelnökség; Lechner Tudásközpont;
- Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft.,
- Belügyminisztérium, Területrendezési, Építésügyi és Örökségvédelmi Helyettes Államtitkárság, Műtárgyfelügyeleti Hatósági Főosztály;
- Magyar Bányászati és Földtani Szolgálat;
- Agrárminisztérium;
- Technológiai és Ipari Minisztérium;
- Emberi Erőforrások Minisztériuma;

ZÁRSZÓ

Kövegy Község Önkormányzatának képviselő-testülete a helyi Környezetvédelmi Program elfogadásával azt a célt tűzte ki, hogy a környezetállapot-értékelésből kiindulva megteremtse a feltételeit a környezetminőség-romlás megállításának és belátható időn belül történő, érzékelhető javításának. A Program az önkormányzat felelősségi körébe tartozó területeken meghatározta, meghatározza a feladatokat és célokat, az ezek megvalósításához, eléréséhez szükséges eszközöket, forrásokat és az intézkedések ütemezését.

A Program alapján, az egyes területeken összehangolt rövid távú (éves) intézkedési tervek kidolgozása válik lehetővé, mely az egyes szakterületek szabályozása, fejlesztése során az erőforrások optimális felhasználását biztosítja. A környezetvédelem alakítása csak megfelelő környezet-politika és erre épülő környezetvédelmi stratégia alapján lehetséges. A tervezés a fokozatosság és a kiszámíthatóság gondolatát is magában foglalja, ami a környezethasználók, a társadalom és a környezetvédelem igazgatási feladatait ellátó szervek számára egyaránt nélkülözhetetlen.

Kiskunmajsa, 2023. május

**Kövegy Község Környezetvédelmi Programja
2023-2028**
